

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2022

07 - 13 Mart Günleri

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	3
07-13 MART 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	4
İKTİDARIN EKONOMİ POLİTİKALARINA GÜVENSİZLİK DERİNLEŞTİ.	10
TARIM-GİRDİ FİYATLARI YÜZDE 45,61'E YÜKSELDİ!	11
'LİRALAŞTIRMA' ADINDA, TOPLAM KAMU BORÇ STOKUNUN, YÜZDE 67'Sİ DÖVİZE ENDEKSLİ OLDU	12
İCRA, HACİZ, YASAL TAKİBE DÜŞENLERE ÜÇ AYDA MİLYONLARCA KİŞİ EKLENDİ!	12
RUSYA'NIN UKRAYNA'YA MÜDAHALESİNE ÇOK HAZIRLIKSIZDIK	13
EKONOMİNİN TEMELLERİNE MAYIN DÖŞENMİŞ	14
MEVCUT YETMEZ GİBİ BİRDE EK BEDEL ÖDEYECEĞİZ	15
ENFLASYONDA GÖRÜLMEMİŞ REKORLAR KIRILIYOR	16
PAHALILIK BOĞUYOR	18
İNDİRİM ALGISI SAHTE, FAHİŞ ZAMLAR GERÇEK	19
ISPARTA'DA DAĞITIM ŞİRKETİNİN LİSANSI DERHAL İPTAL EDİLMELİ	20
DOĞALGAZDA SANTRALLERE YÜZDE 18 ZAM	21
BUĞDAY FİYATLARI ARTMADI, UÇTU!	21
10 KREDİDEN 7'Sİ CUMHUR İTTİFAKI'NA	22
120 MİLYAR TL'LİK ALIM İHALESİZ	23
RANT PROJESİNE CAN SUYU	23
THY'NİN REKLAM MASRAFI UÇUYOR!	24
YİNE AKP YİNE İSRAF	25
ÇÖPTEN BİLE RANT ELDE ETMEK İSTEDİLER	25
DÖVİZLE İHALELERDE BÜYÜK USULSÜZLÜK	26
İHALE HEP AKP'LİYE	26
SATMAYA DEVAM...	27
MEB'İN KAYNAKLARI ÖZELE VE MAARİF'E GİTTİ	27
MEB ÖĞRENCİDEN ÇOKTAN VAZGEÇMİŞ	28
AKP'NİN TOPLUM MÜHENDİSLİĞİ: YANDAŞ NESİLLER YETİŞTİRME!	29
EŞİTSİZLİK YAŞAMIN HER ALANINDA	30
108 GAZETECİ HAKKINDA BİN 485 YIL HAPİS İSTENDİ	31
HEKİMLERDEN 10 ACİL TALEP	31
SALGIN HENÜZ SONA ERMEDİ!	32
YÖNETMELİK VAR DİYE KANUNU ÇİĞNEMESİNLER	33
CEZAEVİ ÇOĞALDI AMA ALAN AZALDI	33
2021 TÜRKİYE ADALETSİZLİK ENVANTERİ	34
BÖLGEMİZ VE GEL-GİT DIŞ POLİTİKAMIZ!	40
GÜZEL YARINLARA AÇILAN BİRLİK PENCERESİ	44

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din âlimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet (Milliyetçilik) ve ümmet (Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu artırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

07-13 MART 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*7 Mart 1983 - Zonguldak Ereğli Kömür İşletmeleri'nin Kandilli üretim havzasındaki Armutçuk Ocağı'nda meydana gelen patlamada 102 kişi öldü, 86 kişi yaralandı.

*7 Mart 1990 - Hürriyet gazetesi Yönetim Kurulu üyesi, gazeteci yazar **Çetin Emeç** ve şoförü Ali Sinan Ercan, uğradıkları silahlı saldırıda yaşamlarını yitirdi. 6 yıl sonra 9 Mart 1996'da Emeç'i vuran İslami Hareket Örgütü sorumlusu İrfan Çağırıcı, İstanbul'da yakalandı.

*8 Mart Dünya Kadınlar Günü 8 Mart 1857'de ABD'nin New York kentinde 40.000 dokuma işçisi, daha iyi çalışma koşulları istemiyle bir tekstil fabrikasında greve başladı. Ancak Polis'in işçilere saldırması ve işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında işçilerin, fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda, çoğu kadın 129 işçi can verdi. ABD'de kadın işçilerin bu katledilişi nedeniyle, Kopenhag'da 1910 yılında toplanan Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda 8 Mart, "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" olarak belirlendi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu da, 16 Aralık 1977 tarihinde, 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak anılmasını kabul etti.

Bir Dünya Kadınlar Günü'ne daha ne yazık ki, ülkemizde gittikçe artan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin gölgesinde giriyoruz. Bir Dünya Kadınlar Gününe daha kadının çalışma hayatında ve siyasi

temsilde yeterli yer bulamamasının utancı ile giriyoruz. Bir Dünya Kadınlar Gününe daha her alanda fırsat eşitliği ve adaletin olmadığı bir ortamda giriyoruz...

*8 Mart 2010 - **Elâzığ'da 6 büyüklüğünde deprem** oldu. 42 kişi hayatını kaybetti.

*8-14 Mart Teknoloji Haftası

*11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü **COVID-19 salgınına pandemi ilan etti**. Aynı gün Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Türkiye'de ilk COVID-19 vakasının görüldüğünü açıkladı.

*11 Mart 2014 tarihinde Gezi Direnişinin simge isimlerinden olan **Berkin Elvan aylarca sürdürdüğü hayatta kalma mücadelesini kaybetti**.

*12 Mart **İstiklal Marşı'nın kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u anma günü**.

*12 Mart 1930 tarihinde Hindistan'da Mahatma Gandhi, tuz üretimindeki Hükûmet tekeline karşı çıkmak amacıyla, Ahmetabat'tan denize 300 millik "**Tuz Yürüyüşüne**" (Salt Satyagraha) başladı.

*12 Mart 1971'de Türk Silahlı Kuvvetleri, **12 Mart Muhtırası'nı** verdi. Başbakan Süleyman Demirel, bu gelişme üzerine istifa etti. Muhtıra; Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç, Kara Kuvvetleri Komutanı Faruk Gürler, Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Celal Eyiceoğlu'nun imzasını taşıyordu.

*13 Mart 2016'da **Ankara Güvenpark'ta bomba yüklü araçla intihar saldırısı düzenlendi**. Patlamada ölen kişi sayısı 37 olarak açıklandı.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **Evlenme ve boşanma sayıları:** 2020 yılında azalan evlenme ve boşanma sayıları 2021 yılında arttı. Kaba boşanma hızı binde 2,07 ile ilk kez binde 2'nin üzerine çıktı. Kaba evlenme hızı ise 2019 ve 2020 yıllarına göre artmakla birlikte önceki yılların oldukça altında kalmaya devam etti.

• **Kapasite kullanım oranı:** İmalat sanayi sektörünün, 2021 yılının son ayında yüzde 78,7 olarak gerçekleşen kapasite kullanım oranı bu yıl ocakta yüzde 77,6'ya, şubatta yüzde 76,6'ya indi. Bütün sektörlerde kapasite kullanımı şubatta hem geçen yıl aralık ayının hem de bu yıl ocak ayının altında kaldı.

• **Merkez Bankasının brüt rezervi,** geçen hafta, 832 milyon dolar azaldı. Brüt rezervin yüzde 55'ini swaplar oluşturuyor. Swap borçları hariç net rezerv ise (eksi) -43,2 milyar doları çıktı.

• **Sıcak para:** Tek adam rejiminin ekonomi politikalarındaki istikrarsızlık ve yanlışlıklar yüzünden güven kaybına uğrayıp Türkiye'den çıkan yabancı yatırımcılar kalan portföylerini de azaltmaya devam ediyorlar. Yabancıların yılbaşında bu yana net çıkışları 3,7 milyar dolar oldu.

• **Hazinenin borç stoku 2,8 trilyon lira:** Borç stokunun yüzde 66,6'sı içerden ve dışardan döviz cinsinden alınmış borçlardan kaynaklanıyor. Bu tutarın 875 milyar liralık kısmı ise sadece 2021 yılı başından bu yıl ocak ayı sonuna kadar olan dönemdeki kur farklarından kaynaklanıyor. Bu 875 milyar lira Tayyip Erdoğan rejiminin Türkiye ekonomisine verdiği trilyonlarca liralık zararın hesaplanabilir küçük bir bölümünü oluşturuyor.

• **AKP iktidarı 20 yılın ardından giderken geride çok büyük bir borç yükü bırakıyor.** Borç yükü önümüzdeki aylarda daha da artacak. Gittikçe büyüyen borç yükü topluma ağır bedeller ödetecek ve sosyal dokuyu zedeleyecek. Zira borçlar gelecekte hükümetleri sosyal hizmetleri azaltmak, vergileri artırmak, sağlık ve eğitim gibi kamu hizmetlerini azaltmak zorunda bırakabilir.

• **Kredi ve mevduat:** Mevduatın yüzde 8,5'i Hazine ve Merkez Bankasının garantilediği kur korumalı mevduata sığındı. Dolarizasyon oranı tüm mevduatlar için yüzde 58,5, gerçek kişi mevduatlarında ise yüzde 63,5 oldu. Kur korumalı Türk lirası mevduat uygulaması kapsamında açılan mevduatların da dövize endeksli olması nedeniyle dolarizasyon kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtiliyor. Böyle bakınca oran yüzde 67'yi buluyor

• **Merkez Bankasına faiz indirtip, kredi hacmini büyüterek üretimi, yatırımı ve istihdamı artırmak hayal olarak kalıyor.**

• **Vatandaşın borcu:** Vatandaşların sadece bankalara olan kredi kartı ve tüketici kredisi borçları 1 trilyon 31 milyar liraya ulaştı. Varlık yönetim şirketlerine devredilenlerle birlikte takipteki borçlar 57 milyar lirayı buluyor.

• **Faiz oranları:** Merkez Bankası politika faizinin yüzde 14'e kadar indirilmesiyle yükselen faiz oranları, son hafta da savaş yüzünden yükselmeye başladı. İki yıl vadeli devlet tahvilinin 18 Şubatta yüzde 20,74 olan faizi 25 Şubatta yüzde 22,87'ye çıktı.

- **Yurt dışı ÜFE:** Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerin fiyatı ocakta bir önceki aya göre yüzde 3,25, son bir yıllık dönemde ise yüzde 96,44 oranında arttı.
- **İcradaki dosya sayısı:** İcra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yıla göre yüzde 32 oranında arttı ve 1 milyon 730 bin oldu. İcra dairelerindeki derdest dosya sayısı da 23,3 milyona çıktı.
- **Açlık - yoksulluk sınırı:** dört kişilik bir ailenin açlık sınırı şubatta 213 lira artarak 5 bin 137 liraya, yoksulluk sınırı da bin 307 lira artarak 16 bin 320 liraya kadar çıktı.
- **Ekonomik güven endeksi** şubatta bir önceki aya göre yüzde 2,6 oranında azalarak 98,2'ye indi.
- **Tarımsal girdi fiyatları** geçen yıl aralık ayında yüzde 9,82 oranında artış kaydetti. 2021 yılının tümündeki artış ise yüzde 45,61 olarak gerçekleşti.

2021'DE EVLİLİKLER YÜZDE 15, BOŞANMALAR YÜZDE 27 ARTTI

2020 yılında azalan evlenme ve boşanma sayıları 2021 yılında arttı. Kaba boşanma hızı binde 2,07 ile ilk kez binde 2'nin üzerine çıktı. Kaba evlenme hızı ise 2019 ve 2020 yıllarına göre artmakla birlikte önceki yılların oldukça altında kalmaya devam etti.

- Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin de büyük etkisiyle 2020 yılında önceki yıla göre yüzde 10 oranında azalan evlenme ve yüzde 12,7 oranında azalan boşanma sayıları ve dolayısıyla kaba evlenme ve boşanma hızları 2021 yılında yeniden eski temposunu yakaladı.
- **Kaba evlenme hızı:** Geçen yıl Türkiye'de toplam 561 bin 710 çift evlendi. Evlenen çift sayısı bir önceki yıla göre yüzde 15,02 oranında artarken, kaba evlenme hızı (*her bin nüfus başına düşen evlenme sayısı*) da binde 5,86'dan binde 6,68'e yükseldi.
- **İlk evlenme yaşı artıyor:** 2001 yılında kadınlarda 22,7, erkeklerde 26, 2011 yılın kadınlarda 23.8 erkeklerde 27,1 ve 2020 yılında kadınlarda 25,1, erkeklerde 27,9 olan ilk evlenmelerde ortalama yaş, 2021 yılında kadınlarda 25,4'e erkeklerde 28,1'e kadar yükseldi. Erkek ve kadın arasında 3,3 olan ilk evlenme yaş farkı da 2,7 yaşa düştü.
- **Kaba boşanma oranı:** Boşanan çift sayısı ise geçen yıl yüzde 27,4 oranında artarak 174 bin 85'e kadar yükseldi. Kaba boşanma hızı (*her bin nüfus başına düşen boşanma sayısı*) da binde 1,64'ten binde 2,07'ye çıktı.
- Türkiye'deki boşanmaların yüzde 33,6'sı evliliklerin ilk beş yılı içerisinde gerçekleşti, yüzde 20,9'u 6-10 yıl, yüzde 15,9'u 11-15 yıl, yüzde 11,7'si 16-20 yıl arasında yaşandı.
- 2021 yılında kaba boşanma hızı Türkiye tarihinin en yüksek oranına çıkarken, kaba evlenme hızı ise 2019 ve 2020 yıllarına göre artmakla birlikte önceki yılların oldukça altında kalmaya devam etti.
- **Bu arada TÜİK, nüfus ile evlenme ve boşanma gibi demografik istatistikleri yayımlarken, aynı kapsamdaki ölüm istatistiklerini saklamaya devam ediyor.**

KAPASİTE KULLANIM ORANI AZALİYOR

İmalat sanayi sektörünün, 2021 yılının son ayında yüzde 78,7 olarak gerçekleşen kapasite kullanım oranı bu yıl ocakta yüzde 77,6'ya, şubatta yüzde 76,6'ya indi. Bütün sektörlerde kapasite kullanımı şubatta hem geçen yıl aralık ayının hem de bu yıl ocak ayının altında kaldı

- İmalat sanayi sektörünün, 2021 yılının son ayında yüzde 78,7 olarak gerçekleşen kapasite kullanım oranı bu yıl ocakta yüzde 77,6'ya, şubatta yüzde 76,6'ya indi.
- Enerji krizi ve ekonomik aktivitede gözlenen yavaşlama sektörün kapasite kullanım oranını düşürüyor.
- Sektörün 2020 yılında salgına karşı alınan önlemler ve dolayısıyla ekonomideki durgun seyir yüzünden ortalama yüzde 71,9'a kadar gerileyen kapasite kullanım oranı geçen yıl ortalama yüzde 76,6'ya yükselmişti.
- Şubatta dayanıksız tüketim malları üreticileri yüzde 70,2, dayanıksız tüketim malları üreticileri yüzde 75,8, tüketim malı üreticileri yüzde 74,9, gıda ve içecek üreticileri yüzde 73,1, ara malı üreticileri yüzde 78,7 ve yatırım malı üreticileri yüzde 72,4 oranında kapasiteyle üretim yaptılar.
- Bütün sektörlerde kapasite kullanımı şubatta hem geçen yıl aralık ayının hem de bu yıl ocak ayının altında kaldı.

MERKEZ BANKASININ REZERVİ

Merkez Bankasının brüt rezervi, geçen hafta, 192 milyar dolar arttı. Brüt rezervin yüzde 55'ini swaplar oluşturuyor. Swap borçları da hariç net rezerv ise (eksi) -48,2 milyar dolarda seyrediyor.

- **Brüt rezerv:** Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz); 11- 18 Şubat günleri arasında 837 milyar dolar azalarak **114 milyar dolara indi**. Brüt rezervde geçen yılın sonuna göre ise 3,9 milyar dolarlık artış oldu.
- Söz konusu haftada brüt **döviz rezervi** 2,3 milyar dolar azalarak **72,8 milyar** dolara inerken, **altın varlıkları** 1,5 milyar dolar artarak **41,2 milyar** dolara yükseldi.
- Bir milyar dolara yakın azalarak 63 milyar dolara gerileyen swap borçları hariç net rezervi ise 5 milyar dolar iyileşerek (eksi) **-48,2 milyar dolardan (eksi) -43,2 milyar dolara yükseldi.** (Brüt rezerv azalırken, net rezervin artması, bankaların kur korumalı mevduat uygulaması kapsamında Merkez Bankasına döviz devretmesinden kaynaklandı.)
- Swap borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 18 Şubat itibarıyla yüzde 55,3 olarak hesaplandı. Hala Merkez Bankası brüt rezervinin yarısından çoğu swap yoluyla yurt içinden ve dışından yapılan borçlanmalardan oluşuyor.
- Net rezervde yıl başından bu yana 13,2 milyar dolarlık iyileşme yaşandı. (Bu rakam kur korumalı mevduat uygulaması kapsamında dövizden TL'ye dönen hesaplara yakın bir tutar oluşturuyor.)
- Bankanın rezervinde yaşanan bu iyileşme, özellikle önemli bir kurumlar vergisi istisnası getirilen şirketlerin döviz mevduatlarını bozdurarak kur korumalı TL mevduata geçmelerinin rolü bulunuyor. BDDK'nın 14 Şubat 2022 tarihli verilerine göre döviz hesabından kur korumalı TL hesabına geçen tutar 13,7 milyar dolar oldu. Uygulama kapsamında bu döviz satın alan Merkez Bankası, bu tutarın kur riskini üstleniyor.
- SDR sepetinde olmayan paralar: Merkez Bankası, brüt rezervini yüksek göstermek için Katar ve BAE gibi ülkelerde swap yapıyor. Bu ülkelerin parası SDR sepetinde olmadığı için rezerv sayılıp sayılmayacağı da tartışmalı bulunuyor. Merkez Bankasının verilerine göre rezervin SDR sepetinde olmayan paralardan oluşan kısmı geçen hafta 18,5 milyar dolar olarak gerçekleşti.

YABANCI YATIRIMCILARIN ÇIKIŞI SÜRÜYOR

Tek adam rejiminin ekonomi politikalarındaki istikrarsızlık ve yanlışlıklar yüzünden güven kaybına uğrayıp Türkiye'den çıkan yabancı yatırımcılar kalan portföylerini de azaltmaya devam ediyorlar. Yılbaşından bu yana net çıkış 3,7 milyar dolar oldu.

- Tek adam rejiminin ekonomik politikalarındaki istikrarsızlık ve yanlışlıklar yüzünden güven kaybına uğrayan Türkiye'den telaşla çıkan yabancı yatırımcılar kalan portföylerini de azaltmaya devam ediyorlar.
- Yabancı yatırımcılar, 11-18 Şubat haftasında da kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında Türkiye'deki hisse senedi ve iç borçlanma kağıtları portföylerini 142 milyar dolar daha azalttılar. 1 Ocak – 18 Şubat günleri arasında net olarak 702 milyon dolarlık hisse senedi ve iç borçlanma kağıdı sattılar.
- Yabancı bankalarda Türkiye'deki bankalardan olan swap alacaklarını aynı dönemde 3 milyar dolar azaltarak 500 milyon dolara indirdiler. **Böylece yıl başından bu yana net çıkış 3,8 milyar doları buldu.**
- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kağıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku**, 31 Aralık- 18 Şubat arasında, kur ve fiyat değişiminden **arındırılmamış** olarak 2,1 milyar dolar azalarak **52,6 milyar dolara** geriledi
- Yabancı yatırımcıların 18 Şubat itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 18,9 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 4,6 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kağıdı ve repo, 28,7 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından 500 milyon doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Aslında döviz kurunun kamu bankalarının müdahalesiyle sabit bir noktada tutulmaya çalışılmasının yabancı yatırımcıların risk alma iştahını artırması beklenir. Ancak, TL'nin ilerde daha çok değer kaybedeceğinden endişe edilmesi yüzünden yabancılar fazla risk almıyor.

HAZİNENİN BORÇLARI 2.8 TRİLYON LİRAYI GEÇTİ

Borç stokunun yüzde 66,6'sı içerden ve dışardan döviz cinsinden alınmış borçlardan kaynaklanıyor. Bu tutarın 875 milyar liralık kısmı ise sadece 2021 yılı başından bu yıl ocak ayı sonuna kadar olan dönemdeki kur farklarından kaynaklanıyor. Bu 875 milyar lira Tayyip Erdoğan rejiminin Türkiye ekonomisine verdiği trilyonlarca liralık zararın hesaplanabilir küçük bir bölümünü oluşturuyor.

AKP iktidarı 20 yılın ardından giderken geride çok büyük bir borç yükü bırakıyor. Borç yükü önümüzdeki aylarda daha da artacak. Gittikçe büyüyen borç yükü topluma ağır bedeller ödetecek ve sosyal dokuyu zedeleyecek. Zira borçlar gelecekte hükümetleri sosyal hizmetleri azaltmak, vergileri artırmak, sağlık ve eğitim gibi kamu hizmetlerini azaltmak zorunda bırakabilir.

- Yüksek bir kur ve değişken faiz riski içeren Hazine'nin iç borç stoku, bu yıl ocak ayında 96,6 milyar lira daha artarak 2 trilyon 844 milyar liraya kadar tırmandı.
- **Kur riski:** Ocakta, borç stokunda yaşanan artışın 88 milyar liralık kısmı kur farkından, diğer bir ifadeyle Aralık 2021 sonunda 13 TL olan dolar kurunun, ocak sonunda 13,63 TL'ye yükselmesinden kaynaklandı.
- Hazinesin borç stokunun 1 trilyon 354 milyar liralık kısmı iç borçlardan kaynaklanıyor. İç borç stokunun yüzde 29,9'unu döviz ve altın cinsinden alınmış borçlar oluşturuyor.
- 109,3 milyar dolar düzeyinde bulunan Hazinesin dış borçlarının Türk lirası karşılığı ise 1 trilyon 490 milyar liraya ulaştı.
- Buna göre borç stokunun yüzde 66,6'sını oluşturan 1 trilyon 894 milyar liralık (139 milyar dolar) kısmı içerden ve dışardan döviz cinsinden alınmış borçlardan kaynaklanıyor. Bu tutarın 875 milyar liralık kısmı 2021 yılı başından bu yıl ocak ayı sonuna kadar olan dönemdeki kur farklarından kaynaklanıyor. Eğer döviz kuru 2021 yılı başındaki 7,36 TL düzeyinde kalsaydı, Hazinesin borç stoku 2 trilyon liranın altında olacaktı.
- Kur farkından kaynaklanan bu 875 milyar lira Tayyip Erdoğan rejiminin Türkiye ekonomisine verdiği trilyonlarca liralık zararın hesaplanabilir küçük bir bölümünü oluşturuyor.
- **Faiz riski:** Hazinesin borç stokunun büyük bir bölümü de değişken faizli borçlardan meydana geliyor. İç borç stokunun yüzde 47,9'u, dış borç stokunun ise yüzde 14'ü değişken faizli borçlardan meydana geliyor.
- Türk lirası cinsinden borçların yüzde 54'ü, döviz cinsinden iç ve dış borçların ise yüzde 18'i değişken faizli borçlardan oluşuyor.
- Borç stokunun ise yüzde 30,2'si değişken faizli olarak alınan iç ve dış borçlardan meydana geliyor.
- Dolayısıyla gerek Türkiye'de gerekse de dünyada faiz oranları ve enflasyon arttıkça borç stokunun faiz yükü de artıyor. Örneğin Türkiye'de TÜFE'nin yıllık yüzde 50'ye kadar tırmanması, faizi TÜFE'ye endeksli iç borçların faiz yükünü de bu ölçüde artırıyor.

Stokun yüzde 75,2'si kur ve faiz riskine açık bulunuyor. "Kur korumalı mevduat" dışında değerini koruyabilmek için elinde herhangi bir politika aracı bulunmayan Türk lirasının gelecek aylarda yaşayabileceği bir değer kaybı ve başta ABD olmak üzere merkez bankalarının faiz artırmaya başlamaları riski, Türkiye'nin borç yükünü artırmaya devam edecek.

- **AKP'nin büyük borç mirası:** AKP iktidarı 20 yılın ardından giderken geride çok büyük bir borç yükü bırakıyor.
- 2002 yılından sona Hazinesin borçları tam 11 kat (2 trilyon 601 milyar lira) arttı. Bu dönemde iç borçlarda 9 katlık, dış borçlarda 15 katlık bir büyüme yaşandı.
- Kur korumalı mevduat, döviz borçlanmaları, yanlış politikalarla faizi ve enflasyonda yol açılan artışlar, Türk lirasının değer kaybı riski, yap-işlet-devret, yap-kirala-devret ve benzeri projelere verilen garantiler gibi nedenlerle borç yükü önümüzdeki aylarda daha da artacak.
- **Gittikçe büyüyen borç yükü topluma ağır bedeller ödetecek ve sosyal dokuyu zedeleyecektir.** Zira borçlar gelecekte hükümetleri sosyal hizmetleri azaltmak, vergileri artırmak, sağlık ve eğitim gibi kamu hizmetlerini azaltmak zorunda bırakabilir.

"Borçla ilgili temel problem girmenin kolay, çıkmanın zor olmasıdır. Bu durum özellikle özünde çok kısa görüşlü olan, yani gelecek seçimden ötesini düşünmeyen hükümetler için geçerlidir."

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ

Mevduatın yüzde 8,5'i Hazine ve Merkez Bankasının garantilediği kur korumalı mevduata sığındı.

Dolarizasyon oranı tüm mevduatlar için yüzde 58,5, gerçek kişi mevduatlarında ise yüzde 63,5 oldu. Kur korumalı Türk lirası mevduat uygulaması kapsamında açılan mevduatların da döviz endeksli olması nedeniyle dolarizasyon kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtiliyor. Böyle bakınca oran yüzde 67'yi buluyor.

Yükselen faiz oranları TL kredi kullanımını sınırlıyor. Kredi stoku yıl başından bu yana yüzde 3,7 oranında arttı. Merkez Bankasına faiz indirtip, kredi hacmini büyütürük üretimi, yatırımı ve istihdamı artırmak hayal olarak kalıyor.

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat 14,8 milyar lira artarak 5 trilyon 515 milyar liraya yükseldi. Artış Türk Lirası mevduatlardan kaynaklandı.
- Aynı günler arasında TL cinsinden mevduatlar, 79,4 milyar lira artarak 2,3 trilyon liraya yükseldi.
- Kur korumalı mevduata dönüşün ve parite değişikliğinin etkisiyle 6,4 milyar dolar azalarak 237,7 milyar dolara inen döviz cinsinden mevduatların TL karşılığı ise 64,6 milyar lira azalarak 3,2 trilyon lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 58,5 oldu.
- **Dolarizasyon** oranı **gerçek kişilere** ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 63,5 olarak hesaplandı.
- *(Ekonomistler, kur korumalı Türk lirası mevduat uygulaması kapsamında açılan Türk lirası mevduatların döviz kuruna endekslenmesi nedeniyle dolarizasyon kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunuyorlar. Bu tutar en son 469,2 milyar lira olarak açıklandı. Bu tutar da dikkate alındığında **gerçek dolarizasyon** oranının yüzde 67'ye ulaştığı söylenebilir.)*
- Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 14-21 Şubat günleri arasında 58 milyon dolar azalarak 158,1 milyar dolara geriledi. *Gerçek kişilere ait döviz mevduatlarının TL karşılığı ise 14,3 milyar lira artarak 2,2 trilyon lira oldu.*
- Şirketler, geçen yıl elde ettikleri kur farkı gelirlerini; döviz mevduatlarını geçici kurumlar vergisi beyannamesinin (25 Şubat'a kadar uzatılmıştı) verileceği tarihten önce kur korumalı TL mevduata dönüştürmeleri halinde kurumlar vergisinden istisna edebiliyorlar. Bu istisnadan yararlanmak isteyen şirketler son hafta bu dönüşüme yoğun ilgi gösterdiler.
- 18 Şubat tarihli verilere göre kur korumalı mevduat kapsamında açılan hesaplarda 469 milyar lira bulunuyor. Bankalar bu mevduatlara en az yüzde 14 en fazla da yüzde 17 oranında faiz veriyorlar. Gerçek kişilerin en az üç ay, şirketlerin ise en az altı ay vadeli olarak açtıkları bu hesapların faizi vade sonunda, döviz kurundaki artışın altında kalırsa aradaki farkı TL'den geçenlerde Hazine, dövizden geçenlerde ise Merkez Bankası ödeyecek.
- *Bankalardaki mevduatın yüzde 8,5'i kur korumalı mevduat olarak Merkez Bankası ve Hazine'nin garantisine sığınmış bulunuyor. Bu mevduatlara verilen garantinin kamuya olan yükü bu yıl mart ayı sonu itibarıyla hissedilmeye başlanacak. Şirketlerin vergi istisnası nedeniyle yoğun ilgi gösterdiği uygulamanın asıl büyük etkisinin ise ağustos ayı sonunda hissedilmesi bekleniyor.*

Krediler

- Bankaların verdiği krediler *(bankaların bankalara verdiği krediler hariç)* 14 -21 Şubat günleri arasında, 50,8 milyar lira artarak 5 trilyon 82 milyar liraya çıktı.
- TL krediler 28 milyar lira artarken, döviz cinsinden kredilerin TL karşılığında ise 22,7 milyar liralık artış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 548 milyon dolar artarak 157,1 milyar dolara çıktı.
- **Batık krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise 162,1 milyar liraya yükseldi.

VATANDAŞIN BANKALARA BORCU

Vatandaşların sadece bankalara olan kredi kartı ve tüketici kredisi borçları 1 trilyon 31 milyar liraya ulaştı. Varlık yönetim şirketlerine devredilenlerle birlikte takipteki borçlar 57 milyar lirayı buluyor

- Bireylerin bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 11 -18 Şubat haftasında 2,7 milyar lira azalarak 1 trilyon 31 milyar liraya geriledi.
- Vatandaşların bankalar ve finansman şirketlerine olan borcunun 811,5 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 220 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 751 milyon, kredi kartı borçlarında ise 2 milyar liralık düşüş yaşandı.

- **Takipteki borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları ise 313 milyon lira daha artarak toplam 27 milyar lira düzeyine çıktı. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.
- **Vatandaşların varlık yönetim şirketlerine 30,7 milyar, TOKİ'ye ise 27 milyar lira borcu bulunuyor.**
- **Toplam borç: Vatandaşların,** bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 1 trilyon 88 milyar lira** düzeyinde seyrediyor.
- **Borçlu vatandaş sayısı:** Bu arada Bankalar Birliği bünyesindeki Risk Merkezi'nin verilerine göre Aralık 2021 sonu itibariyle, bankalara ve finansman şirketlerine tüketici kredisi ve kredi kartı borcu bulunan vatandaşların sayısı ise 34 milyon 903 bin kişiye yükseldi.
- **Hem aynı bankaya hem de farklı bankalara borcu bulunanların tek kişi sayıldığı söz konusu istatistiğe göre 2021 yılında bankalara borçlu vatandaş sayısında 899 bin kişilik artış yaşandı.**

SAVAŞ FAİZ ORANLARINI DA ARTIRDI

Merkez Bankası politika faizinin yüzde 14'e kadar indirilmesiyle yükselen faiz oranları, son hafta da savaş yüzünden yükselmeye başladı. Hazine, halk ve şirketler borçları için hem daha yüksek oranlarda faiz ödüyor, hem de yaratılan, kur farkı ve enflasyon yüzünden yoksullaşiyor. Türkiye'nin risk primi 500 puanın altına inmiyor

- Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı, 24 Şubattan itibaren Türkiye'deki faiz oranlarının yönünü yeniden yukarı çevirdi. Risk primi de önemli ölçüde yükseldi.

Kredi ve mevduat faiz oranları

- 18 Şubat itibariyle (Rusya'nın saldırısından önceki hafta) bankaların **vadeli TL cinsinden mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı 4 Şubata göre göre 0,17 puan azalarak yüzde 16,91'e indi.
- Tüketici kredilerinin ortalama (ihtiyaç + taşıt + konut) faizi 1,06 puan azalarak yüzde 26,81'e gerilediği 18 Şubatta ticari kredi faizleri ise 0,74 puan azalarak yüzde 20,75'e indi. Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini yüzde 29,24, taşıt kredisini yüzde 26,56, konut kredisini ise yüzde 17,87 faiz oranıyla kullandırdı.

Merkez bankası faizi

- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın ağırlıklı ortalama faizi de 25 Şubatta yine yüzde 14 oldu.

İç borçlanma faizi

- İki yıl vadeli devlet tahvilinin (**gösterge faiz**), 18 Şubatta yüzde 20,74 olan faizi 25 Şubatta yüzde 22,87'ye çıktı.
- **Beş yıl vadelinin faizi 1,88 puan artarak yüzde 25,2, 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise 1,86 puan artarak yüzde 23,73 oldu.**

Risk primi (CDS)

- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası - 5 yıl vadeli*) ise 24 Şubat **itibariyle bir önceki haftaya göre** yüzde 6,92 oranında artarak 552,59'a kadar çıktı.
- Merkez Bankası faizini indireceğim derken 400'ün altına inen Türkiye'nin riskini 600 puanın üzerine çıkararak dış borçlanma maliyetlerinin de artmasına yol açtı. Bu durum sadece kamunun değil, diğer kesimlerin dış borçlanmalarını da daha pahalı hale getiriyor.

İHRACATÇININ FİYATLARI YÜZDE 96,44 ARTTI

- Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerin fiyatı Ocakta bir önceki aya göre yüzde 3,25 oranında artış kaydetti.
- İhraç ürünlerinin fiyatlarında son bir yıllık dönemde ise yüzde 96,44 oranında artış yaşandı.
- Böylece Türk lirasına değer kaybettirerek fiyat avantajı sağlayıp ihracatı artırma varsayımı da çökmüş oldu. Türkiye gibi enerjinin yanı sıra ara mallarında da ithalata bağımlı bir ülkenin, parasına değer kaybettirerek ihracatta uzun vadeli bir rekabet üstünlüğü sağlayamayacağı gerçeği bir kez daha ispatlandı.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI YENİDEN 23,3 MİLYON

İcra Dairelerine gelen yeni dosya sayısı yüzde 33,4 oranında arttı.

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu 1 Ocak – 25 Şubat günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 1 milyon 730 bin yeni dosya geldi. 992 bin dosya ise sonuçlandırıldı.
- **Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 32 oranında arttı.**
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı bu dönemde 1 milyon 43 bin adet artarak 25 Şubat itibariyle 23 milyon 308 bine çıktı.

AÇLIK-YOKSULLUK SINIRI

- Birleşik Kamu İş Konfederasyonunun araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin açlık sınırı şubatta 213 lira artarak 5 bin 137 liraya, yoksulluk sınırı da bin 307 lira artarak 16 bin 320 liraya kadar çıktı.
- Türk-İş'e göre de açlık sınırı şubatta önceki aya göre 303 liralık artışla 4 bin 553 lira oldu. Türk-İş aynı aile için yoksulluk sınırını ise 15 bin 139 lira olarak hesapladı.

EKONOMİYE GÜVEN AZALDI

- Ekonomik güven endeksi şubatta bir önceki aya göre yüzde 2,6 oranında azalarak 98,2'ye indi.
- 100'ün üzerindeyken güveni, altında ise güvensizliği gösteren endeksin yeniden güvensizlik alanına gerilemesinde başta tüketici olmak üzere tüm sektörlerdeki güvenin azalması belirleyici oldu.
- Şubatta tüketici güven endeksi yüzde 2,7 oranında azalarak 71,2'ye, reel kesim güven endeksi yüzde 1,8 zalarak 109,9'a, hizmet sektörü güveni yüzde 1,2 azalarak 118,7'ye, perakende sektörü güveni yüzde 3,7 azalarak 119,8'e, inşaat sektörü güven endeksi de yüzde 3,3 oranında azalarak 82,7'ye indi.

TARIMSAL GİRDİ FİYATLARI

- Tarımsal girdi fiyatları geçen yıl aralık ayında yüzde 9,82 oranında artış kaydetti. 2021 yılının tümündeki artış ise yüzde 45,61 olarak gerçekleşti.
- İktidarın "fahiş fiyat artırmakla" suçladığı tarım kesiminin gübre ve toprak geliştirici maliyetleri 2021 yılında yüzde 152,4 oranında arttı. TÜİK'e göre geçen yıl düz gübre maliyeti yüzde 172,04, bileşik gübre maliyeti yüzde 129,8 oranında artış kaydetti.
- 2021 yılında enerji ve yağ maliyetlerinde ortalama yüzde 48,74 oranında artış oldu. Bu kapsamda mazot fiyatlarında yüzde 58,51, kömür fiyatında yüzde 137,09, yağ fiyatlarında yüzde 56,57, LPG fiyatlarında yüzde 120,15 oranında artış kaydedildi.
- TÜİK'e göre hayvan yemi fiyatları yüzde 40,4, makine bakım masrafları yüzde 49,2, bina bakım masrafları yüzde 67 oranında artış gösterdi.

İKTİDARIN EKONOMİ POLİTİKALARINA GÜVENSİZLİK DERİNLEŞTİ.

İktidarın ekonomi politikalarına güvensizlik derinleşti. Şubat ayında Ekonomik Güven Endeksi, yüzde 2,6 gerileyerek 98,2 oldu. Ocak'ta yapılan fahiş zamların etkisi, ekonomi politikalarında her gün yeni bir değişikliğe gidilmesi, KDV indirim kararında yapılan yanlışlıklar ve kararların tekrar değiştirilmesi vb. belirsizlikler Sektörel Güven Endekslerini negatif yönde etkiledi!

Güven endekslerinin çatisı konumundaki **Ekonomik Güven Endeksi'nin (EGE)** 100 puanın altına inerek güvensizlik seviyesine gerilemesi, diğer tüm güven endekslerinin şubatta ciddi düşüşler sergilemesinden kaynaklandı. EGE'yi oluşturan diğer güven endekslerinde bir önceki aya göre şubatta yaşanan gelişmelere bakıldığında;

- ✓ TÜGE yüzde 2,8 oranında azalarak 71,2 değerine indi
- ✓ Reel Kesim Güven Endeksi yüzde 1,8 oranında azalarak 109,9'a düştü
- ✓ Hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,2 oranında azalarak 118,7 oldu
- ✓ Perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 3,8 oranında azalarak 119,8 değerine geriledi
- ✓ İnşaat sektörü güven endeksi yüzde 3,3 oranında azalarak 82,7 düzeyine düştü.

Tüm güven endekslerinin birden ciddi düşüşler gösterdiği şubat ayı araştırmaları **Rusya-Ukrayna savaşı başlamadan önce** derlenen verilerden oluşuyor. Dolayısıyla mart ayı güven endekslerinde Türkiye'ye de olumsuz yansımaları kaçınılmaz bu sıcak sürecin etkileri daha da belirgin görülecek. Bireylerin, hanelerin ekonomik durumunu, beklentilerini yansıtan TÜGE'nin alt endekslerindeki tablodaki kötüleşme ve karamsarlık geleceğe dönük kaygıların yükseldiğini gösteriyor.

TÜİK'in güven endekslerindeki bu durum bizzat iktidarın oturup düşünmesini, ülkeyi, toplumu, aileleri, bireyleri, sektörleri hangi noktaya getirdiğini görüp, politikalarını acilen gözden geçirmesini gerektiriyor.

TARIM-GİRDİ FİYATLARI YÜZDE 45,61'E YÜKSELDİ!

Tarımsal girdi fiyatlarındaki enflasyon artışına yönelik açıklanan veriler, yaz aylarında da pek çok mevsim ürününün fiyatının çift haneli olacağını, ceza ve tehditlerle fiyat düşürme politikasının tutmayacağını gösterdi. Henüz elektrik, doğalgaz, akaryakıt zamlarının yansımadağı Tarım-Girdi Fiyatları Endeksi, yıllık yüzde 45,61'e yükseldi!

2021 Aralık ayı **Tarım-Girdi Fiyatları Endeksinde (Tarım-GFE)** aylık enflasyon yüzde 9,82, yıllık enflasyon yüzde 45,61 olurken, iki ay geriden gelen bu veriler, ocak ayı başında yürürlüğe konulan yüzde 25 doğalgaz, yüzde 127 elektrik zamlarını, akaryakıtta, mazota, suya yapılan yüksek oranlı artışları içermiyor. KDV indiriminin sadece nihai ürünleri ve raflardaki gıda etiketlerini kapsamaması dikkate alındığında **Ocak ve şubat ayı Tarım-GFE enflasyonunun katlanarak yükseleceğini öngörmekteyim.** Açıklanan rakamlara göre, ana gruplarda bir önceki aya göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksindeki enflasyon artışı aylık yüzde 7,30, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 10,19 olurken yıllık bazda tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi fiyat artışı yüzde 31,91, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksindeki fiyat artışı ise yüzde 47,85 oranında gerçekleşti.

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar yüzde 16,22 ile malzemeler ve yüzde 16,98 ile veteriner harcamaları olurken, gübre ve toprak takviye ürünlerindeki yıllık fiyat artışı yüzde 152 düzeyinde hesaplandı. Tohum ve dikim materyallerinde aylık yüzde 0,90 artış yaşandı. Ayrıca tarımsal makine bakım onarım harcamalarında fiyatlar aylık yüzde 19,27, gübre ve toprak takviye ürünlerinde yüzde 18,20 düzeyinde gerçekleşti.

✓ **Özellikle gübredeki aylık fiyat artışının** Tarım-GFE'deki aylık artışın iki katı olması, üreticinin gübre, zirai ilaç vb. temel girdilere erişiminin ne kadar güçleştiğini ortaya koyuyor!

Tarımsal girdi fiyatlarındaki yüzde 45,61 oranındaki artışın aralık ayına ait olduğu göz önünde tutulduğunda halen 'fahiş' olarak nitelendirilen sebze-meyve ve diğer gıda fiyatlarının daha da fahiş hale geleceğini, yaz aylarında sezon sebzeleri ve meyvelerinin bile bu girdi enflasyon artışlarıyla çift haneli olacağını şimdiden söylemek olanaklı.

Öncelikle girdi maliyetlerini aşağı çekecek adımlar atılmadığı, önlemler alınmadığı müddetçe raflardaki fiyat artışlarının önüne sadece pansuman tedbirlerle, sınırlı KDV indirimleriyle geçilemez. Ukrayna savaşı şimdi başta gübre olmak üzere hem girdi maliyetlerini hem de ithal edilen pek çok üründe fiyatları daha da yükseltecek.

Yaşanan gerçekler, tarımsal-hayvansal üretimde kendi kendine yeterliliğin, stratejik ve hayati bir kalem olan gıda üretiminin her ne pahasına olursa desteklenmesi, teşvik edilmesi, üreticinin korunmasının gerekliliğini somut şekilde bir kez daha gösteriyor.

✓ TÜİK verileriyle en temel tarımsal girdi olan gübredeki yıllık fiyat artışının yüzde 152'ye ulaşmış olması bile asıl **KDV-ÖTV indiriminin, destekleme ödemesinin kime ve hangi kalemlere yapılması gerektiğini işaret ediyor!**

Aralık ayında resmi verilerle yüzde 152 artan gübre fiyatları şu anda yüzde 250'nin de üzerinde. Bazı ithal gübrelerde yüzde 300'ü aşan fiyat artışları söz konusu. Daha önce de vurguladığım gibi ana hammadde doğalgaz olan gübre üretiminde doğalgazda yaşanan küresel ve yerel fiyat artışları üretim maliyetlerini kat kat yukarı çekerken Ukrayna-Rusya savaşıyla birlikte bu artışların tümüyle kontrolden çıkması ihtimali yükseldi.

✓ Bir an evvel 2022 bütçesindeki tarımsal destek ödenekleri daha acil olmayan başka ödenek kalemlerinden ve KÖİ garanti ödemelerine ayrılan kaynaklardan yapılacak aktarmalarla en az 100 milyar TL'ye çıkartılmalı, üreticiye süratle gübre, mazot, tohum, ilaç vb. kalemlerde nakdi ödeme programları başlatılmalıdır.

Ocak ayı **Tarım-ÜFE** enflasyonunun yıllık yüzde 52 düzeyine varması, aralık ayına ait yüzde 45,61 oranındaki **Tarım-GFE** artışının ötesinde ocak-şubat artışlarının üretici fiyatlarına tam yansımadağı gösteriyor. Bu durumda gerek yüzde 100'e yaklaşan yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) gerekse Tarım-ÜFE'deki artışlar

güncel etiketlere, perakende fiyatlara yansıdığına hem enflasyonun hem de mevcut fiyatların çok daha yukarılara çıktığı görülecek!

'LİRALAŞTIRMA' ADINDA, TOPLAM KAMU BORÇ STOKUNUN, YÜZDE 67'Sİ DÖVİZE ENDEKSLİ OLDU

Türkiye ekonomisinin 'Liralaştırma' adı altında dövizleştirilmesi ve dolarize edilmesi sonucunda, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilen 2018 yılında 893 milyar lira olan toplam kamu borç stoku, 21 Şubat'ta açıklanan 2022 Ocak ayı verileriyle 2 trilyon 844 milyar liraya yükseldi!

2001 krizinden bu yana hazinenin terk ettiği yurtiçinden döviz cinsinden borçlanma uygulaması Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne (CHS) geçiş sonrası eski Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak yönetiminde yeniden uygulamaya konuldu. Bu sayede ülke hazinesi kendi yurttaşına dolar-euro cinsinden borçlanırken kamu borç stoku içindeki döviz borçlarının payında ciddi patlama yaşandı. Türkiye'nin uluslararası risk puanı yükseldi!

✓ 2018 yılında 893 milyar lira olan toplam **kamu borç stoku**, 2022 Ocak ayında 2 trilyon 844 milyar liraya yükseldi.

✓ Dört yılda yaklaşık üçe katlanan kamu borç stokunda en çarpıcı olan nokta, bu tutarın 1 trilyon 895 milyar liralık kısmının, **yaklaşık yüzde 67'sinin döviz borçlarından oluşması!**

✓ Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre 2021 sonu itibarıyla Kamu-Özel İş birliği projelerine verilen ve 2045'e kadar uzayan döviz garantili ödemelerin tutarı 153 milyar dolar.

Bütün bunların üzerine yurtiçinde TL tasarrufları da dahil olmak üzere **Kur Korumalı Vadeli TL Mevduat (KKM)** hesaplarına verilen döviz endeksi kur farkı garantileri hızla ülkenin ve ekonominin geleceği adına çok daha büyük bir tehdede dönüşmektedir.

✓ 14 Şubat'a ait KKM tutarı toplamı, 368 milyar 946 milyon TL.

✓ Bu tablo, Türkiye'nin uluslararası risk puanını (CDS) bir günde 528'den 622'ye yükseltti.

İktidar dışarıdan para bulamayınca; içeriden kaynak yaratma yoluna giderek döviz, TL'si, altını, ziyneti olan servet sahibi dar bir kesim için tamamıyla risksiz; faizi, kur farkı, altının fiyatı döviz üzerinden garantili, yükün hazineye ve dolaylı şekilde halkın sırtına yüklediği, dünyada örneği olmayan bir finansal model, para-döviz-altın piyasası yarattı.

İktidarın ve basiretsiz ekonomi yönetiminin içeride her şeyi kontrolü altında tutacağını, faizi, döviz kontrol edeceğini düşünerek kurguladığı, tüm riskleri hazineye ve millete yıkan bu model, şimdi kendi kontrolü dışındaki dış gelişmelerle çöküş sürecine girdi. Ülke ekonomisinin ve halkın olağanüstü yükler ve maliyetlerle karşı karşıya kalma ihtimali yükseliyor. Döviz ağırlıklı Kamu Borç Stoku endişe veriyor!

İCRA, HACİZ, YASAL TAKİBE DÜŞENLERE ÜÇ AYDA MİLYONLARCA KİŞİ EKLENDİ!

İktidarın uyguladığı politikalar toplumsal ve sosyal huzurun ardından ekonomik huzuru da yok etti. BDDK'nın kredi borçlarının yasal takibe intikal süresini 180 güne çıkartma uygulamasının Eylül sonunda dolmasıyla, bireysel kredi kartı veya kredi borcundan dolayı icra, haciz, yasal takibe düşenlerin sayısı üç ayda patladı. 2021 sonu itibarıyla kredi ve kart borcunu ödeyemeyip takibe düşenlerin sayısı 2 milyona, takibe alınanların sayısı 34 milyara yaklaştı!

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) COVID 19 salgını nedeniyle kredi borç ve taksit ödemelerine yönelik ertelemelerin yanı sıra, kredi borçlarının yasal takibe intikal süresini 90 günden 180 güne çıkartmasına ilişkin kararının süresi 6'şar aylık uzatmaların ardından geçen yıl 30 Eylül'de doldu. BDDK kararın süresini yeniden uzatmadı.

✓ O dönemde takibe intikal süresinin uzatılmasının batık kredileri ve kredi borçlarının gizlenmesine olanak sağladığını, uygulama sona erdiğinde kredi borcundan dolayı yasal takip, icra, **hacizlerde patlama yaşanacağını öngörmüştüm.**

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi'nin geçen hafta duyurduğu 2021 yılsonu veriler bu öngörümü acı bir şekilde teyit etti.

Rakamlara bakıldığında 2020 yılında kredi ve kredi kartı borcu nedeniyle yasal takibe düşen **toplam** kişi sayısı 690 bin iken 2021 sonu itibarıyla bu sayı 1 milyon 14 bin kişi artarak 1 milyon 704 bin kişiye yükseldi.

✓ Bir yılda kredi ve kredi kartı borcu nedeniyle yasal takibe düşen kişi sayısında **yüzde 147** artış yaşandı.

Sadece **Bireysel Kredi Kartı** borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2020'de 397 bin kişiyken 2021 sonu itibarıyla bu sayı geçen neredeyse ikiye katlanarak 732 bin kişiye çıktı.

✓ Bir yılda kredi kartı borcu nedeniyle yasal takibe düşen kişi sayısında **yüzde 84,3** artış yaşandı.

Sadece **Bireysel Kredi** borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı ise 2020'de 434 bin kişiyken 2021 yılında 1 milyon 354 bin kişi oldu.

✓ Bir yılda bireysel kredi borcu nedeniyle yasal takibe düşen kişi sayısında **yüzde 211,9** artış yaşandı.

BDDK uygulamasının sona erdiği 30 Eylül'den itibaren yasal takibe düşenler katlanarak artmaya başlamış görünüyor. Bir başka vahim durum ise bireysel kredi ve kredi kartı borcunu ödememiş olan ve borcu halen devam ettiği için her an yasal takibe düşecek kişi sayısının geçen yılsonunda 4 milyon 121 bin 998 kişiye yükselmiş olması. Bu sayı 2020 sonunda 3 milyon 471 bin 494 kişiydi.

✓ İktidar kamu borç stokunu 3,5 yılda üçe katlayarak devletin hazinesini borç bataklığına sürüklediği gibi, salgın süresince uyguladığı politikalarla halkı, ihtiyaç sahiplerini, işyeri kapananları, parasal nakdi destek yerine sürekli şekilde kredi ve borçlanmaya yönlendirerek toplumu da borç batağına sürüklemiş.

85 milyonluk ülkede 18 yaş ve altındaki 23 milyonluk nüfus düşüldüğünde geriye kalan her 35 kişiden biri yasal takibe düşmüş. Maaşına, varsa bankadaki parasına, aracına, evine haciz-icra gelmiş. Hesabı bloke edilmiş ve her gün fahiş faiz işliyor.

TBB-Risk Merkezi verileriyle; iktidarın ülkede adaletsizlik, yoksulluk, işsizlik, geleceksizlik yanında uyguladığı ekonomi politikalarıyla toplumun 'ekonomik huzurunu' da yok ettiği, apaçık görülüyor. İktidar, bir yandan bu yanlışlıklar ve hesapsızlıkların sonucunda ülkenin uluslararası risk puanını dünyada zirveye çıkartırken; diğer yandan da içeride borca batırdığı, yüksek enflasyonla gelirini eriterek ödeme gücünü yok ettiği **milyonlarca kişiyi bankaların 'riskli' diye damgalayıp, 'kara listeye' almasına zemin yaratıyor!**

RUSYA'NIN UKRAYNA'YA MÜDAHALESİNE ÇOK HAZIRLIKSIZDIK

Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesi, küresel para, döviz, enerji, emtia, gıda piyasalarında sert değişimleri tetikledi. Petrolün varil fiyatı 90 dolardan 105 dolara tırmandı. Buğday fiyatları 352 dolar/ton ile 2008'den bu yana en üst düzeye çıktı. Bu gelişmelerin ülke ekonomisini olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır. İktidarın yeni ekonomik modeli tamamıyla geçersiz hale geldi!

Rusya-Ukrayna arasındaki gerginliğin sıcak çatışmaya ve askeri müdahaleye dönüşmesi küresel enerji piyasalarını derinden sarstı. Rusya Devlet Başkanı Putin, gaz tedarikini normal şekilde sürdürmek istediklerini vurgulamasına karşılık Almanya'nın Kuzey Akım 2 doğalgaz boru hattını askıya alması, ABD ve AB'nin Gazprom başta olmak üzere Rusya'nın önde gelen enerji şirketlerini yaptırım kapsamına dahil etmesi önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak gelişmelere göre Rusya'dan karşı hamlelerin gelmesine neden olabilir. AB ekonomisinin lokomotifini Almanya yüzde 55 düzeyinde Rus gazına bağımlı. Doğu Avrupa ülkeleri, İtalya, Fransa için de benzer bağımlılıklar söz konusu. **Rusya gaz tedarikini kesme yoluna giderse küresel enerji krizinin boyutları kontrol dışına çıkabilir.** ABD öteden beri Kuzey Akım 2 botu hattının durdurulması için Almanya ve AB'ye baskı yapıyordu. ABD'nin kaya gazı ve sıvılaştırılmış doğalgazının (LNG) Avrupa'ya pazarlanmasını hedefliyordu.

O yüzden Ukrayna-Rusya savaşının tahrik edilmesinde ve gerilimin tırmandırılmasında ABD ve İngiltere en baştan itibaren aktif rol üstlendiler. **Kuzey Akım 2 ile ilgili gelinen aşama, ABD'nin bu hedefleriyle tam olarak uyumlu ve amaçladığı süreçle örtüşüyor.**

Rusya'nın en büyük enerji pazarı olan Avrupa'da gerilemesinin yaratacağı sonuçlar kısa sürede AB ekonomilerini sert biçimde olumsuz etkileyecektir. Putin bu aşamaları önceden öngördüğü ve Ukrayna'ya operasyonu çok önceden planladığı için, Pekin Olimpiyatları Açılışı için şubat başında gittiği Çin'de bu ülke ile 30 yıl süreli petrol ve doğalgaz tedarik anlaşması imzaladı. Bir anlamda Avrupa'da yaşanabilecek olası kayıpları önceden göze alan Putin, alternatifini garantiye alarak Çin pazarını uzun vadeli Rus doğalgazı ve petrolünün pazarına dönüştürdü.

Rusya-Ukrayna savaşının küresel enerji piyasalarında yarattığı sarsıntıdan en fazla ve en ağır şekilde etkilenecek ülkelerin başında Türkiye geliyor. Enerji ihtiyacı açısından yüzde 99 dışa bağımlı konumdaki Türkiye gerek petrol ithalatı gerekse doğalgaz tedariki açısından dışa bağımlı. Doğalgaz tedarikinin yüzde 55'ini

Rusya'dan sağlıyor. İran, Azerbaycan gibi ülkelerden gelen doğalgazın yanı sıra Cezayir ve Nijerya'dan LNG ithalatıyla enerji tedariki çeşitlendirilmeye çalışılsa da tek başına Rusya'ya olan bağımlılık enerji güvenliği ve kesintisiz tedarik açısından şu anda ciddi risk olarak önümüzde duruyor. Gerilimin sıcak çatışmaya dönüşmesiyle birlikte petrol piyasalarında ham petrolün varili 90-95 dolar seviyesinden 105 dolara çıktı. Daha da yükselmesi söz konusu. Doğalgaz fiyatları da küresel piyasalarda yüzde 31'e varan artışlar sergiliyor. AB yaptırımları üzerine açıklamada bulunan **Rusya Güvenlik Konseyi Başkanı** Dmitriy Medvedev, 'Avrupa doğalgazı 2000 dolardan almaya hazır olsun' dedi.

✓ 2022-2024 Orta Vadeli Program'da (OVP) ve 2022 yılı bütçesinde yapılan hesaplamalarda ortalama dolar/TL kuru 9,27, petrolün varil fiyatı 68,3 dolar olarak öngörülmüştü.

Bu yılın ilk enflasyon raporunu açıklayan Merkez Bankası, 2022 yılı için ham petrolün ortalama varil fiyatını 80,4 dolar olarak yeniledi. Şu anda petrol fiyatları programdaki revize tutarın 25 dolar üzerinde ve yükselmeye devam ediyor. Bu tablo, iktidarın ekonomi programındaki cari fazla hedefini boşa çıkarttığı gibi maliyet artışlarıyla birlikte enflasyonu da tırmandıracaktır.

Dünya hububat ve emtia borsalarında buğday başta olmak üzere mısır, soya, pirinç vb. fiyatları zirveye çıktı. Türkiye'nin Ukrayna ve Rusya'dan en büyük ithalatçısı olduğu buğdayın tonu 352 dolar (5104 TL) ile 2008'den bu yana 14 yılın en yüksek düzeyine tırmandı.

TÜİK verileriyle 2021 yılında 3,8 milyar dolarlık buğday ithal eden Türkiye bu ithalatın yüzde 58'ini Rusya'dan yüzde 22'sini Ukrayna'dan yaptı. Bu iki ülkenin buğday ithalatımızdaki payı yüzde 80! Aynı zamanda ana girdisi doğalgaz olan gübre fiyatları, şu anda bile yüzde 150-250 arasında olağanüstü düzeyde artmışken, ikinci bir artış dalgasıyla gübre fiyatları tarımsal üretimi, maliyetleri ve girdileri olağanüstü boyutlara taşıyacak. İktidarın yeni model diye ortaya attığı ekonomik adımlarda devreye sokulan tüm adımlar; döviz gelirlerini artırmak, cari fazla vermek, kurları düşürmek, liralasın üzerine kurgulanmıştı. Anlaşılan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye Ekonomi Modelini ve hedeflerini ilan ederken, hemen her ay telefonla görüştüğü, arabuluculuk önerdiği Ukrayna-Rusya krizinde, Putin'i hesaba katmadı!

✓ İktidar Türkiye'nin kayıplarını asgari düzeyde tutmak için temkinli, tarafsız bir tutum sergilemeli. ABD, NATO ve AB'nin yaptırımlarına Türkiye'nin de katılması, faturayı daha da ağırlaştırabilir.

Rusya ile iplerin kopması ya da gerilmesi sadece enerji ithalatı değil ülke ekonomisi için çok hayati alanlarda geniş çaplı olumsuzluklara yol açabilir. Rusya karşı yaptırımlarla misillemeye yönelirse her alanda çok ciddi kayıplar söz konusu olabilir. S-400'lerden, Akkuyu Nükleer Santrali'ne, sebze-meyve ihracından, müteahhitlik hizmetleri ve turizme kadar Rusya ile olan bağlantılar göz önünde tutularak hareket edilmesi, ülke yararınadır.

EKONOMİNİN TEMELLERİNE MAYIN DÖŞENMİŞ

Rusya-Ukrayna savaşı dövizde faiz ve kur farkı garantili, altında fiyat garantili hesaplarla ekonominin temellerine mayın döşendiğini açığa çıkarttı. Sistemin tıkanacağı görülünce, KKM hesaplarının 31 Aralık'ta sona ermesi kararlaştırıldı! Bu ekonomik intihardan derhal vazgeçilmeli dövizde, altında, TL'de KKM uygulaması durdurulmalıdır. Kurdaki ve altın fiyatlarındaki her 1 liralık artış, hazine ve Merkez Bankası'na yüz milyarlarca liralık ödeme yükü getiriyor!

Rusya'nın Ukrayna'ya askeri operasyonu, döviz piyasaları yukarı yönlü hareketlendi. Hemen tüm dünyada borsalar çöktü, hisseler değer kaybetti ancak dolar ve altın yükseldi. Harekâtın ertesi günü Cumhurbaşkanı Erdoğan imzasıyla Resmî Gazetede yayınlanan kararla geçen yıl 21 Aralık'ta uygulamaya konulan Kur Korumalı Vadeli TL Mevduat Hesabı'nın (KKM) 31 Aralık 2022'de sona ermesi kararlaştırıldı. Hazine ve Maliye Bakanlığı TL'ye güven çağrısı yaptı. Ekonomik gerçekliğe aykırı zoraki faiz indirimleriyle, eylül ayından itibaren fitili ateşlenen kur artışları, enflasyonu körükledi. Dört ayda dolar/TL kuru 8,50'den 18,50'ye Euro 9 TL'den 20 TL'ye yükseldi. 17 Aralık'taki Para Politikası Kurulu'nda (PPK) yine faiz indirimi yapılırken kurların kontrolden çıkması üzerine 20 Aralık'ta Cumhurbaşkanı Erdoğan KKM sistemine geçildiğini açıkladı.

21 Aralık'tan itibaren Merkez Bankası Tebliği ve Hazine açıklamasıyla en az 3 ay olmak kaydıyla 6,9,12 ay vadeli KKM hesabı açtıranlara faiz ve kur farkı garantisi verildi. TL mevduatını KKM'ye çevirenlere ödemelerin hazine tarafından, döviz hesabından KKM'ye geçenlere ise faiz ve fark ödemelerinin Merkez Bankası'nca yapılacağı duyuruldu.

Bu uygulamanın çok riskli ve tehlikeli bir adım olduğunu, TL'yi güçlendirme ve liralasın hedeflenirken aksine tüm hesapların ve ekonominin dövizde endeksli hale getirildiğini hep vurguladım. Hazinesinin dövizin yükselmesiyle oluşacak kur farkı yükünün altından kalkamayacağını, 2022 bütçesinde böyle bir ödenek

olmadığını, Merkez Bankası'nın para basmak zorunda kalacağını ifade ettim. Ayrıca döviz, altın ve bankada yüklü parası olanlara getirilen bu garantilerin, sağlanan kazanç olanaklarının anayasaya aykırı, adaletsiz-eşitsiz bir sistem olduğunu, küçük bir grubun vergisiz-stopajsız kâr ve kazançlarının 84 milyonun vergileriyle ve halkın sırtından ödeneceğini dile getirdim. Tıpkı, dövize endekli köprülerden, otoyollardan hiç geçmeyenlerin de bu garantileri ödemek zorunda olması gibi, bankada parası, hesabı bile olmayanlara böyle haksız-adaletsiz-eşitsiz bir yük bindirildi.

İktidar tüm uyarılara rağmen önce sadece yurtiçi yerleşik gerçek kişilere getirilen KKM kazanç imkânını, faiz+kur farkı garantisinin kapsamını genişletti. Yurt dışındaki Türk sahipli ya da ortaklı şirketlere kadar bu garantiler yaygınlaştırıldı. Şirketlere kurumlar vergisi muafiyetleri, hesap sahiplerine stopaj istisnaları tanındı. Şimdi yastık altındaki altınları çekmek için benzer bir uygulama; altınını, ziynetini getirenlere faiz, fiyat ve fiziki altın garantisiyle, devreye sokuluyor.

Rusya-Ukrayna savaşıyla tüm piyasalar altüst olup, döviz kurları ve altın fiyatları artışa geçince iktidarın paniklediği, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın alelacele yayınladığı kararla açığa çıktı. KKM uygulamasının yılsonunda sonlanması kararlaştırıldı. Artan kur farkı ve altın hesaplarında oluşacak fiyat farkı garantisinden gelecek yük iktidarı korkuttu. Ancak açılan KKM hesapları içinde 6-9-12 ay vadeli de olduğu için uygulamayı hemen kaldırma imkânını yitirdiler ve 31 Aralık'ta bitirme çözümünü buldular. Rusya'nın Ukrayna'ya girmesiyle dolar/TL kuru bir günde 1-1,5 TL artışla 14,50'nin üzerine çıktı. Euro/TL 16'yı aştı. Bu hesaplar için verilen kur garantileri bilindiği gibi Merkez Bankası tebliği uyarınca hesabın açıldığı tarihte Merkez Bankası'nın gün içinde ilan ettiği döviz kurları üzerinden veriliyor. İktidar 21 Aralık'tan bu yana arka kapı yöntemleri ve dolaylı müdahalelerle dolar/TL kurunu 13-13,50 TL'de örtülü şekilde sabitlemişti. Hazine ve Maliye Bakanı Londra'da bankacılarla buluşmasında 'faizlerin ve kurların artmayacağı' güvencesini verdi. Şimdi gelinen noktada BDDK'nın günlük olarak açıkladığı KKM tutarı en son 14 Şubat'a ait ve toplamı 368 milyar 946 milyon TL.

An itibarıyla KKM tutarının 400 milyarı aştığı (güncel kurdan 30 milyar dolar) kaydediliyor. Son birkaç günde kurdaki 1-1,5 liralık yükseliş bile hazine ve Merkez Bankası'nın ödeyeceği kur farkını yüz milyarlarca lira artırdı. KKM hesapları için şimdiden yüzde 17 faiz ve en az yüzde 15 düzeyinde kur farkı garantisi oluştu. Yükseliş sürerse daha da artacak ve altından kalkılmaz bir yük, hazine ve Merkez Bankası üzerinde oluşacak. Şayet bu garantiler TL üzerinden verilseydi, Merkez Bankası banknot matbaasını kesintisiz çalıştırarak enflasyonu üç haneye çıkartma pahasına ödemeleri yapabiliirdi. Oysa bilindiği gibi verilen kur farkı garantileri tüm döviz türlerini kapsıyor. KKM hesapları 500-600 milyara yükselse ve döviz kurlarındaki artış oluşan riskler nedeniyle tırmanışına devam etse, örneğin 20 Aralık'taki gibi dolar/TL kuru 18,50'ye yükselip 5 lira birden artarsa, bu hesaplara ödenecek kur farkı 250-300 milyar TL'ye varacak.

2022 bütçesinde böyle bir ödenek yok. Bu yılın bütçe açığı hedefi 278 milyar 374 milyon TL! Artan risklerle hazine ve Merkez Bankası üzerine binecek kur farkı ödeme yükümlülüğü yıllık bütçe açığı hedefini de aşacak ve açık ikiye katlanacak. Sadece Rusya-Ukrayna savaşı değil, ABD Merkez Bankası'nın mart ayından itibaren başlayacağını duyurduğu faiz artışları da doları yükseltecek gerek dış piyasalarda gerekse içeride kurları yukarı çekecek! **Hazineyi batıracak KKM uygulaması yürürlükten kaldırılmalıdır!**

MEVCUT YETMEZ GİBİ BİRDE EK BEDEL ÖDEYECEĞİZ

Güneyimizde Suriye'de 11 yıldır devam eden savaşın ağır insani ve ekonomik faturasını üstlenmek zorunda kalan Türkiye, şimdi de kuzeydeki sıcak savaşla (Ukrayna-Rusya) milyarlarca dolarlık ek bir bedel ödeme riskiyle karşı karşıya kaldı. Bu süreç, 35 milyar doları aşkın gelir hedeflenen 2022 TURİZM sezonuna ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerine ağır hasar verebilir!

Rusya'nın Ukrayna'ya düzenlediği askeri hareketin giderek topyekûn işgale dönüşmesi ihtimali gözlenirken, Türkiye açısından kayıp faturasının kabarması olasılığı da artıyor. Özellikle ekonominin en büyük gereksinimi olan döviz gelirlerinin artırılması açısından ihracatın dışında en kritik döviz geliri kalemlerini oluşturan **turizm ve yurt dışı müteahhitlik hizmetleri** kuzeyimizdeki savaştan en sert ve olumsuz etkilenecek sektörlerin başında yer alıyor.

2019 yılında 34,5 milyar dolar turizm geliri ile rekor kırılmasına karşılık COVID19 salgını dünyada ve Türkiye'de turizme ağır hasar verdi. Seyahat yasakları, kısıtlamalar 2020 ve 2021'de sert gerilemeye yol açarken, geçen yıl özellikle Ukrayna ve Rus turistler AB'nin uzun süreli seyahat yasaklarına karşın Türkiye turizmini ayakta tuttu. Bu yıl ise gerek aşı kampanyaları gerekse salgının etkisinin azalmasına paralel olarak turizmde çok büyük beklentiler oluşmuştu. Daha önce de yer verdiğim gibi sadece Rusya'dan yapılan erken rezervasyonların yüzde 70'i Türkiye turları idi. 2019'da Rusya'dan 7 milyon, Ukrayna'dan yaklaşık 2 milyon turist ağırlayan Türkiye, geçen yıl sezonun açılmasıyla birlikte yine Rusya'dan 4,5 milyon Ukrayna'dan da 2 milyona yakın turist ağırladı.

Türkiye'ye gelen turist sayısı ve elde edilen turizm gelirinde Rusya birinci, Ukrayna üçüncü sıradaydı. 2019'daki 34,5 milyar dolarlık turizm gelirinde Rus turistlerin payı 5,5, Ukraynalı turistlerin payı 2,4 milyar olmak üzere toplam 7,9 milyar dolar idi. **2022 Yılı Turizm Geliri Hedefi** OVP'de 25 milyar dolar olmasına karşılık şu ana kadar yapılan rezervasyonlarla turizm gelirinin 35 milyar doların üzerine çıkacağı, turist sayısının 45 milyonu aşacağı beklentisi oluşmuştu. 23 Şubat'ta Rusya'nın Ukrayna'ya askerî harekât başlatmasıyla turizmdeki hedefler ve beklentiler çöktü. Geçen hafta itibarıyla Rusya'dan rezervasyonlar kesilirken, Ukrayna'da ise tamamıyla durdu. Harekât sonrası Ruble'de sert değer kayıpları yaşanması bir anda Rus turistler açısından pahalı tatil ihtimalini artırdı. Ukrayna hava sahası tüm uçuşlara ve uluslararası seyahatlere kapandı. Ukrayna'dan Avrupa ülkelerine yoğun mülteci akını başladı, milyonlarca kişi Polonya, Macaristan, Avusturya'ya geçmek için yollara düştü. Harekâtın kısa sürede sonlanmaması, tablonun normale dönmemesi durumunda şimdiden en az 6-7 milyon turist kaybı yaşanması söz konusu. AB ülkelerinin güvenlik kaygısıyla yeni kısıtlamalara gitmeleri bu kayıp turist sayısını daha da artırabilir.

İktidarın yeni ekonomi modeli TEM'de en kritik unsur döviz kazandırıcı kalemlerde gelir artışı ve bu yolla kurların dengelenmesi, rezervlerin güçlendirilmesi, TL'nin değerlenmesi, cari fazla verilmesi idi. Ocak ayında 10,5 milyar dolar dış ticaret açığı verilmesi cari fazla umutlarını zayıflattı. Rusya-Ukrayna savaşı sonrası enerji fiyatlarındaki artışlar ikinci olumsuz yansıma oldu. Şimdi turizm ve yurt dışı müteahhitlik hizmetleri gibi en hayati iki döviz geliri kalemi de risk altına girdi.

Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) üyelerinin Rusya'da üstlendiği 150 projenin parasal tutarı 22 milyar dolar. Son dönemde Ukrayna'da ivme kazanan altyapı, ulaşım, otoyol, konut projelerindeki Türk müteahhitlerinin yürüttüğü yeni projelerin tutarı yaklaşık 3 milyar dolar. Rusya yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde ilk sırada. Savaş nedeniyle Ukrayna ekonomisinin çökmesi, bombardımanlarda havaalanları, otoyollar, altyapının tahrip olmasıyla Türk müteahhitlerine yansiyabilecek 3 milyar dolarlık riskin yanı sıra Rusya'nın da ABD-AB-İngiltere yaptırımlarıyla harcamalarda ve ödemelerde kısıntıya gitmesi durumunda bu ülkede de 22 milyar dolarlık bir alacak riskinin doğması ihtimali söz konusu.

Turizmdeki muhtemel turist ve gelir kayıplarıyla birlikte kuzeyimizdeki savaşın Türkiye ekonomisine negatif yansıması on milyarlarca dolara ulaşabilir. İktidarın oluşabilecek hasarı en asgari düzeyde atlatılmak için kapsamlı bir plan-program ya da önlem paketini devreye sokması elzemdir.

ENFLASYONDA GÖRÜLMEMİŞ REKORLAR KIRILYOR

Üreticiden tüketiciye doğru korkunç bir enflasyon tsunamisi yaklaşıyor ve kibirli cehalet bunu kasten yapıyor

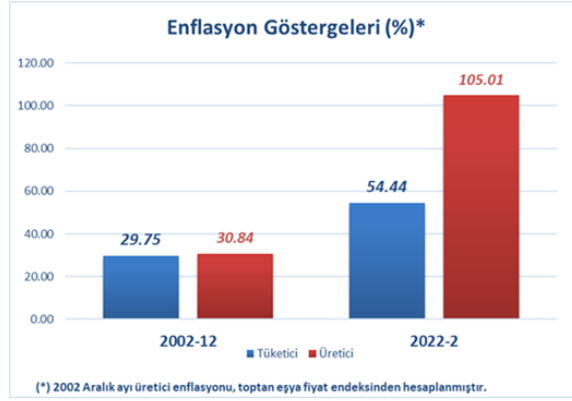
Tüketici enflasyonu son 20 yılın, üretici enflasyonu son 27 yılın en yüksek seviyesine ulaştı, Gençlerimiz hayatlarında ilk kez 3 haneli enflasyonla tanıştı.

Erdoğan'ın "faiz sebep, enflasyon sonuç" safsatısıyla milleti yaktı, enflasyonda görülmemiş rekorları kırdı. Üretici ve tüketici fiyatları arasındaki fark 51 puan. Böyle bir makası daha önce hiç yaşamadık. Üreticiden, tüketiciye doğru korkunç bir enflasyon tsunamisi geliyor.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgale başlamasının ardından Rusya'ya uygulanan ekonomik yaptırımların nihai amacı Rusya'da enflasyonu artırmak. Bizde ise kibirli bir cehalet, milletimizin satın alma gücünü kasten perişan etti. Hep diyoruz, bu kibir ve cehalet iş başında olduktan sonra, ülkemizin başka hasımlara ihtiyacı yok.

Enflasyon İktidara Geldikleri Dönemi Solladı

İş başına geldiklerinde nasıl başladılar? 2002 sonunda Tüketici Enflasyonu yüzde 29,75, Üretici Enflasyonu yüzde 30,84'tü. Şimdi nasıl gidiyor? 2022 Şubatında Tüketici Enflasyonu yüzde 54,44, Üretici Enflasyonu yüzde 105,01. Erdoğan'ın partisi iş başı yaptığında kendilerine, 1983 Nisan ayından itibaren, son 20 yılın en düşük enflasyonu ve enflasyonu hızla alt eden bir program emanet edildi. Erdoğan hayırsız miras yedi gibi davrandı. Enflasyondaki düşüşü kendi kerameti sanıp yıllarca atıp tuttu.

Gençlerimiz Üç Haneli Enflasyonla Tanıştı

Atalarımız ne demiş? “Büyük lokma ye, büyük söz söyleme.” Bugün, tüketicide son 20 yılın, üreticide son 27 yılın en yüksek enflasyonunu yaşıyoruz. Gençlerimiz hayatlarında ilk kez 3 haneli enflasyonla tanıştı. Ne demişler? Allah insanı söyledikleriyle sınar.

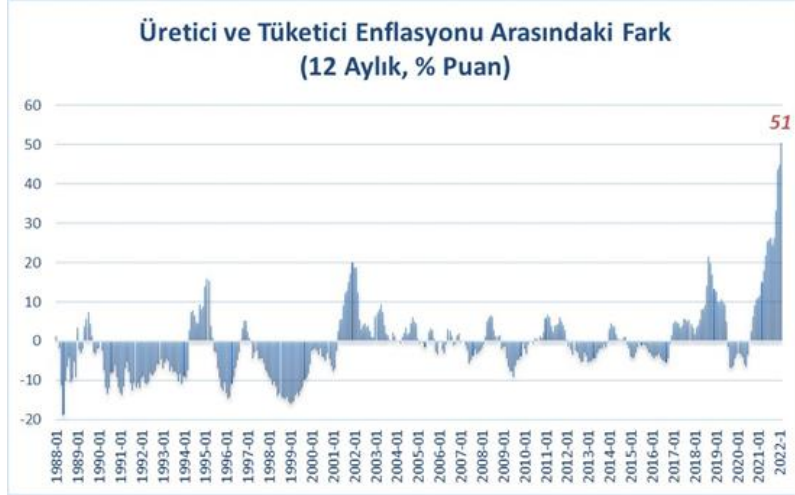
Tablo: Yıllık Olarak Fiyatı En Çok Artan Seçili Ürünler

	Madde	Şubat 2021	Şubat 2022	Değişim (%)
1	Karnabahar	3.18	10.42	227.18
2	Patlıcan	7.65	21.78	184.57
3	Kabak	6.82	18.64	173.16
4	Domates	5.38	14.46	168.72
5	Dereotu	1.66	4.36	161.86
6	Kömür Ücreti	1,206.07	3,138.90	160.26
7	LPG (Araba Tüpü Dolum) Ücreti	3.62	9.31	156.99
8	Şehirlerarası Otobüs Ücreti	82.10	210.89	156.88
9	Patates	2.14	5.40	152.33
10	Salatalık	7.04	17.66	150.96
11	Maydanoz	1.39	3.42	146.33
12	Roka	1.63	3.91	139.86
13	Margarin	14.76	35.38	139.65
14	Nane	1.75	4.13	136.36
15	İspanak	4.34	10.17	134.49
16	Sıvı Biber	9.45	22.06	133.44
17	Sıcak İçecekler (Servis edilen)	2.35	5.43	131.22
18	Motorin	6.73	15.51	130.39
19	Bisküvi	14.41	32.83	127.86
20	Kek	21.62	49.19	127.49
21	Nohut	10.00	22.16	121.73
22	Kuru Kayısı	48.74	107.95	121.47
23	Tüp Gaz Ücreti	112.21	238.31	112.38
24	Gofret	30.54	64.76	112.02
25	Dolmalık Biber	10.07	21.28	111.23
26	Bebek İç Çamaşın	15.86	33.30	109.95
27	Bebek Bezi	0.80	1.68	109.44
28	Kahve	59.86	124.58	108.13
29	Benzin	7.33	15.24	107.92
30	Soba Aksesuar ve Malzemeleri	20.28	40.28	98.67

Kaynak: TÜİK

Enflasyonun Devamı da Geliyor

Erdoğan'ın “faiz sebep, enflasyon sonuç” safsatası milleti yaktı. Enflasyonda görülmemiş rekorlar kırılıyor. Üretici ve tüketici fiyatları arasındaki fark 51 puan. Böyle bir makası daha önce hiç yaşamadık. Üreticiden, tüketiciye doğru korkunç bir enflasyon tsunamisi geliyor. Ne yazık ki ilerleyen günler için de, enflasyon cephesinde umut yok. Üreticiden tüketiciye vuran enflasyon tsunamisi, çekirdek enflasyonun artışını sürdürmesi, savaşla beraber emtia ve enerji fiyatlarındaki artış enflasyonda bugünlerin daha iyi günlerimiz olduğunu gösteriyor.

Enflasyon Bir Nevi Tırnakçılıktır

Milletimizin mutfağında büyük bir yangın var. Son bir yılda; karnabahar yüzde 227, patlıcan yüzde 185, kabak yüzde 173, domates yüzde 169 zam gördü. Milletin tenceresi artık kaynamaz oldu. Enflasyon en adaletsiz vergidir. Milletin satın alma gücünü çaktırmadan eritmektir. Bir nevi tırnakçılıktır. Memura ilk altı ayda yüzde 7,5 zam yapıldı. Ama daha ilk iki ayda gerçekleşen enflasyon yüzde 16,45. Zamlı asgari ücret ise, daha ilk iki ayda, açlık sınırının altına düştü.

Kibirli Cehalet Bunu Kasten Yapıyor

Bugün, Rusya Ukrayna'yı işgal etti diye, tüm dünya Rusya'ya ekonomik yaptırımlar uyguluyor. Bu yaptırımların nihai amacı Rusya'da enflasyonu artırarak, Rus halkının satın alma gücünü eritmek. Bizde ise kibirli bir cehalet, milletimizin satın alma gücünü kasten perişan etti. "Faiz sebep, enflasyon sonuç" safsatası son 5 ayda enflasyonu yüzde 19'lardan yüzde 54'lere taşıdı. Hatta bağımsız iktisatçılara göre (ENAG) tüketici enflasyonu yüzde 100'leri aştı. Hep diyoruz, bu kibir ve cehalet iş başında olduktan sonra, ülkemizin başka hasımlara ihtiyacı yok.

Enflasyonla Mücadele Programı Gerekliyor Ama Saray Yapamaz

Türkiye'nin çok acil bir enflasyonla mücadele programına ihtiyacı var. TCMB'nin başına ehil isimlerin atanması, TCMB'nin elindeki araçları serbestçe kullanması başta olmak üzere, ekonomide güven artırıcı adımların hızla atılması gerekiyor. Mevcut hükümet ise bunları yapamaz. Türkiye'nin düzlüğe çıkması için 3 Yeni K'ya ihtiyaç var. "Yeni Kadrolar", "Yeni Kurallar", "Yeni Kurumlar"... Milletimizin teveccühüyle tüm bunları yaparak, ülkemizi içine düşürüldüğü çukurdan çekip, çıkaracağız. Biz hazırız. Milletimiz hazır.

PAHALILIK BOĞUYOR

Temel gıda ürünlerindeki KDV oranının yüzde 8'den yüzde 1'e düşürüldüğü şubat ayında İstanbul'un yıllık enflasyonu yüzde 55'in üzerine çıktı. Böylece fiyat artışı son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış oldu.

İstanbul'un şubat ayı enflasyonu açıklandı. İstanbul Ticaret Odası (İTO) verilerine göre şubat enflasyonu aylık yüzde 4,44, yıllık yüzde 55,32 oldu. Geçen yılın aynı döneminde aylık fiyat artışı yüzde 1,48, yıllık ise yüzde 15,45 olmuştu.

İTO'nun açıkladığı verilerde ocakta İstanbul'un aylık enflasyonu yüzde 13,78, yıllık enflasyonu yüzde 50,91'di.

Böylece fiyat artışı 2002 yılından bu yana görülen en yüksek seviyeye çıkararak son 20 yılın zirvesini gördü.

Şubat ayında enflasyon görünümü açısından en kritik gelişmelerden biri temel gıda ürünlerinde KDV'nin yüzde 8'den yüzde 1'e düşürülmesi olmuştu. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş), Ankara'da hesaplanan gıda enflasyonunun KDV indirimine rağmen şubatta bir önceki aya göre yüzde 7,1 arttığını, dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının ise ilk kez 15 bin TL'yi aştığını açıklamıştı.

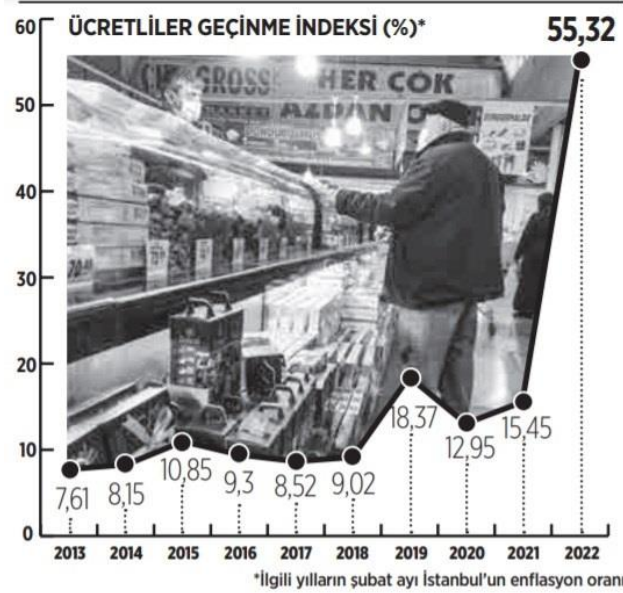
Şubat 2022'de perakende fiyatlarda bir önceki aya göre; Sağlık ve kişisel harcamalardan yüzde 7,04, Ev eşyası fiyatları yüzde 6,47, gıda fiyatları yüzde 5,92, ulaştırma ve haberleşme de yüzde 5,53 arttı. Konut harcamalarında yüzde 2,28, kültür, eğitim ve eğlence fiyatlarında yüzde 2,25 yükseliş görülürken, giyim fiyatları yüzde 1,91 düştü.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İstanbul'da toptan fiyatlarda bir önceki aya göre; madenlerde yüzde 5,48, gıda fiyatlarında yüzde 3,63, yakacak ve enerjide yüzde 3,42, inşaat gurubu fiyatlarında yüzde 2,18, ve mensucat grubunda binde 2 artış görüldü.

Türkiye genelinde resmi enflasyon verisi ise yarın saat 10.00'da Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanacak. Bloomberg HT Araştırma Birimi'nin enflasyon anketine göre piyasa aktörleri şubat enflasyonunun yıllık bazda yüzde 52,85 olmasını bekliyor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) yılsonu enflasyon tahmini yüzde 23,2 Hazine'nin ise yüzde 24 seviyesinde.

TEMEL GIDA GRUPLARINDAKİ YILLIK FİYAT ARTIŞLARI (%)

Deutsche Bank'tan Yıl Sonu Tahmini

Deutsche Bank Türkiye'de bu hafta açıklanacak şubat ayı enflasyon verisine ilişkin tahminlerini paylaştı. Banka manşet enflasyonun yıllık yüzde 53,2'ye yükseleceğini, aylık bazda da yüzde 4 artacağını öngördü. Banka enflasyona en büyük katkının dayanıklı mal grubundan geleceği tahminini yaptı. Yıllık gıda enflasyonunun da şubat ayında yükselişini sürdüreceğini belirten banka analistleri elektrik ve doğalgaz fiyatlarındaki artışa bağlı olarak restoran ve otel fiyatlarında da yükselişin devam edeceğini belirtti. Analistler manşet enflasyonun mayısta yüzde 60'a çıkmasını, Ekim ayına kadar da yüzde 55'in üzerinde seyretmesini bekliyor. Kurum 2022 yıl sonu enflasyon tahminini de yüzde 33'te yüzde 36'ya yükseltti. Enflasyon ocak ayında yıllık yüzde 48,6 olarak Nisan 2002'den beri en yüksek seviyeye çıkmıştı.

İNDİRİM ALGISI SAHTE, FAHİŞ ZAMLAR GERÇEK

Cumhuriyet tarihinin en fahiş zamları yürürlükteyken KDV indiriminin tek başına faturalardaki yangını söndürmeyecek, esnafı kurtarmayacak, ticarethane zam oranı yüzde 106

Elektrik faturalarında Cumhuriyet tarihinin en büyük zamları hala yürürlükteyken konutlarda KDV indirimi tek başına anlamlı değil. Fahiş zamlar geri alınmadan yapılan hiçbir faturalardaki yangını söndürmez. Düşük kademe sınırı olarak belirlenen 240 kilovatsaatin faturası Aralık ayında 220 lirayken yapılan sözde indirim düzenlemesiyle şimdi en az 310 liraya çıkıyor. Ticarethane tarifesindeki zam oranı ise hala yüzde 100'ün üzerinde! İktidar indirim diyerek vatandaşla adeta alay ediyor. İndirim sahte, fahiş zamlar ve zamlı faturalar ise gerçek.

Faturalarda Anlamlı Bir İndirim Yok

2022 yılının başında elektrik faturalara yüzde 127'ye varan fahiş zamları yapan iktidar vatandaşların tepkisinin ardından geri adım atmak zorunda kalmıştır. Elektrik faturalarındaki yüzde 18 oranındaki KDV oranı yüzde 8'e indirilirken; düşük tüketim sınırı 8 kilovatsaat olmak üzere aylık 240 kilovatsaat olarak belirlenmiştir. İktidar aylarca çalışıldığını ileri sürdüğü kademeli tarifede iki ay içinde iki kez değişikliğe giderken, söz konusu düzenlemeler kamuoyundaki beklentilerin aksine faturalarda anlamlı bir indirim sağlamayacaktır.

Düşük Kademe Bile Zam Yüzde 41

İktidarın iki ay boyunca oluşturduğu algının aksine faturalarda vatandaş rahatlatılacak bir karar alınmamıştır. Aralık 2021'de 240 kilovatsaat elektriğin tüketimi 220 lira dolayınca, iktidarın KDV indirimi ve iki kez kademe sınırını yükseltmesine karşın son düzenlemenin ardından faturaya yansımaları 310 lirayı bulacaktır. Buna göre yalnızca düşük kademe sınırında kalırsa bile faturalar Aralık ayına göre yüzde 41 oranında zamlanacaktır. Tüketim yükseldikçe faturalardaki zam oranı da artmaktadır.

CHP'nin Önerisini Kabul Edildi

AK Parti iktidarının bir hanenin asgari tüketimini bile hesaplamadan düşük kademe sınırını belirlediği bir kez daha ortaya çıkmıştır. İktidar ilk kademe sınırını 1 Ocak'ta 150 kilovatsaat olarak ilan etmiş, 1 Şubat'ta ise söz konusu sınırı 210 kilovatsaat olarak değiştirmiştir. Yılbaşından bu yana kademe sınırını düşük tutarak vatandaş mağdur eden iktidar CHP'nin ilk kademenin en az 230 kilovatsaat olması gerektiği yönündeki önerisini iki ay sonra kabul ederek 1 Mart itibarıyla 240 kilovatsaate çıkarmıştır.

Fahiş Zamlar Hala Yürürlükte

Cumhuriyet tarihinin en fahiş zamları hala yürürlükteyken kademe sınırının yükseltilmesi ve KDV indirimi yapılmasının hiçbir anlamı yoktur. Başka bir deyişle indirim algısı faturalarda büyük bir etki yaratmayacaktır. KDV oranının yüzde 18'den yüzde 8'e indirilmesi kilovatsaat başında ortalama yüzde 8,5 oranında bir indirim anlamına gelmektedir. Buna göre ilk kademe yüzde 43,5; ikinci kademe ise yüzde 118,5 oranında zam hala geçerlidir.

Ticarethane Tarifesinde Zam Yüzde 106

Yüzde 127 oranında zamlanan ticarethane tarifesinde kademeli tarifeye geçilerek ilk kademe yapılan yüzde 25 oranındaki indirim tam bir aldatmacadır. Sözde indirim karşın ticarethane tarifi hala en az yüzde 106 oranında zamlıdır. İktidar enflasyon sorununu kontrol altına almaktan bahsederken ticarethane ve sanayideki fahiş enerji zamlarını geri almaması tam bir çelişkidir. Enerjiye yapılan her zam hayat pahalılığını artırmakta, çarşı, pazar ve market fiyatlarına yansımaktadır.

Santral Tarifesine Art Arda Zam

BOTAŞ'ın elektrik üretim santrallerinin doğalgaz tarifesine 1 Mart itibarıyla bir kez daha zam yapması ise üretim maliyetlerini artıracığı için elektrik zammı ihtimalini artırmaktadır. Yılbaşından bu yana elektrik üretim santrallerinin doğalgaz tarifesine yapılan zam oranı yüzde 54,5 olmuştur.

ISPARTA'DA DAĞITIM ŞİRKETİNİN LİSANSI DERHAL İPTAL EDİLMELİ

Günlerce karanlıkta kalan Isparta'da tekrar elektrik kesintilerinin yaşanmasında kar yağışının bahane edilemez. Isparta'da yaşanan kesintinin nedeni gerekli yatırımın yapılmamasıdır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile EPDK neyi bekliyor? Dağıtım şirketinin lisansı derhal iptal edilmeli.

Isparta'da 1 ay sonra tekrar yaşanan kesinti skandalı kabul edilemez. Isparta'da elektrik dağıtmakla yükümlü olan CK Akdeniz hakkında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na (EPDK) şikayet başvurusu yapılmıştı ama anlaşılana o ki bir şey değişmemiş.

EPDK Derhal Yaptırım Uygulamalı

Nüfusu 500 bini bulan Isparta'da henüz bir ay önce günlerce süren elektrik kesintisi hala akıllardayken; kentin ilk kar yağışı ile tekrar elektriksiz kalması tam bir skandaldır. Isparta'da elektrik dağıtımını yapmakla sorumlu olan dağıtım şirketinin görevini yerine getirmediği ortadadır. Görev ve sorumluluklarını yerine getirmediği açık olan şirket hakkında yürürlükteki mevzuat kapsamında EPDK tarafından derhal yaptırım uygulanmalıdır.

Kar Yağışı Bahane Edilemez

Isparta'da ilk kar yağışında aynı sorunun yaşanması dağıtım hatlarının tamamen sorunlu olduğunu göstermektedir. Elektrik dağıtımından sorumlu olan şirket henüz bir ay önce yaşanan skandalın hesabını vermemişken kentin tekrar karanlıkta kalması asla kar yağışı bahane edilerek geçiştirilemez. Ortada mücbir sebep denilerek geliştirilecek bir durum yoktur. Isparta'da yaşanan skandalın nedeni kar yağışı değil; kent içindeki elektrik hatlarına gerekli yatırımın yapılmamasıdır.

Şirketin Dağıtım Lisansı İptal Edilmeli

Ispartalı vatandaşlarımızı tekrar karanlıkta bırakan bu durum kentteki dağıtım hatlarının artık tamamen iflas ettiğini göstermektedir. Hatlarda yaşanan patlamalar dağıtım şirketinin orta gerilim ve alçak gerilim hatlarında sistemin sağlıklı çalışabilmesi için hiç bir yatırım yapmadığının kanıtıdır. Bir ay arayla aynı skandalın tekrar yaşanması artık dağıtım şirketinin sorumluluğunu yerine getirmediğinin çok açık göstergesidir. Bu kapsamda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile EPDK derhal harekete geçmeli, yasal mevzuat kapsamında şirketin lisansı iptal edilmelidir.

DOĞALGAZDA SANTRALLERE YÜZDE 18 ZAM

Doğalgazda, mart ayında mesken ve sanayi aboneleri için geçerli tarife sabit kaldı, elektrik üretim amaçlı tarifeye yüzde 18,3 zam yapıldı.

Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ'nin (BOTAŞ) internet sitesinde mart ayına ilişkin tarife tablosu yayımlandı.

Buna göre, BOTAŞ'ın konut tüketicileri için gaz dağıtım şirketlerine martta uygulayacağı satış fiyatı sabit kalarak 1000 metreküp doğalgaz için 1860 lira oldu. Sanayi abonelerinin tarifesinde de 1000 metreküp gazın fiyatı 6 bin 300 lira olarak kayda geçti.

Elektrik üretim amaçlı tarife ise yüzde 18,3 artışla 1000 metreküp doğalgaz için 7 bin 450 liraya çıktı.

Doğalgazda fiyat tarifeleri aylık olarak hesaplanıyor.

BUĞDAY FİYATLARI ARTMADI, UÇTU!

Türkiye 6 bin liradan buğday ithal edecek

Artan emtia fiyatları küresel gıda maliyetlerini yükseltmeye devam ediyor. Buğday fiyatları Karadeniz bölgesi ticaretindeki aksamayla yükseldi. Buğday fiyatı, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Batı yaptırımlarının Karadeniz bölgesinden tahıl ihracatını kesintiye uğratmaya devam edeceğine ilişkin endişelerle birlikte son altı ayın en yüksek seviyesine ulaştı. Buğday vadeli işlemleri haftanın ilk gününde yüzde 8'den fazla yükseldi.

Toprak Mahsulleri Ofisi de buğday ve arpa ithalat ihalelerine devam ediyor. 30 Haziran'da başladığı ekmeklik buğday ithalatı ihalesinde dün 9'uncu ihaleyi yaptı. 435 bin ton buğday ithalat ihalesinde 415 ile 495 dolar/ton arasında teklif geldi. Bu tekliflere göre ortalama fiyatların 420 dolar/tondan aşağı olmayacağı görülüyor.

TMO, bundan önce 18 Ocak'ta yaptığı ihalede buğday ortalama 347 dolar/tondan ithal edilmişti. Dün yapılan ihalede ortalama fiyatların en düşük 420 dolar/ton olacağı düşünülürse ithal buğday fiyatının tonda 73 dolar arttığı anlamına geliyor. Bu ithalatın TL karşılığı ise 6 bin liraya denk geliyor.

TMO, ekmeklik buğday ithalatında en yüksek fiyat 25 Kasım'da yapılan ihalede gelmişti. 25 Kasım'da yapılan ihalede ekmeklik buğday 385 dolar/tondan ithal edilmişti. Daha sonraki ihalelerde ise fiyatlar düşmeye başlamıştı.

Sadece 15 Günlük Yem Stoku Kaldı

CHP Esnaf Masası, Erzurum'da esnaf ve çiftçinin sorunlarını dinledi. Heyette bulunan CHP İstanbul Milletvekili Yüksel Mansur Kılınç ile İzmir Atilla Sertel yem üreticisi ve besici vatandaşlarla görüştü. Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan kriz nedeniyle ham madde sıkıntısı yaşanacağını belirten yem üreticileri "Yem ham maddesini Rusya ve Ukrayna'dan tedarik ediyoruz. Şuanda Rusya ve Ukrayna limanlarında yaşanan sıkıntılar nedeniyle ilerleyen dönemlerde ham madde bulabilecek miyiz bunu bilmiyoruz." dedi. Konuyla ilgili CHP Kılınç ise; "Hayvancılığın merkezi Erzurum'da besiciler tedirgin. Besicilerin en fazla 15 günlük yem stoku var. Hayvan yemi hammaddesi Rusya ve Ukrayna'dan alınıyor. Savaş nedeniyle yem bulamam riski ile karşı karşıyalar" değerlendirmesinde bulundu.

İhracatı Değil, İthalatı Yasaklayın

Rusya'nın Ukrayna saldırısı nedeniyle Türkiye'de gıda arz güvenliğinin sağlanması ve gıda ürünlerine erişiminde sorun yaşanmaması gerekçesiyle zeytinyağı, fasulye ve kırmızı mercimek ihracatına kısıtlama getirilmesine tepki gösteren CHP'li Ayhan Barut, "Üretimi ve üreticiyi desteklemek, imkanlarımızı kullanıp üretimi arttırmak yerine çiftçinin binbir emekle var ettiği değeri, sıfır gümrük vergili ithalata giderek, ihracatı kısıtlayarak yok ediyorlar. Zeytinlik alanları madencilğe açanlar şimdi zeytinyağı ihracatını yasaklıyor. Akıl alır gibi değil bu. Derhal tarımda ihracatı değil ithalatı kısıtlayın" dedi. AKP'nin yanlış ekonomi politikaları sonucu gıdada yüksek enflasyonla birlikte artan fiyatlarının ihracat yasağı ve sıfır gümrük vergili ithalat uygulamalarıyla düşürülmeye çalışıldığını anlatan Barut, "Gıdada arz güvenliğini sağlamanın, güvenli gıdaya erişmenin yolu üretime destek olmaktan, ülkemizin üretmesine imkan vermektir. Pandemi döneminde görüldüğü gibi tarımda da sanayide de üretmek zorundayız. Maliyetleri düşürün, üretime ve üreticiye destek verin. Ülkemiz üretirse gıdada erişim sorunu asla yaşanmaz" diye konuştu.

İhalenin onaylanması durumunda Türkiye en düşük 6 bin liradan buğday ithal etmiş olacak.

Diğer yandan Mayıs ayında açıklanan hububat alım fiyatlarına göre, yerli çiftçiye ekmeklik buğday için 2 bin 250 TL/Ton fiyat açıklanmıştı.

İhalede oluşan fiyatlar, üretimin önemini bir kez daha gözler önüne sererken, bu fiyatlar un ihracatından dolayı buğday ithalatını da meşrulaştırmaya çalışanlara ders niteliği taşıyor.

10 KREDİDEN 7'Sİ CUMHUR İTTİFAKI'NA

İLBANK'ın kredi desteğinden büyük oranda AKP ve MHP'li belediyelerin yararlandığı ortaya çıktı. Bankanın yüzde 100 kredi desteği verdiği 88 projeden 63'ünün AKP ve MHP'li belediyelerin projesi olduğu tespit edildi.

Hibe ile tamamladığı 102 projenin 99'unun AKP, MHP ve kayyum idaresindeki belediyelere ait olduğu belirlenen İller Bankası'nın (İLBANK), kredi desteğinden de büyük oranda AKP'li belediyeleri yararlandığı ortaya çıktı. Bankanın yüzde 100 kredi desteği sağladığı 88 projeden 63'ünün AKP ve MHP'li belediyelerin projeleri olduğu öğrenildi. Bankanın 635 milyon TL'lik kredi desteğinin 135 milyon TL'sinin yalnızca AKP'li üç belediyenin projesi için harcandığı tespit edildi.

Belediyelerin finansman ihtiyacını karşılamakla görevli İLBANK'ın 2020 yılında kullandığı kredilerin dağılımı, ayrımcılığı bir kez daha gözler önüne serdi. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na bağlı İLBANK'ın yüzde 100 kredi desteği sağladığı projelerin çok büyük bölümünün Cumhurbaşkanlığı İttifakı'na bağlı belediyelerin projeleri olması dikkati çekti.

AKP ve MHP Ağırlığı

Bankanın verilerine göre, 2020 yılında toplam 88 projeye yüzde 100 kredi desteği sağlandı. Sağlanan desteğin mali karşılığı 635 milyon 225 TL ile ifade edildi. İLBANK, 56'sı AKP, yedisi ise MHP olmak üzere Cumhurbaşkanlığı İttifakı'na bağlı toplam 63 belediyenin projesini yüzde 100 kredi desteği ile tamamladı. Bankanın kredi desteği ile tamamlanan projelerin yüzde 72'sini AKP ve MHP'li belediyelerin projeleri oluşturdu.

Belediyelerin toplam 88 projeyi kapsayan İLBANK'ın kredi desteğinden yararlanma sayıları şöyle kaydedildi:

- AKP: 56,
- MHP: 7,
- İYİ Parti: 5,
- CHP: 4.

Yüzde 100 krediden yararlandırılan ve AKP'li belediyelere ait olan yüksek maliyetli projelerden bazıları şunlar oldu:

- Adapazarı Su Kanal İdaresi: Karasu İlçesi İçmesuyu İnşaatı, 36,5 milyon TL,
- Bursa Büyükşehir Belediyesi: Yenikent Katı Atık Depolama Alanı 5. Aşama Y Vadisi İnşaatı Yapım İş, 28,2 milyon TL,
- Konya Ereğli Belediyesi: Sıcak Asfalt, Soğuk Asfalt, Beton Parke Taşı, Bordür Ve Oluk Taşı İle Yol Ve Kaldırım Yapım İş, 70 milyon TL,
- Bursa Su Kanal İdaresi: Bursa Su Kanalizasyon Ovaakça Ve Hasanağa Kollektörleri Yapım İş, 89,7 milyon TL.

Hibe İktidar Belediyesine

İLBANK'ın, "Yüzde 100 hibe" desteği verdiği belediyelerin dağılımı ise kayıtlara şöyle geçti:

- AKP: 60 belediye,
- İl Özel İdareleri: 33,
- Kayyum: 4 belediye,
- MHP: 4 belediye,
- CHP: 1 belediye.

120 MİLYAR TL'LİK ALIM İHALESİZ

Sayırsız tasarruf genelgesine karşın kamu kurumlarının alımları bir yılda yüzde 75 artışla 300 milyar TL'yi geride bıraktı. Bu alımların 120 milyar TL'lik bölümünde ise açık ihale yöntemi kullanılmadığı belirlendi.

İktidar, yayımladığı sözde tasarruf genelgeleri ve ülkenin içine sürüklendiği ekonomik krize karşın harcama yapmaktan geri durmadı. Kamu idarelerinin 2021 yılında yaptıkları alımların tutarı bir önceki yıla göre yüzde 75'lik artışla 300 milyar TL'yi geçti. 120 milyar TL'lik mal, yapım ve hizmet alımında açık ihale yöntemi tercih edilmedi.

Kamu İhale Kurumu tarafından açıklanan 2021 yılına ilişkin Kamu Alımları Raporu, kamu idarelerinin hem harcamakta hem de denetimsiz harcama yapmakta kendi sınırlarını da zorladıkları ortaya çıktı. Kamu idareleri 2020'de 172 milyar TL'lik 104 bin 123 sözleşmeye imza attı. 2021 yılında ise sözleşme sayısı 111 bin 361'e, sözleşmelerin büyüklüğü ise 300 milyar 672 milyon TL'ye çıktı. Sözleşme sayısındaki artış yüzde 6'da kalırken tutardaki artış yüzde 75 oldu.

70 Milyarlık Pazarlık

EKAP üzerinden gerçekleştirilen toplam kamu alımları tutarının 254 milyar 402 milyon TL'si kanunda belirtilen ihale usulleri kapsamında, 33 milyar 76 milyon TL'si istisna, 13 milyar 193 milyon lirası da doğrudan temin yoluyla harcandı. 300 milyar TL'yi bulan bu alımların 179 milyar 911 milyon TL'si açık ihale usulü ile yapıldı. 120 milyar liralık alımda ise rant aktarma, peşkeş, usulsüzlük iddialarına konu olan yöntemler tercih edildi.

Alım Yöntemi Patladı

2021 yılında Kamu İhale Kurumu'na sonuç bilgisi gönderilen 4734 Sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelerin 179 milyar TL'si açık ihale, 70 milyar TL'si pazarlık, yaklaşık 5 milyar TL'si de belli istekliler arasında ihale usulü ile yapıldı. Açık ihale usulü ile yapılan alımlar yüzde 72, pazarlıkla yapılanlar ise yüzde 89 oranında arttı. En büyük artış ise belli istekliler arasında yapılan ihalelerde oldu. Bu yöntemle yapılan ihalelerin büyüklüğü bir yılda yüzde 522 artarak 5 milyar TL'ye çıktı.

AKP iktidarlarının gözde alım yöntemi olan 21/b geçen yıl da pazarlıkla yapılan ihaleler arasında en çok kullanılan yöntem oldu. Olağanüstü durumlar ortaya çıktığında ya da özellikli bir iş için kullanılması gerekirken iktidarın sınırlarını zorlayarak rant aktarma aracına dönüştürdüğü bu alım yöntemiyle yapılan alımlar bir yılda 34 milyar TL'den 62 milyar TL'ye çıktı.

Bu madde kapsamında yapılan alımların yüzde 64'ünü inşaat ihaleleri oluşturdu. 24 milyar TL'lik yapım işi pazarlıkla verildi.

RANT PROJESİNE CAN SUYU

İller Bankası, Ankara'nın tartışmalı projelerinden Merkez Ankara'ya taşındı. Kurumun, Atatürk dönemi yapılarından olan ve Cumhuriyet'in önemli mimari eserleri arasında sayılan Ulus'taki tarihi binası 2017 yılında yıkılmış, yerine cami yapılmıştı.

Sayıştay'ın, "İller Bankası Genel Müdürlüğü'nün Ankara'daki tüm hizmet birimlerinin bir arada toplanmasını sağlayacak büyüklükte bir hizmet binasının bir an önce yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir" uyarısına karşın kurum, yıllardır kiracı konumunda. Çukurambar'da bulunan bir gökdelenin 3 yıl önce yer kiralayan İller Bankası'nın, Merkez Ankara Projesi'nden de bir yer tuttuğu öğrenildi. Bu duruma tepki gösteren CHP Ankara Milletvekili Murat Emir, "Projeyi kurtarmak için kamu kurumlarını seferber ettiler. Aylar önce uyarılmış, 'İller Bankası'nı kira külfetinin altına sokmayın' demiştik. Maalesef uyarımızı dinlemediler" dedi.

Tabela Asıldı

Merkez Ankara Projesi, AKP Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın eşi Fatih Erdoğan'ın yönetim kurulu başkanı olduğu Pasifik İnşaat'a ait. Üstelik meslek odaları, projeyi 'rant projesi ve kent suçu' olarak tanımlıyor. Buna karşın Merkez Ankara Projesi kapsamında dikilen gökdelenlerden birinin üst katlarına, 'İller Bankası' tabelasının asıldığını belirten Emir, şunları kaydetti:

"Aralarında TCDD'nin de olduğu bazı kamu kurumlarının buraya taşınmak istediğini biliyorduk ve 'Sakin aklınızdan bile geçirmeyin' diyerek iktidarı uyardık. Bugün görüyoruz ki İller Bankası, gökdelenlerden birine tabelasını asmış bile. 1937 yılında, 'Atatürk'ün mimarı' olarak bilinen Seyfi Arkan tarafından inşa edilen tarihi binası yıkılan İller Bankası'nın apar topar bu projeye taşınması hangi akla ve vicdana sığar? Banka bu projede kiracı mıdır yoksa yer mi satın almıştır?"

Bina İskânsız

Pasifik İnşaat'ın uzun süredir dairelerini satamadığına dikkat çeken Emir, "Bu nedenle kamu kaynaklarıyla Pasifik İnşaat'a can suyu verilmek isteniyor. Bir kamu kurumu, alelacele iskânsız bir binaya nasıl taşınır? Taşınmasının sebebi nedir? Diğer yandan sağlıklı kentleşmeden sorumlu bir kurum olan İller Bankası'nın, iskânsız bir binaya taşınmış olması kabul edilemez" diye konuştu.

Soru önergesi vererek konuyu TBMM gündemine taşıyan CHP'li Emir, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'a şu soruları sordu: "Sayıştay'ın uyarıları dikkate alınarak İller Bankası için bir genel müdürlük binası inşa edilecek mi? İller Bankası'nın apar topar Merkez Ankara'ya taşınmasının gerekçesi ne? İller Bankası yeni yerinde kiracı konumunda mı yoksa yer mi satın aldı? Kiraysa ne kadar kira ödüyor? Satın alındıysa satın alma maliyeti ne?"

THY'NİN REKLAM MASRAFIDA UÇUYOR!

THY'nin eski başkanı İlker Aycı'nın 6 yıllık döneminde reklam ve tanıtım için harcadığı tutar 4,5 milyar TL oldu. Şirketin pandemi gölgesinde geçen 2020 yılındaki reklam harcaması ise 561 milyon TL'yi buldu.

İsmi liyakat tartışmaları ve rekor zararlar ile anılan THY'nin eski başkanı İlker Aycı döneminde yapılan reklam ve tanıtım harcaması bağımsız denetim şirketlerinin raporuyla ortaya çıktı.

Kurumun İlker Aycı'nın göreve getirildiği 2015 yılından itibaren hemen her yıl reklama 500 milyon TL harcadığı bildirildi. THY'nin, 5,6 milyar TL net zarar açıkladığı 2020 yılında da reklam ve tanıtım harcaması hız kesmemiş. Kurum, Covid-19 salgının gölgesinde geçilen 2020 yılında 561 milyon TL'lik reklam ve tanıtım harcaması yapmış.

17 Koltuğu Olduğu Ortaya Çıktı

İlker Aycı, önceki yıllarda Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği, DEİK Türk-Çin İş Konseyi, Vakıf Emeklilik A.Ş. ve Güneş Sigorta Spor Kulübü gibi kurumlarda benzer görevlerde bulunmuştu. Türk Hava Yolları Temsilciliği ile Türkiye-ABD, Türkiye-Brezilya, Türkiye-İngiltere İş Konseylerinde Yürütme Kurulu Üyeliği görevlerini de sürdürdü. Aycı, 2015 yılından bu yana Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi Başkanlığı yaptı. Öte yandan, THY 2020 Faaliyet Raporu'yla, THY Yönetim ve İcra Kurulu Başkanı Mehmet İlker Aycı'nın İhracatçı Birliği'nden Futbol Federasyonu'na ve THY bağlantılı toplam 17 birlik, konsey, şirket ve federasyonda daha koltuğu bulunduğu ortaya çıkmıştı.

YİNE AKP YİNE İSRAF

AKP'li İscehisar Belediyesi, başkanlık makamının 429 bin 505 TL'ye yenilendiğini açıkladı.

25 bin kişilik nüfusa sahip AKP'li Afyonkarahisar İscehisar Belediyesi'nin başkanlık makamı, 429 bin 505 TL'ye yenilendi.

Belediyenin sosyal medya hesabından konuya ilişkin yapılan açıklamada, "İscehisar halkının ve belediye başkanının temsil makamı olan başkanlık makam ve çalışma odasının yenilenmesi 429.505,75 TL'ye mal olmuştur. Kamuoyuna saygıyla duyurulur" ifadelerine yer verildi.

2020 nüfus sayımına göre ilçede 25 bin kişi yaşıyor. İlçede bir daire fiyatı yaklaşık 300 ile 500 bin TL arasında değişiyor.

AKP'Lİ Belediyelerin Usulsüz Harcamaları Sayıştay Raporlarına da Yansımıştı

Sayıştay'ın 2020 yılına ilişkin denetim raporları AKP'li belediyelerde yapılan yolsuzluk ve usulsüzlükleri bir kez daha ortaya koymuştu. Raporlarda önceki yıllarda olduğu gibi AKP'li belediyelerin israf harcamaları ve usulsüz işlemleri ile kamu mallarının peşkeş çekilmesi yer almıştı.

ÇÖPTEN BİLE RANT ELDE ETMEK İSTEDİLER

AKP'li Sancaktepe Belediyesi'nin kent temizliği ihalesi, 'diğer şirketlerin ihaleye katılmasının kısıtlandığı' gerekçesiyle iptal edildi. CHP'li Ünlü, "İhaleler yandaşlara kaynak aktarma aracı olarak kullanılıyor" dedi.

Kamu İhale Kurumu (KİK), İstanbul'daki AKP'li Sancaktepe Belediyesi'nin milyonlarca liralık katı atık toplama ve temizlik aracı kiralama ihalesini iptal etti.

Sancaktepe Belediyesi'ne bağlı Destek Hizmetleri Müdürlüğü 23 Kasım 2021 tarihinde "33 ay süreyle Katı Atıklarının Toplanması, Temizlik Araçları ve İş Makinaları Çalıştırılması İşi" adı altında bir ihale düzenledi.

İhaleyi Eksen Group ve Fransız firması Fayat Grup şirketleri ayrı ayrı Kamu İhale Kurumu'na şikâyet etti. Şirketler, AKP'li belediyenin düzenlediği ihalede, "ihale kapsamında çalıştırılacak araçların şirketlerin kendi malı olmasını zorunlu tuttuğunu ve böylelikle ihaleye katılımın dolaylı yoldan kısıtlandığını" belirtti. Şirketlerin ihaleye ilişkin bir diğer itirazı da "ihale kapsamında çalıştırılacak araçların en az 2020 model olması şartı getirilmesi mevzuata aykırı" olduğu şeklinde oldu.

Şikâyetleri inceleyen Kamu İhale Kurumu da "4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesi uyarınca, 30 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde dava yolu açık olmak üzere ihalenin iptaline, oyçokluğu ile karar verildiğini duyurdu.

Pazarlıkla Verdiler

İptal edilen ihalenin hangi şirkete verildiği açıklanmazken AKP'li belediye, 16 Aralık 2021'de "Katı Atıklarının 3 Ay Toplanması, Temizlik Araçları Ve İş Makinaları Çalıştırılması İşi" adı altında yeni bir ihale daha düzenledi. Pazarlık usulüyle düzenlenen ihale 10 milyon 497 bin TL'ye Atlas İnşaat'a verildi. Şirket son 10 yılda Sancaktepe Belediyesi'nden tam 7 ayrı ihale aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 378 milyon TL'yi geçiyor.

DÖVİZLE İHALELERDE BÜYÜK USULSÜZLÜK

Sayıştay yargılama dairelerinde usulsüzlük iddiaları ile ilgili karara bağlanan dosyalardaki bilanço katlanarak arttı. 2020'de tespit edilen zararın büyüklüğü 303 bin dolar iken 2021'de 17.2 milyon avro ve 2.3 milyon dolar.

İktidarın dövizdeki dalgalanmayı kontrol altına almak için 2016'da ihalelerin TL cinsinden yapılması kararına karşın sonraki yıllarda dövizle yapılan ihaleler daha da arttı. Bunun sonucunda ortaya çıkan usulsüz işlemler de arttı. Sayıştay'ın yargılama sonucu sorumlularından tahsil edilmesini hükme bağladığı zararın büyüklüğü bir yıl da milyonlarla ifade edilen büyüklüklere ulaştı.

Sayıştay denetimlerinin gereği gibi yapılamadığı ya da raporların sansürlendiği iddialarına karşın usulsüzlükler saklanamaz hale geldi. Sayıştay denetçilerinin genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığını denetlemesi sonucu tespit edilen uygunsuzlukların bir bölümü yargılama konusu yapıldı. Denetimler sırasında bulunan kamu zararına ilişkin uygunsuzlukların yer aldığı yargılamaya esas raporlar birer hesap mahkemesi olan yargılama dairelerince hükme bağlandı.

AKP iktidarları döneminde özellikle ihalelerle ilgili büyük bölümü kanıtlanan usulsüz işlemlerin bu yargılamalarda da yansımaları görüldü. Hemen her yıl belirlenen kamu zararları, hesap ve işlemlerin büyüklüğüne bağlı olarak arttı. Ancak 2018 yılından sonra iktidarın belli sermaye gruplarına rant aktarma aracına dönüşen ve çoğunluğu döviz cinsinden olan ihalelerdeki usulsüzlükler yargı kararlarına bağlanarak iyice görünür oldu.

2018 yılında döviz cinsinden kamu zararı tespiti bulunmayan Sayıştay 2019 yılında 524 bin dolarlık kamu zararı tespit etti ve sorumlularından tahsilini hükme bağladı.

İhaleler Arttıkça Zarar da Arttı

Bu rakam 2020 yılında daha da arttı. Özellikle, köprü, yol ve elektrik dağıtımı gibi büyük ihalelerin verilmesinde dövizin tercih edilmesi uygulamasına 2016'daki yasak kararına karşın devam edildi.

Sayıştay yargılama dairelerine; önceki yıllardan devredenlerle birlikte 2020 yılında toplam 500 yargılamaya esas rapor geldi, bu rapordan 261'inin yargılaması tamamlandı. Bu yargılamalar sonucunda kamu zararı olarak ileri sürülen tutarlardan, 177 milyon 212 bin 631 TL ve 303 bin 505 doların tazmin kararı verilirken 35 milyon 31 bin TL ve 291 bin 157 avronun ise sorgu üzerine yargılama öncesinde tahsili sağlandı.

2021 yılında yapılan yargılamalarda ise çok çarpıcı bir tablo ortaya çıktı. Sayıştay'a önceki yıllardan kalanlarla birlikte toplam 575 yargılamaya esas rapor geldi. Yargılama daireleri bir önceki yıla göre daha çok dosyayı karara bağladı. Salt 413 dosyanın karara bağlanmasıyla açıklanamayacak kadar büyük bir kamu zararı tespit edildi.

Yargılanan rapordaki kamu zararı olarak ileri sürülen tutarlardan 410 milyon 706 bin TL ile 2 milyon 177 bin 745 dolar ve 16 milyon 918 bin 141 avronun tazminine karar verildi.

Ayrıca 134 milyon 784 bin TL, 190 bin dolar ile 84 bin 840 avro ise yargılama öncesinde sorumlulardan tahsil edildi.

İHALE HEP AKP'LİYE

AKP'li Bursa Keles Belediyesi'nin 'pazarlık' usulüyle düzenlediği ihaleyi eski AKP'li meclis üyesi Taşhan aldı. Isparta Senirkent Belediyesi'nin ihalesini de bir dönem AKP yönetiminde yer alan Esen'in şirketi 'kazandı'

Kamu kurumları ile yerel yönetimlerce gerçekleştirilen ve 'tanıdık' şirketlere ihale edilen işlere her gün bir yenisi ekleniyor. Son olarak Isparta'daki AKP'li Senirkent Belediyesi ile Bursa'nın AKP'li Keles Belediyesi'nin düzenlediği ihale AKP'lilere gitti.

AKP Yönetimine Girdi

Senirkent Belediye Başkanlığı'na bağlı Engeltepe İnşaat şirketi, 2 Şubat'ta "Sosyal Konut İnşaatı Fayans Malzemeleri Alımı İşi" başlığıyla bir ihale düzenledi. Kamu ihalelerinde "istenmeyeni eleme aracı" olarak kullanıldığı gerekçesiyle eleştirilen pazarlık yöntemiyle gerçekleştirilen ihaleyi 'Esen Yapı' isimli şirket 'kazandı'. Elektronik Kamu Alımları Platformu'nda (EKAP) yer alan bilgilere göre, 15 Şubat'ta 'Esen Yapı' ile 206 bin 891 TL'lik sözleşme imzalandı. İhaleyi alan şirket ise AKP'nin 6. Olağan Kongresi'nde Isparta İl Yönetimi'ne 'en genç üye' olarak seçilen Nazmi Esen'in. Şirket son 11 yılda kamudan 10 ihale aldı. Süleyman Demirel Üniversitesi'nden 1 milyon 732 bin TL'lik altı ihale alan şirket, AKP'li Isparta Belediyesi'nin de 512 bin TL'lik bir işini üstlendi.

Meclis Üyeliği Yaptı

Kanuna göre "doğal afet, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayların" olması durumunda kullanılması gereken "pazarlık" usulüyle düzenlenen bir diğer ihale de AKP'linin şirketine gitti. AKP'li Bursa Keles Belediyesi'ne bağlı şirket, "18 Adet Ahşap Bungalov Binasına Mobilya Malzemeleri Alımı" işi için 13 Aralık 2021 tarihinde ihale açtı. Teklifleri değerlendiren idare, sekiz gün sonra işi "Kristal Nalburiye"ye verdi. Şirket ile 671 bin 330 TL'lik sözleşme imzalandı. Söz konusu şirket ise Aslan Taşhan'a ait. Taşhan bir dönem AKP İnegöl Belediye Meclisi'nde üye olarak görev yaptı. Bunun dışında Taşhan, AKP Yönetim Kurulu'nda da yer almıştı.

SATMAYA DEVAM...

Türkiye Şeker Fabrikaları ve Hazine'ye ait bazı taşınmazlar satıldı

Mülkiyeti Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ ve Maliye Hazinesi adına kayıtlı bazı taşınmazlarla Elektrik Üretim AŞ'ye ait bir hissenin satışlarına onay verildi.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Şeker Fabrikaları ve Hazine'ye ait bazı taşınmazların satışını onayladı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığının taşınmaz ve hisse satışlarına ilişkin kararları Resmi Gazete'de yayımlandı. Kararlar Niğde'nin merkez ilçesine bağlı Sarı Köprü mahallesindeki Türkiye Şeker Fabrikaları'na ait bin 313,85 metrekare yüz ölçümlü taşınmaz ve üzerindeki yapıların 12 milyon lira bedelle, Bitlis'in Ahlat ilçesinde 30 bin 143,18 metrekare arazinin 9 milyon 300 bin lira bedelle satışı onaylandı.

Yine Balıkesir'in Altieylül ilçesindeki 13 bin 606,72 metrekare arazi ve üzerindeki yapının 8 milyon 800 bin lira bedelle İstanbul Yatırım Ortak Girişim Grubu'na satılması kararlaştırıldı.

Muş'un Bulanık ilçesindeki 5 bin 76 ve bin 956 metrekarelik arazilerin 8 milyon 790 bin lira bedelle, Eskişehir'in İnönü ilçesindeki 19 bin 814,69 metrekare arazi ve taşınmazın 955 bin lira bedelle, Bayburt'un Demirözü ilçesindeki 20 bin 344,53 metrekare arazinin de 250 bin lira bedelle satılmasına onay verildi.

Elektrik Üretim A.Ş'nin Hisse Satışı Onaylandı

TGT Enerji Üretim ve Ticaret AŞ'nin sermayesinde bulunan Elektrik Üretim AŞ'ye ait özelleştirme kapsam ve programındaki yüzde 0,03158'lik hissenin ihale sonucu Gama Enerji AŞ'ye 140 bin liraya satışı onaylandı.

MEB'İN KAYNAKLARI ÖZELE VE MAARİF'E GİTTİ

MEB, 2021 Yılı Faaliyet Raporu açıklandı. Raporda dağıtılan tablet sayısından özel okullara verilen desteğe, yapılan denetimlerden ikili eğitim sayısına kadar birçok çarpıcı veri yer aldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Şubat 2021'de yaptığı Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2 milyonun üzerinde tablet dağıttığı yönündeki açıklamasını, MEB'in raporu yalandı. Raporda, bakanlığın 681 bin 307 tablet dağıttığı belirtildi. Raporda ayrıca MEB'in bütçesinin gayri safi yurt içi hasılaya oranının yüzde 2,21 ile son 14 yılın en düşük seviyesine gerilediği tespit edildi. Bütçenin merkezi yönetim bütçe içindeki payı da 2019'da yüzde 11,84'ken 2021 yılında yüzde 10,91'e geriledi. Bu verilere karşın 'paralel bakanlık' olarak adlandırılan Türkiye Maarif Vakfı'na yapılan yardımlar ise 2020'ye göre yüzde 57 artış gösterdi. Rapora göre Maarif Vakfı'na 2019'da 422 milyon 547 bin TL, 2020'de 684 milyon TL aktarılırken bu sayı 2021'de 1 milyar 77 milyon TL'ye yükseldi. Rapora göre özel okullara da teşvik adı altında devasa yardımlar yapıldı. Özel ilk ve ortaokullara teşvik için teşvik için özel okullara tam 66 milyon 414 bin TL aktarıldı. Bunun yanında organize sanayi bölgelerindeki özel mesleki ve teknik Anadolu liselerine ise 293 milyon 373 bin 72 bin TL aktarım gerçekleştirildi.

İkili Eğitimde Büyük Artış

Raporda AKP'nin sürekli 'bitireceğiz' diye vaat ettiği iki eğitim konusunda da çarpıcı bilgiler yer aldı. Buna göre ikili eğitim yapılan okul sayısı artış gösterdi. MEB'in plansızlığını gösteren raporda konuyla ilgili şu ifadeler kullanıldı: "Ülkemizde temel eğitimden ortaöğretime geçen öğrenci sayılarında bir önceki yıla göre 460 bin artış yaşanmış ve ortaöğretim kurumlarına yerleşecek öğrenci sayısı 1 milyon 672 bin 986'ya çıkmıştır. Öğrenci sayısındaki bu artışa dayalı olarak ikili okul sayılarında 2020-2021 eğitim öğretim yılında artış yaşanmıştır. Bu artışlarla birlikte Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı ikili öğretim yapan toplam okul sayısı 98 olmuştur."

Rapor ayrıca müfettişlik işlemlerine ilişkin de ilginç veriler ortaya koydu. Buna göre yıl içinde denetim yapılan kurum sayısı bin 978 oldu. Bu denetimlerin bin 339'u ise özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde gerçekleşti. Anaokulu, ilk ve ortaokulda ise hiçbir özel okul denetlenmedi. Resmi anaokulu, ilk ve ortaokulların denetim sayısı ise sadece 156 oldu. Ortaöğretimde ise özel ve resmi toplam denetim sayısı ise sadece 384 oldu.

Okullar Arası Fark

Raporda MEB'in zayıflıkları ise şöyle sıralandı:

- Eğitim ve öğretim analizi sonucu okullar arası başarı farkının bulunması
- Yabancı dil eğitiminin tür ve ihtiyaca göre belirlenmesinde istenilen noktada olunmaması
- Öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine yönelik eğitim programlarının yeterli olmaması
- Veriye dayalı politika geliştirme ve bütünleşik bir veri sisteminin istenilen düzeyde olmaması
- Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının istenilen düzeyde olmaması

MEB ÖĞRENCİDEN ÇOKTAN VAZGEÇMİŞ

Örgün eğitimden kopuş bir türlü durdurulamazken Urfa'da çarpıcı bir karar alındı. Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, "Okula devam isteği olmayan" öğrencilerin açık öğretime yönlendirilmesini istedi.

Urfa Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün taşınmalı eğitim planlamasına yönelik evraklarında skandal ifadelerin yer aldığı ortaya çıktı. Müdürlüğün yazısında, 14 yaşından büyük olan ve sürekli devamsız durumda bulunan öğrencilerin, "Okula devam konusunda herhangi bir isteği yoksa" açık öğretime yönlendirilmesi gerektiği kaydedildi.

Örgün eğitimden kopan öğrenci sayısı giderek artarken Urfa Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, ilginç bir karara imza attı. Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürü Hayrullah Özdemir'in hazırladığı, "2022-2023 Taşıma Planlaması Yapılırken Dikkat Edilmesi Gerekenler" başlıklı yazıda, "Devam konusunda herhangi bir isteği olmayan öğrencilerin" öğrenim çağının dışına çıkarılacağı belirtildi.

Açıköğretime Yönlendirilecek

Yazıya göre, taşınmalı eğitime yönelik ilkokul planlaması yapılırken 14 yaşından büyük olan sürekli devamsız öğrenciler, devam konusunda herhangi bir isteği yok ise öğrenim çağı dışına çıkarılarak. Bu öğrenciler, milli eğitim müdürlüğünün tavsiyesi ile açık öğretime yönlendirilecek. Sürekli devamsız öğrenciler taşıma planlamasına dâhil edilmeyecek.

MEB'in istatistiklerine göre ortaokulda okuyan öğrenci sayısında ciddi bir düşüş yaşanmıştı. Bir önceki yıl 5 milyon 354 bin olan öğrenci sayısı 4 milyon 901 bine düşmüştü. Öğrenci sayısı 450 bin azalmıştı.

İmam Hatip İçin Aile Onayı İstenecek

İmam hatip ortaokuluna gidecek öğrencilerin taşıma planlamasının yapılması için 4'üncü sınıf öğrencilerinin velilerinden, öğrencilerini imam hatibe göndermek isteyip istemediklerine yönelik dilekçe alınacak. İmam hatibe gitmek isteyen öğrenciler için "İmam Hatip Ortaokulu Planlama Dosyası" hazırlanacak. Bu öğrenciler, ortaokul taşıma planlamasından çıkartılacak. Taşıma planlaması sürekli devamsız, öğrenim çağı dışına çıkmış, sağlık durumundan gelemeyen, taşınan, taşınmayan öğrencilere göre sınıflandırılarak hazırlanacak.

Bakanlık Tarafından Soruşturma Açılmalı

Eğitim Uzmanı Ali Taştan, karara yönelik şu değerlendirmelerde bulundu: "Yaşanan bu olay, 4+4+4 sürecinde yasal düzenlemelerin tam olarak yapılmamasından kaynaklanıyor. 222 sayılı kanunun ilgili maddesinin ve Anayasa'nın 42'nci maddesinin yeni sisteme göre düzenlenmesi gerekiyordu. Anayasa'nın 42'nci maddesinde ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu ifade edilmektedir. Ancak ortaöğretim kurumları zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Bu doğrultuda zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmıştır. Öte yandan zorunlu eğitim yaş çağındaki olan çocuklarımızın örgün eğitimde devam etmesi kanuni bir zorunluluktur. Çocuklarımızın açık liseye yönlendirilmesi doğru değildir. Bakanlık Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürü hakkında derhal soruşturma açmalıdır. Ayrıca AKP'nin eğitim politikası çocuklarımızı örgün eğitimden uzaklaştırmaktadır."

AKP'NİN TOPLUM MÜHENDİSLİĞİ: YANDAŞ NESİLLER YETİŞTİRME!

Destekler hep imam hatibe

Merkezi sınavlarda bir türlü istenilen başarıyı yakalayamayan imam hatiplerin "akademik başarısı" için UNICEF'ten 350 bin dolar hibe alındı. Projeye bin 29 Anadolu imam hatip lisesinin dahil edildiği öğrenildi.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılında pilot okullarda başlattığı, "Üniversiteye Doğru Hedef 2021" projesi kapsamında UNICEF'ten 350 bin dolarlık hibe aldığı ortaya çıktı. Nisan 2021'de alınan ve TL karşılığı 2 milyon 870 bin TL olan hibenin kullanma amacının, "Anadolu imam hatip liselerindeki akademik başarıyı artırmak" olduğu öğrenildi.

Merkezi sınavlarda akademik eğitim veren liselerin gerisinde kalan imam hatiplerin başarısının artırılması için başlatılan çok sayıda proje arasında "Akademik Başarıyı Artırma Projesi" de yer aldı. 2019 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı Bakan Yardımcısı Nazif Yılmaz'ın Din Öğretimi Genel Müdürlüğü döneminde pilot olarak seçilen okullarda başlatılan projenin kapsamı 2020 ve 2021 yıllarında genişletildi.

350 Bin Dolarlık Hibe

Türkiye genelindeki 472 proje Anadolu imam hatip lisesi rehberliğinde uygulanan projeye 2021 yılı itibarıyla bin 29 Anadolu imam hatip lisesi dahil edildi. Proje için UNICEF Türkiye Ülke Programı 2021-2022 Eylem Planı kapsamında Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne toplam 350 bin dolar hibe edildiğini belirtti.

Dolar kurunun 8,2300 TL olduğu Nisan 2021'de alınan hibenin TL karşılığının 2 milyon 870 bin TL olduğu bildirildi.

Proje kapsamında UNICEF hibesiyle yapılacak, afiş ve broşür basımını da içeren bazı faaliyetler şöyle sıralandı:

- Akademik koçluk programı sürdürülürken öğrencilere koçluk ajandasının kazandırılması.
- İnternet ve sosyal medya hesaplarının oluşturulması.
- Öğrenci koçluğu ve etkin takip.
- Üniversite gezileri.

MEB Tarafından Ayrıcalıklar Sağlanıyor

Din adamı yetiştirmek amacıyla kurulan ancak fen, sosyal ve Anadolu liseleri programlarını bünyesinde toplayan imam hatip liselerindeki akademik başarısızlığın önlenememesi üzerine MEB, daha önce de çok sayıda destekte bulundu. İmam hatiplere sağlanan ayrıcalıklar şöyle kaydedildi:

- İHL'lerin başarısını artırmak için 2020-2023 yılları arasında gerçekleştirilmesi planlanan projeler için 2020 yılı sonu itibarıyla yapılan harcama 2 milyon TL oldu. 2021'de harcanması öngörülen 6 milyon TL ile birlikte iki yılda toplam 8 milyon TL harcanacak projeden geriye kalan paranın 2022 ve 2023 yıllarına bölüştürüleceği öğrenildi.

Buna göre imam hatip okullarındaki öğrenci başarısının artırılmasına yönelik çalışmalar için 2022 ve 2023 yıllarında 4'er milyon TL harcanacak.

•Eylül 2020'de hayata geçirilen ERDEM adı verilen proje kapsamında destek için başvuran imam hatip liselerine 15 bin TL ile 50 bin TL arasında bütçe verilmesi kararlaştırıldı. Programın hedef kitlesi Anadolu imam hatip liseleri yöneticileri, öğretmenleri, öğrencileri ve velileri olarak belirlendi.

EŞİTSİZLİK YAŞAMIN HER ALANINDA

Genel-İş'in raporu kadın emeğinin durumunu farklı boyutları ile ele alarak kadınların çalışma hayatı içerisindeki sorunlarını gözler önüne serdi. Araştırmaya göre erkekler, kadınlara oranla yüzde 17,6 daha fazla kazanıyor.

Yaşamın her alanında mücadele etmek zorunda bırakılan kadınlarla ilgili çeşitli raporlar yayımlanmaya devam ediyor. DİSK/Genel-İş de her yıl yayımladığı Kadın Emeği Raporu'nu dün yayımladı. Sendikanın Araştırma Dairesi EMAR'ın (Emek Araştırma) hazırladığı Kadın Emeği Raporu, eşitsizlikle mücadele etmek zorunda bırakılan kadınların iş yaşamını mercek altına alıyor. Raporda, eşitsizliğin derinliğini ve sonuçlarını göstermesi bakımından çarpıcı veriler yer alıyor.

Kadınlar sadece çalışma hakkına değil, çalışma hayatı içerisinde eşit değerde işe eşit ücret alamama, işte yükselememe, işyerinde ayrımcı politikalara maruz kalma, eğitim olanaklarından yararlanamama ve sendikali olamama gibi birçok hakka ulaşamıyor ve bu eşitsizlikler giderek derinleşiyor.

Türkiye'de kadınların istihdama katılım oranı, AB ve OECD ülkelerinin oldukça altında yer alıyor. Yıllar içerisinde birçok ülkede kadınların istihdama katılımını artırmaya dönük politikaların etkisi ile kadın istihdamı artarken, ülkemizde bu oran oldukça sınırlı bir artış göstermiş durumda. OECD ülkeleri ortalamasında istihdamda cinsiyet açığı yüzde 14,5, AB ülkeleri ortalamasında yüzde 10 iken, Türkiye'de yüzde 39,1 oranında. Rapora göre Türkiye istihdamda cinsiyet açığının en yüksek olduğu ülkelerin başında geliyor.

Cinsiyete göre ülkelerin işsizlik oranına bakıldığında; Türkiye'nin kadın işsizlik oranının, birçok ülkeye göre yüksek olduğu görüldü. 2021 yılı Aralık ayı verilerine göre, kadınlarda dar tanımlı işsizlik yüzde 13,7 ve geniş tanımlı işsizlik açıklanan resmi işsizliğin iki katı olarak yüzde 29,9 oldu.

Genç Kadın İşsizliği Resmi Verilerin 2 Katı

İşsizlikten en fazla genç kadınlar etkileniyor. TÜİK 2021 yılı 4. çeyrek verilerine göre, 15-24 yaş arası genç kadın işsizliği 493 bin kişi ile yüzde 27,2. Geniş tanımlı genç kadın işsizliği 943 bin kişi ile yüzde 42,7'dir ve dar tanımlı işsizliğin iki katı. Yıllara göre karşılaştırıldığında ise genç kadınlarda işsizliğin her geçen yıl arttığı görülmekte. 2014 yılında yüzde 23 olan dar tanımlı genç kadın işsizliği, 2021 yılında 4,2 puan artarak yüzde 27,2'ye yükselmiş durumda.

Kadınların çalışma hayatına katılımı önündeki en büyük engel hem toplumsal cinsiyet eşitsizliği hem de kamusal bakım hizmetlerinin yetersizliği nedeni ile engelli, yaşlı ve hasta bakımı ile ev işlerinin kadınların sorumluluğunda olması. 2021 Aralık ayı verilerine göre işgücüne dâhil olan kadın sayısı 10 milyon 972 bin iken, engelli, yaşlı veya hasta bakımı ve ev işleri ile meşgul olmalarından dolayı işgücüne dâhil olamayan kadın ve erkek sayısı 13,3 milyon. Kadınların ücretsiz bakım işleri nedeni ile işgücüne katılamama sayısı, kadınların işgücü katılım sayısından daha yüksek. Rapora göre kadınların çalışma hayatına katılımı önündeki en somut sorunun bakım sorunu ve ev işleri.

Her 10 Kadından 3'ü Kayıt Dışı Çalıştırılıyor

Kadınların çalışma hayatına katılımı önündeki engellerin yanı sıra çalışma koşulları da iç açıcı değil. Türkiye'de her 10 kadından 3'ü kayıt dışı olarak çalıştırılmakta. 2021 yılı 4'üncü dönem verilerine göre; istihdam edilebilen kadınların sadece yüzde 64,4'ü kayıtlı yani sosyal güvence kapsamındayken, yüzde 35,6'sı kayıt dışı işlerde hiçbir güvencesi olmadan çalışıyor.

Ülkede toplamda 1 milyon 533 bin kadın yarı zamanlı ve yarı zamanlı çalışanların 1,1 milyonu yani yüzde 73'ü kayıt dışı çalıştırılmaktadır. Bununla birlikte kadınların çalışma biçimi değiştikçe güvencesizliği de artmaktadır. Yarı zamanlı çalışan kadınların kayıt dışı çalıştırılmaları tam zamanlı çalışan kadınlara göre 2,5 kat daha fazla.

Erkekler, Kadınlardan Daha Fazla Kazanıyor

Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin önemli bir göstergesi de ücret adaletsizliği. 2020 yılında erkeklerin yıllık ortalama geliri 45 bin 648 TL iken, kadınların 35 bin 828 TL olmuştur. Erkeklerin yıllık ortalama kazancı, kadınlara göre yüzde 27,4 daha fazla.

108 GAZETECİ HAKKINDA BİN 485 YIL HAPİS İSTENDİ

Haberin Bedeli Şubat 2022 raporuna göre, 108 gazeteci ve medya çalışanının bin 485 yıla kadar hapis istemiyle yargılandı, altı gazeteciye toplamda 15 yıl 8 ay 22 gün hapis cezası verildi.

Gazeteciler Cemiyeti'nin Demokrasi için Medya/Medya için Demokrasi desteğiyle hazırlanan Haberin Bedeli projesinin Şubat 2022 raporu yayımlandı. Gazetecilere dönük baskılar ve yargılamaların raporlandığı çalışma, gazetecilerin karşı karşıya kaldığı baskıları ortaya koydu. Geride kalan Şubat ayından gazeteciler, mesailerinin büyük bir bölümünü haklarında açılan davalar nedeniyle adliyelerde geçirmek zorunda kaldı. Bir aylık dönemde 8 ayrı kentte 39 ayrı duruşmada 108 gazeteci ve medya çalışanı haklarında açılan davalar nedeniyle yargılandı. Rapordaki verilere göre, hakim karşısına çıkan gazeteciler toplamda 715 yıl 3 aydan bin 485 yıl 11 aya kadar hapis, 280 bin TL tazminat ve 35 bin güne kadar adli para cezası talebiyle yargılandı. Aynı dönemde üç gazeteci haklarında verilen hapis cezalarının kesinleşmesi sonucu tutuklandı. 6 gazetecinin gözaltına alındığı Şubat ayında 3 gazeteci hakkında yeni soruşturma açıldı. Üç gazeteci de haklarında açılan soruşturmalar kapsamında ifadeye çağrıldı. İki gazeteci hakkında toplamda 170 bin TL tazminat talebiyle, iki gazeteci hakkında da 5 yıl 8 aydan 16 yıl 8 aya kadar hapis istemiyle yeni davalar açıldı.

HEKİMLERDEN 10 ACİL TALEP

Türk Tabipleri Birliği (TTB), 14-15 Mart'ta yapılacak Büyük G(ö)rev eylemi öncesi hekimlerin 10 maddeden oluşan acil taleplerini kamuoyuyla paylaştı. İstanbul Tabip Odası'nda düzenlenen basın toplantısında, "Emeğimizin karşılığını alamadığımız, tüketen çalışma koşullarına, sağlıkta şiddete tek bir gün bile tahammülümüz kalmadı" dendi.

Yapılan açıklamada, Covid-19 salgını döneminde uygulanan başarısız politikaları sağlıkçıların telafi ettiği belirtilerek, "Hekimlerin ve sağlık emekçilerinin özverili çalışmaları sonucunda pandeminin daha da yıkıcı olmasının önüne geçildi. İşlemeyen ve sağlıksızlık üreten sağlık sisteminin tüm yükünü biz çekiyoruz. Emeğimizin karşılığını alamadan her geçen gün umutsuzluğa sürükleniyoruz" ifadeleri kullanıldı.

İstanbul'da Beyaz Buluşma

Taleplerinin karşılanmaması durumunda 14 Mart Tıp Bayramı ve 15 Mart'ta acil sağlık hizmetleri dışında bütün sağlık kurumlarında sağlık hizmetlerinin durdurulacağını belirten hekimler, ayrıca 13 Mart'ta İstanbul'da büyük bir Beyaz Buluşma gerçekleştireceklerini, gasp edilen hakları için Haydarpaşa'dan Kadıköy'e yürüyeceklerini duyurdu.

Hekimler, Sağlık Bakanlığı'nın g(ö)rev eylemleriyle ilgili 81 ile gönderdiği yazıya da tepki gösterdi. Söz konusu yazıda, "sağlık çalışanlarının, üstelik küresel salgın döneminde sağlık kamu hizmetini, görevini terk ederek veya başka suretle hukuka aykırı şekilde aksatmasını doğuran her türlü davranışının disiplin mevzuatı içerisinde değerlendirilmesi" isteniyordu. Hekimler, bu yazının baştan sona talihsiz bir metin olduğunu ve tehdit niteliği taşıdığını vurgulayarak, mücadelelerinden vazgeçmeyeceklerini söyledi.

Çalışma Koşulları İyileştirilsin

TTB'nin açıkladığı 10 acil talep şöyle:

- ▶ TTB'nin önerdiği 'Sağlıkta Şiddet Yasası' acilen yasalasmalı, cezalar artırılmalı.
- ▶ Kamu hastanelerinde göreve yeni başlayan pratisyen ve asistan hekimler için temel ücret yoksulluk sınırının en az iki katı, uzman hekimler için yoksulluk sınırının en az iki buçuk katı olmalı.
- ▶ Özel sağlık sektöründe çalışan hekimlerin sosyal güvenlik primleri 'prim ödeme tavanı' üzerinden çalıştıkları kurumlar tarafından ödenmeli, ücretleri en az yoksulluk sınırının iki buçuk katı olmalı.
- ▶ Aile hekimlerinin maaşları yoksulluk sınırının en az iki katına yükseltilmeli, Aile Hekimliği Ceza Yönetmeliği geri çekilmeli.
- ▶ OSGB'lerde çalışan işyeri hekimlerinin ücretleri TTB'nin belirlediği asgari ücret üzerinden ödenmeli.
- ▶ Emekli Sandığı, SSK, BAĞ-KUR farkı gözetilmeksizin bütün emekli hekim maaşları pratisyen hekimler için asgari 15 bin liraya, uzman hekimler için asgari 18 bin liraya çıkarılmalı.
- ▶ Çalışma ortamlarımız ve koşullarımız iyileştirilmeli, bütün hekimlere nöbet ücreti kesilmeden nöbet ertesi izin hakkı tanınmalı, intörn hekim ücretleri en az asgari ücret düzeyine çıkarılmalı.

► Covid-19 “illiyet bağı” aranmaksızın meslek hastalığı sayılmalı, pandemide çalışılan her yıl için 120 gün yıpranma payı uygulanmalı, hekimler için ek gösterge 7.200 olmalı.

► Sağlık sistemi ve kurumsal sorunlar kaynaklı malpraktis davaları ile hekimleri ödeyemeyecekleri tazminatlara mahkûm eden uygulamaların önlenmesi için yasal düzenlemeler yapılmalı.

► Halk sağlığını tehlikeye atan 5 dakikada muayene dayatmasından vazgeçilmeli, hasta randevuları her hastaya en az 20 dakika ayrılacak şekilde düzenlenmeli.

SALGIN HENÜZ SONA ERMEDİ!

COVID-19 pandemisinde epidemiyolojik ölçütlere göre henüz salgın ülkemizde kontrol altına alınabilmiş değildir. Günlük ortalama vaka sayısı 50 binin, ölüm sayısı ise 200’ün üzerindedir... Salgın kontrol altına alınmadan bazı halk sağlığı önlemlerinin kaldırılmış olması, salgının kontrol altına alınmasını geciktirebileceği gibi özellikle risk gruplarında yer alan yurttaşlarımız için pandeminin hastaneye yatışlar, yoğun bakıma yatışlar ve ölüm açısından yükünü de artırabilir.

Bu bağlamda;

1. Açık havada fiziksel mesafenin korunduğu koşullarda maske takılmasına zaten gerek yoktur ancak fiziksel mesafenin korunmadığı koşullarda salgın kontrol altına dek yurttaşlarımıza kendilerini ve sevdiklerini korumak için maske takmaya devam etmelerini öneriyoruz;
2. Kapalı ortamlarda havalandırmanın yeterli olduğuna ilişkin nesnel bir ölçütü uygulamaya koymak ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda olanaklı görünmemektedir. Üstelik havalandırmanın yeterli olması kapalı ortamlarda bulaşı tamamen önlemek için yeterli değildir. Bu nedenle salgın kontrol altına alınana dek yurttaşlarımıza kendilerini ve sevdiklerini korumak için kapalı ortamlarda maske takmaya devam etmelerini öneriyoruz;
3. Aktif vaka sayısının çok yüksek olduğu bu dönemde HES kodu uygulamasının kaldırılmasını doğru bulmuyoruz; PCR testi pozitif olduğu dönemde vakaların kamuya açık mekanlara serbestçe girebilmesine izin verilmesi hastalığın bulaşı açısından önemli bir risk etmenidir;
4. Hastalık belirtisi göstermeyenlerden rutin olarak PCR testi istenmeyebilir ancak COVID-19 hastalığının bulaşının kontrol altına alınabilmesi için yakın temaslılar ve risk grupları hızlı antijen testi ile taranmalıdır, aksi halde salgının kontrol altına alınması gecikebilir;
5. Okullar ile ilgili düzenleme yapılırken yalnızca öğrencinin değil, eğitim emekçilerinin ve öğrencilerin birlikte yaşadığı ailelerdeki risk gruplarının sağlığı da gözetilmelidir, bu bağlamda sınıflarda vaka çıkması halinde hızlı antijen testleriyle temaslıların taranması uygun olacaktır.

Alışveriş merkezleri ve restoran gibi fiziksel mesafenin çoğu zaman uygun olmadığı yerlerde dahi maske zorunluluğu kaldırılmışken, uygun koltuk dağılımı ile mesafe güvenliğinin sağlanabileceği tiyatro ve sinemalar için maske zorunluluğunun devam ediyor olmasını makul bir gerekçe ile açıklamak olanaklı değildir. Benzer biçimde hemen her önlemin iptal edildiği bir ortamda COVID-19 salgın önlemleri ile hiçbir ilgisi olmayan canlı müzik yasağının devam ediyor olmasını da izah edebilmek olanaksızdır.

Sağlık Bakanlığı dün açıklanan kararları alırken, bu kararlara temel oluşturan epidemiyolojik ölçütleri açıklamamıştır. Bakanlığı bir kez daha;

1. Ülkemizdeki COVID-19 vaka ve ölümlerinin yaş, cinsiyet, meslek, eşlik eden hastalık ve il/ilçe dağılımlarını,
2. Vaka ve ölümlerin yaş, cinsiyet ve il bazında hastaneye yatış, yoğun bakıma yatış ve ölümlere göre trend analizini ve
3. Aşı çeşitleri ve doz sayısına göre enfeksiyona yakalanma, hastaneye yatış, yoğun bakıma yatış ve ölüm açısından aşı etkililiği sonuçlarını

açıklamaya davet ediyoruz!

YÖNETMELİK VAR DİYE KANUNU ÇİĞNEMESİNLER

Zeytinlik alanların enerji amaçlı madencilik faaliyetine açılmasına izin veren yönetmeliği eleştiren CHP Genel Başkan Yardımcısı Ali Öztunç “Bu resmen kişiye özel düzenlemedir. Bu yönetmeliği çıkaran Bakan, açıkça kanun emrine aykırı davranmıştır” dedi.

Yönetmelik Var Diye Kanununu Çiğneyemezsiniz

“Zeytinlik alanlarla ilgili kanun maddesi açık olarak zeytinlik alanlarda enerji ya da maden çalışmaları yapamayacağınızı yasaklıyor” diyen Öztunç “Yönetmelik açıkça kanuna aykırı. Bu yönetmeliği düzenleyen kamu görevlileri açıkça kanunsuz emir uygulamışlardır. Yönetmeliği uygulayayım diyecek kamu görevlilerini açıkça uyarıyorum, sakın böyle bir şeyi aklınızdan geçirmeyin. Kanun emrine aykırı davrandığınız için suçlu olursunuz. Bu yönetmeliği gerekçe göstererek izin veren kamu görevlisi hakkında kanuna aykırı hareket ettiği için suç duyurusunda bulunuyoruz” uyarısında bulundu.

AKP Kaçak Dövüşüp Kişiyi Özel Düzenleme Yapıyor

“Kanunu değiştiremeyeceğini bilen AKP yönetmelik düzenleyip zeytinlikleri yok edecek” diyen Öztunç “AKP kaçak dövüşüyor. Meclise ne zaman zeytinlik alanlarla ilgili bir şey getirselere, halkın tepkisi sonrasında geri çektiler. Beşli çetenin, maden lobisinin ısrarını kıramayan AKP, ulusal çıkarları bahane edip kişiye özel düzenleme yapıyor.” dedi.

Dava Açmak İsteyene Destek Olacağız

“Organize bir suç ile karşı karşıyayız” diyen Öztunç “Bu yönetmelik dava ile iptal edilir ama o arada yargının yavaş işlemesini bahane eden şirket zeytinlikleri keser. İkizköy’de termik santral için kömür çıkarılmak istenen zeytinlik sahaya ilgili dava keşfi vardı. Bu İkizköy için kıyak yönetmeliğidir. Yargıya müdahale ediyorlar. Bu yönetmeliği yargıya taşıyanlara her türlü yardımda bulunacağız” dedi

CEZAEVİ ÇOĞALDI AMA ALAN AZALDI

Adalet Bakanlığı’nın 2022 Performans Programı’nda yeni yapılan cezaevlerine rağmen mahkûmlara düşen alan azaldı. Raporda yer alan bilgilere göre geçen yıl bir hâkime 646, bir savcıya ise bin 360 dosya düştü.

Adalet Bakanlığı, inşa edilen yeni cezaevleriyle övünürken cezaevlerinde mahkûmlara ayrılan alanların azalması dikkat çekti. Ülke neredeyse bir cezaevine döndürüldü. Adalet Bakanlığı’nın ‘2022 Performans Programı’na göre cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere düşen alan giderek azaldı. Ayrıca yurttaşlar üzerindeki baskının boyutu da hâkim ve savcı başına düşen dosya sayısı ile bir kez daha gözler önüne serildi. Adalet Bakanlığı’nın ‘2022 Performans Programı’na göre 2021’de 39 yeni cezaevi açıldı. 2022’de 18, 2023’te 7, 2024’te ise 15 yeni cezaevi açılması planlanıyor. Ülkedeki cezaevi sayısı ise 383. Adalet Bakanlığı her yıl çok sayıda cezaevi inşa etme planları yaparken buna rağmen mahkûmlara neredeyse yer kalmamış durumda.

Ülkede yaklaşık 300 bin tutuklu ve hükümlü bulunuyor. İnfaz düzenlemesiyle pandemi gerekçe gösterilerek yaklaşık 90 bin hükümlü ise tahliye edildi. Cezaevlerindeki nüfus yoğunluğuna karşı tutuklu ve hükümlülere düşen alan giderek azalıyor. Adalet Bakanlığı’nın sık sık ‘yeni cezaevleri açılacağına’ dair yaptığı açıklamalar, performans programına da yansdı. Ancak mahkûmların alanı azaldı. Havalandırma, spor alanları ve diğer tesislerle birlikte 2020’de 120,3 metrekare olan hükümlü başına ayrılan alan, 2021’de 30,9 metrekareye düştü. Bu oran ilerleyen yıllarda ise giderek düşecek.

Buna göre cezaevlerinde bu ve gelecek yıllarda mahkûmlara ayrılan alan şöyle:

2022: 28,2 metrekare

2023: 25,9 metrekare

2024: 24,3 metrekare

Ayrıca aynı programa göre 2020’de hükümlü başına düşen personel sayısı 0,86’yken 2021’de 0,2 oldu.

Bir Savcıya 1360 Dosya Düşüyor

Öte yandan ülkede 22 bin 823 hâkim ve Cumhuriyet savcısı olduğu belirtildi. Ancak boş kadro sayısı ise dikkat çekti. Buna göre 5 bin 392 hâkim ve Cumhuriyet savcısı kadrosu boş. Buna karşılık hâkim başına 2021’de 646 dosya düştü. Cumhuriyet savcısı başına düşen dosya sayısı ise bin 360.

2021 TÜRKİYE ADALETSİZLİK ENVANTERİ

“Adaletsizlik yeni varyantlarla devam ediyor”

Türkiye'nin 2020 yılında yaşadığı adaletsizlikleri “adaletsizlik pandemisi” olarak tanımlamıştık. 2021 yılı ise adaletsizlikler açısından bir önceki yılı geride bırakmıştır. Adaletsizlik yeni varyantları/türleri de eklenerek ve artarak devam etmektedir.

2017 yılında getirilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle birlikte, parti genel başkanlığı ile devlet yönetimi bir “şahıs” bünyesinde birleştirilmiştir. Sistemde yürütme merkeze alınarak halk iradesi (Meclis/yasama) ve adalet (mahkeme/yargı) bu merkezin tahakkümü altında düzenlenmeye çalışılmıştır. Sonuç: Her alanda çöküş!

Sadece yargıda değil; eğitimden sağlığa, ekonomiden özgürlüklere her alanda adaletsizlik katlanmaktadır. Bir avuç Saray ve avanelerinin zenginliğinin katlanması için halkın birikimlerini bir gece yarısı kumpasıyla “çarpan” iktidar, pandemi döneminde milyonlarca öğrencinin uzaktan eğitime erişememesinden rahatsız olmamaktadır. Sağlık çalışanları arasındaki adaletsizliği körüklemeyi bir siyasi eylem olarak değerlendirmektedir. Adaletsizlik öyle boyutlara ulaşmıştır ki yargının içinde de bu rahatsızlık dile getirilmektedir. Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan, mahkemeye 2021 yılında 66 bin 121 bireysel başvuru yapıldığını ve bunların %73'ünden fazlasının adil yargılanma hakkı için olduğunu söyledi. Arslan “Bu sayı ve oranlar bize aslında vahim bir durumu işaret ediyor. Adil yargılanma hakkıyla ilgili bir meselemiz var” diye de sorunu tespit etmiştir.

2021 yılı, dış politikada iktidarın ve yandaşlarının u dönüşleriyle dolu bir yıl olmuşken, ekonomi iflas etmiştir. Piyasa ekonomisinin ve anayasal ilkelerin aksine, bir kişinin keyfi tüm ekonomiyi ve yurttaşları iflas ettirmiş, bir avuç yandaş ise bu fırsatta zengin olmuştur. Sorumlusu ise birkaç Merkez Bankası Başkanı ve Bakan olmuştur. Asıl sorumlular Saray'ın sıcak odalarında TÜİK'e açıklaması gereken rakamları hazırlamakla meşguller.

Demokrasi ve özgürlüklerle doğrudan ilişkili olarak kadın haklarında da büyük bir geriye gidiş yaşanmıştır. En temel ifade ve siyaset yapma özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek etkinlikler Saray iktidarını korkutmuştur. Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun grup toplantısı konuşması ile ilgili haberlerin yayından kaldırılması için başvuran AK Partili Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın avukatının istemi kabul edilmiş ve yayın yasağı getirilmiştir. Ülkenin her köşesinden adaletsizliklere ve yoksulluğa karşı feryat, Saray'da da halkın bu feryatlarına karşı duvar yükselmektedir. Unutulmamalıdır ki örülen duvarlar ve mağdurların haklarını aramak için Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun gittiği kurumlara vurulan kilitler, korkunun göstergesidir. Ancak korkunun, demokratik yöntemlerle getirilecek sona yararı yoktur. 2022 yılı, Millet İttifakı iktidarında adaletsizlik göstergelerinin tersine çevrilmeye başladığı yıl olacaktır. Bunun en önemli unsuru ise hiç şüphesiz “Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem” sözüdür.

Cumhur İttifakı'ndakiler hariç tüm siyasi partilerin, kuvvetler ayrılığını temel alan, demokratik hukuk devletini tesis edecek Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de uzlaşması, siyasi tarihimizin önemli gelişmelerinden biridir. 6 siyasi partinin bir masa etrafında buluşarak uzlaşma metni çıkarması ve bunu Genel Başkanlara sunması ise iktidarda nasıl hareket edeceğimizin de en temel göstergelerinden biridir. Çünkü iyi biliyoruz ki demokrasi olmadan, hukuk devletine güven duyulmadan aş da olmaz, ekme de.

2021 yılında ülkemizde yaşatılan adaletsizliklerin envanterine dair hazırladığımız rapor, 2020'deki kötü tabloyu bile aratır olmuştur. Türkiye'yi adaletsizlikler alanında Afrika ülkeleriyle yarışır konuma getiren Saray iktidarı, ekonomik anlamda da ülkemizi aynı lige düşürmüştür. 2021 yılında iktidarın yanlış gidişine dur demeye çalışan, eleştiri haklarını kullanan birçok yurttaşımız da “terörist” olarak adlandırılmış, toplumdaki ötekileştirme ve kutuplaştırma artarak sürdürülmüştür. O kadar ki bu ülkenin en prestijli üniversitelerinden birine yapılan rektör atamasına demokratik ve anayasal haklarını kullanarak, barışçıl biçimde karşı duran öğrencilere, milletin birliğini ve bütünlüğünü temsil etmekle görevli, tarafsızlık yemini etmiş Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Siz öğrenci misiniz? Siz talebe misiniz? Siz rektörün odasını basmaya kalkışan, işgale kalkışan terörist misiniz?” diyebilmiştir. Aynı sözlerin çok daha hafifini eleştiri anlamında sosyal medyadan paylaşan öğrenciler ise Cumhurbaşkanına hakaretten yargılanmaktadır.

Türkiye her açıdan güçlü bir ülkedir. Tercihini yandaştan değil, halktan yana kullanan bir iktidar ile ayağa kalkabiliriz. Ülkemizi Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında demokrasi ile taçlandıracağımıza inancımız tamdır. Çünkü bizim düşüncemizde tek bir yasak vardır ki o da umutsuzluktur. Umutsuzluk yasak! Hukuksuzlukları adaletle, baskıları dirençle, yasakları özgürlükle, savaşları barışla, yoksulluğu adil paylaşım ile yeneceğiz.

2022 yılının, adaletsizlik raporunun hazırlandığı son yıl olması dileğiyle.

Basın Özgürlüğü İhlalleri:

İlan Yasakları: Demokratik bir devlette olmazsa olmaz kurumların başında özgür basın gelmektedir. Özgür basının olabilmesi ise iktidarların tutumlarıyla doğrudan ilgilidir. 1982 Anayasası ve uluslararası sözleşmeler iktidarın, özgür basının koruyucusu olması gerektiğini düzenlemiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi basın özgürlüğünü, ifade özgürlüğünün içinde tanımlamıştır. Bunun ötesine geçen 1982 Anayasası ise basın özgürlüğünü ayrı bir maddede düzenleyerek konuya verdiği önemi vurgulamıştır. Basın özgürlüğü aynı zamanda halkın haber alma özgürlüğüdür. Haliyle basın özgürlüğüyle korunan değer halkın haber alma ve tercihlerini belirleme özgürlüğüdür. Kendisi gibi düşünmeyenleri ötekileştirme, terörist ilân etme geleneğinde olan bir iktidarın, özgür basın hedefinin olmayacağı açıktır. Nitekim yapılan uygulamalar da bunu göstermektedir. Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanan tasarruf genelgesi döneminde Antalya’da lüks bir otelde toplantı/tatil yapan Basın İlan Kurumu yöneticileri, gerçekleri özgürce ve korkusuzca yazan gazeteleri ilân cezalarıyla korkutma çalışmalarına bu yıl da devam etti. Sözcü, BirGün, Cumhuriyet, Korkusuz ve Evrensel Gazeteleri, Basın İlan Kurumu tarafından verilen ilanların kesilmesi cezalarıyla susturulmak istense de gerçeklerin er geç ortaya çıkma özelliği nedeniyle sonuç alınamamaktadır.

Basın İlan Kurumu, kendini yargının da üzerinde gören kararlara imza atarak, dikta rejimlerindeki propaganda kuruluşlarını andırmıştır. Örneğin; mahkemenin “ifade ve basın özgürlüğü” olarak değerlendirerek, Basın Konseyi Yüksek Kurulu’nun “şikâyetin yersizliği” kararı verdiği iki köşe yazısı nedeniyle Basın İlan Kurumu tarafından Sözcü Gazetesi’ne ilan kesme cezası verilmiştir. Haberin bir AK Parti milletvekiliyle ilgili olduğunun altı çizilmelidir.

Geçtiğimiz yıl toplam 74 gün ilan kesme cezasının verildiği Cumhuriyet Gazetesi’ne AK Partili bir milletvekilinin açtığı dava mahkeme tarafından “kamuya yararlı haber” değerlendirmesiyle reddedilirken Kurum, gazeteye 10 gün ilan kesme cezası vermiştir. BirGün Gazetesi’ne sadece Eylül ayında 22 gün ilan kesme cezası uygulanmıştır. Evrensel Gazetesi ise çeşitli bahanelerle hiç ilan alamamaktadır. 2019 yılından bu yana 835 gündür ilan alamayan Evrensel Gazetesi’ne 2021 yılında toplamda 103 gün ilan kesme cezası verilmiştir.

Türkiye’nin gerçek anlamda en çok izlenen televizyon kanalları ve yüksek tirajlı gazeteleri kamu kaynaklarından yararlanamamaktadır. Kamu kurumları, yandaş basın yayın organlarını reklamla paraya boğarken, gerçekten tirajı yüksek gazete ve daha çok takip edilen görsel medyaya “eleştirel” yaklaştığı için reklam vermemektedir. Doğrudan kamu kurumları dışında özel şirket statüsünde olan kamu iştirakleri de reklam verirken eleştirel yayın yapan basın kuruluşlarını tercih etmemektedir. Kamu Bankaları ve Türk Hava Yolları gibi kamu iştiraki olan şirketler, reklam tercihlerini bilimsel ve ticari temellerden uzak şekilde sadece “havuz” diye tabir edilen medya kuruluşlarından yana kullanmaktadır.

CHP olarak yaptığımız, Basın İlan Kurumu’nun gazete tirajlarının doğru tespiti konusunda bazı gazetelerin de sahibi olan dağıtım kuruluşlarının verilerine güvenmek yerine bağımsız denetim kuruluşlarından faydalanılması ve gerçekte çok satan gazetelerin kamu kaynaklarından hakkaniyetli olarak faydalandırılması başvurumuz Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından reddedilmiştir. Bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumu’nda başombudsmanın ve diğer beş ombudsmandan ikisinin eski AKP milletvekili olduğunun ve birisinin AKP hükümetleri döneminde danışmanlığı yaptığının belirtilmesi gerekir.

RTÜK’ün Adaletsiz Cezaları: 2021 yılında da RTÜK’ün, iktidarın sopası görüntüsü değişmeden devam etmiştir. RTÜK üyesi İlhan Taşçı’nın hazırladığı rapora göre, 2021’de politikaları nedeniyle iktidarı eleştiren kanallara tutarı 21 milyon 500 bin lira olan 71 ceza verilmiş, haklarında 100 bin şikâyet bulunmasına rağmen yandaş kanallara hiç ceza kesilmemiştir. Halk TV’ye 23, TELE 1’e 21, FOX TV’ye 15, KRT’ye 8 ve Habertürk’e 4 olmak üzere toplam 71 idari para cezasıyla bu kanallara “iktidarı nasıl eleştirirsin” denilmiştir. Üstelik bu cezaların bir kısmı konukların canlı yayında söylediği sözler nedeniyle kesilmiştir.

Gazeteciliğin Suç Sayılması: Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün dünyadaki basın özgürlüğü bilançosunu yansıttığı yıllık raporuna göre, Türkiye 180 ülkenin yer aldığı 2021 basın özgürlüğü listesinde 153’üncü sıradadır. En fazla tutuklu gazetecinin bulunduğu ülke sıralamasında ise 6.’dır. Raporda, Türkiye’de gazeteciler için hapsedilme riski, adli kontrole tabi tutulma veya pasaportunun elinden alınması korkusunun bulunduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca raporda başka bir vahim duruma işaret edilerek, Türkiye’de medyanın yaklaşık %90’ından fazlasının hükümet kontrolünde olduğunun da altı çizilmektedir.

Pandeminin ve iktidarın ekonomik baskılarının da sonucu olarak 12 binden fazla basın emekçisi işsiz kalmışken, yüzlerce kişinin basın kartı, İletişim Başkanlığı’nın keyfi kararıyla iptal edilmiştir. Bu arada basın mensuplarına yapılan saldırılar da artmıştır. Bunlara birkaç örnek vermek gerekirse: Yeniçağ Gazetesi Ankara Temsilcisi Orhan Uğuroğlu, evinin önünde 3 kişinin saldırısında, Gazeteci Levent Gültekin, Halk TV’nin merkez binası önünde, 25 kişilik grubun saldırısında, KRT TV’de program yapan Avukat Afşin Hatipoğlu ve Osman Gudu bir saldırıda,

BirGün gazetesi eski yazarı Erk Acarer ise Almanya'daki evinde bıçaklı bir kişinin saldırısında yaralanmıştır. Orman yangınlarıyla ilgili Marmaris'ten yayın yapan Halk TV ekibi ve program konuklarına, canlı yayın sırasında saldırıda bulunulmuştur. Saldırganların arasında AK Parti yöneticisi de bulunmaktaydı.

Örneklerden de görüleceği üzere, iktidar özgür basına tahammül edememektedir!

Emniyet Genel Müdürlüğü Genelgesi: İktidarın her alanda zulmü artmaktadır. Bundan gazeteciler de payını almaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü, 27.04.2021 tarih ve 2021/19 sayılı Genelgesi ile "özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması, kanunlara uygun tedbirlere uyulmasını sağlanması" gerekçeleri ile emniyet personeli görüntülerinin alınmasının yasaklanması amaçlanmıştır. Genelgeyle amaçlanan toplumsal olaylarda kolluğun orantısız ve hukuka aykırı müdahalelerinin görüntülenmesinin engellenmesi olduğu eleştirileri toplumda genişçe yer bulmuştur. Genelge 1 Mayıs gösterileri sırasında derhal uygulanmış ve basın mensuplarının görevlerini yapmalarına engel olunmuştur. Her açıdan hukuksuz olan genelgenin yürütmesi CHP'nin de aralarında bulunduğu başvurular sonucunda Danıştay 10. Dairesi tarafından durdurulsa da iktidarın içinde olduğu halet-i ruhiyeyi anlamak için önemli bir düzenlemedir.

İfade Özgürlüğü İhlalleri:

Partimizin Yayın ve Açıklamalarına Karşı Yaptırımlar:

İfade özgürlüğü toplumun ilerlemesinin ve her insanın gelişmesinin temel şartlarından biridir. İfade özgürlüğü büyük ölçüde eleştiri özgürlüğünün korunmasını hedeflemektedir. Kamu gücünü kullanan hükümetlere ve siyasetçilere yöneltilen eleştirinin sınırı da özel kişilere göre daha geniştir ve demokratik toplumda kurulu düzene karşı çıkan fikirler serbestçe açıklanmalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında hükümetin sahip olduğu üstün konum nedeniyle, cezai yola başvurma konusunda itidalli olması gerektiği anlatılmaktadır. Buna karşın geçtiğimiz yıl, bu yaklaşım bir temenni olmanın ötesine geçememiştir.

2020 yılında Partimizin "21 Soruda FETÖ'nün Siyasi Ayağı", "Arpalık Aile Şirketi" ve "10 Maddede Kıdem Tazminatında Fon Aldatmacası" yayınlarına basım, dağıtım ve satış yasağı getirilmişti. 2021 yılında ise İstanbul Sözleşmesi'nden hukuksuzca çıkılmasına karşı açılan davada dilekçenin sunulması sırasında yapılan basın açıklamasına erişimin engellenmesine karar verilmiştir.

Yine Merkez Bankası rezervlerinden eksilen 128 milyar dolarla ilgili sorumlunun kim olduğuna dönük CHP tarafından atılan tweetler hakkında da erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Bununla da yetinilmemiş, 128 milyar doların nerede olduğunu soran afişler Partimizin binalarından hukuksuzca toplatılmaya çalışılmıştır.

SaBıKa Holding isimli, suç örgütleriyle siyasiler ve yargı mensuplarının ilişkilerini anlatan kitapçığımızla ilgili soruşturma başlatılmış, görüldüğü yerde bu kitapçıklara el konulurken dağıtımını gerçekleştiren Partililerimiz gözaltına alınmıştır.

Bu yıl Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin soru önergeleri hakkında yapılan haberlerle ilgili de içeriğin kaldırılması kararları verilmiştir.

AİHM Tarafından Verilen Kararlar: Anayasa'nın 90. maddesi, "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır." demektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de bu hükme uygun olarak imzaladığımız sözleşmelerden biridir. Buna rağmen AİHM'in kararları yerine getirilmemektedir. Üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi de bu AİHM kararlarının uygulanmıyor olması nedeniyle yargılamalarla ilgili yaptırım süreçlerini başlatmıştır. İçinde olunan durum başlı başına adaletsizliğin yeni varyantlarla devam etmesidir.

Cumhurbaşkanına Hakaret İddiaları: Aynı zamanda AK Parti Genel Başkanı da olan Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla yargılamalar hız kesmeden devam etmektedir. Bu konu başlı başına hukuk devleti açısından bir sorun halini almıştır.

Recep Tayyip Erdoğan döneminde 2014-2020 yılları arasında Cumhurbaşkanına hakaret suçundan savcılıklarda görülen toplam soruşturma sayısı 160 bin 169'a ulaşmıştır. Aynı süreçte açılan kamu davası sayısı 35 bin 507 olmuştur. Daha vahimi bu süreçte 1107 çocuk yargılanmıştır.

Erdoğan ABD'de bir televizyon kanalına verdiği röportajda gazetecinin; "İnsan hakları örgütleri, sadece size hakaret etmekten dolayı 100 bin vatandaşın soruşturulduğunu söylüyor" sözlerine, "Siz bunlara inanıyorsunuz yani. Sizin o uluslararası kurumlar dediklerinize ben güvenmiyorum. Benim hakkımda açılmış böyle davalar falan yok. Bakın sizi de aldatıyorlar, siz de bunlara inanıyorsunuz. Bunları kaynağında araştırıyor musunuz?" şeklinde

yanıt vererek bu davaların olmadığını ileri sürmüştü. Oysa Adalet Bakanlığı rakamları yargılamaları doğrulamakta, gerçekler ise Erdoğan'ı yalanlamaktadır.

2021 yılında Cumhurbaşkanına hakaret suçuna ilişkin başka bir gelişme daha yaşanmıştır. AİHM, Vedat Şorli adlı kişinin başvurusu üzerine sosyal medya paylaşımları nedeniyle Cumhurbaşkanına hakaret suçundan 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırılmasının "ifade özgürlüğü ihlali" olduğuna hükmetmiş ve kararı kınamıştır. Daha önemlisi Mahkeme ayrıca Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 299'ncü maddesinin "ifade özgürlüğü" ile uyumlu olmadığına karar vererek maddenin AİHM içtihatlarıyla uyumlu hale getirilmesini istemiştir. Anayasa Mahkemesi de 2016/36777 sayılı ve 26/05/2021 tarihli Şaban Sevinç kararında söylediği sözler nedeniyle başvurusunun Cumhurbaşkanına hakarettten cezalandırılmasını, siyasilerin eleştiriye katılma yükümlülüğü bulunduğu ve bu ifadelerin cezalandırılmasının diğerleri için soğutucu etki yaratacağı gerekçesiyle ifade özgürlüğünün ihlali olarak görmüştür.

Boğaziçi Üniversitesi'ne Kayyum Rektör Atanması ve İktidarın Baskısı: Daha önceki seçimlerde AK Parti'den aday adayı olan Melih Bulu'nun, uluslararası alanda en iyiler arasında geçen az sayıda üniversitelerimizden birine, Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanması gerek akademisyenler gerekse öğrenciler tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı. Barışçıl biçimde anayasal haklarını kullanan akademisyenlerden görevlerine son verilenler olmakla birlikte, öğrencilere çok sert müdahalelerde bulunuldu. Gece yarısı evleri basılarak çok sayıda öğrenci gözaltına alındı. Bu raporun hazırlandığı sırada 2 öğrenci henüz kısa bir süre önce tahliye edilmiştir ve onlarla birlikte toplam 14 öğrenci hakkında tamamlanan iddianamede dört farklı suçtan değişen oranlarda hapis cezası istenmektedir.

Olayın vahametini, rektör atamasının üzerinden henüz iki ay geçmesine rağmen Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından 24 Şubat'ta yayımlanan Boğaziçi Üniversitesi protestolarına dair bir ön rapordan anlıyoruz. Rapora göre o tarihe dek en az 801 kişi işkence ve kötü muamele ile gözaltına alındı, en az 13 kişi yaralandı, 11 kişi tutuklandı, 228 kişiye adli kontrol, 29 kişiye ev hapsi tedbiri uygulandı. İki ayı kapsayan bu rapordan sonra çok sayıda gözaltı ve tutuklama yapıldığını da unutmamak gerekir.

İktidarın bir siyasi hesaplaşmaya çevirdiği Boğaziçi Üniversitesi konusu, toplum nezdinde de karşılık bulmamıştır. Bir araştırma şirketinin 2 Nisan 2021 tarihinde açıkladığı çalışmaya göre toplumun %67'sinin öğrencilerin rektör atamalarına karşı gösterdikleri tepkiyi haklı bulmuştur.

İktidar akademisyenlerin, öğrencilerin itirazına ve halkın destek olmamasına rağmen tutumunu devam ettirmiştir. Erdoğan, 15 Temmuz 2021'de kayyum rektör Melih Bulu'yu görevden almış, yerine Mehmet Naci İnci'yi vekaleten yeni bir kayyum rektör olarak atamıştır.

Saray iktidarı döneminde akademik özgürlüğün ve bilimsel özerkliğin yok edildiği gerçeği uluslararası raporlara da yansımaktadır. Akademik Özgürlük Endeksi (AFI) raporuna göre, Türkiye'de 2010 yılının ardından akademik özgürlük ciddi şekilde düşüş yaşamıştır. Aynı rapora göre Türkiye, akademik özgürlük endeksinin dünyada en kötü olduğu ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. En son yayımlanan 2019 raporunda Türkiye, 144. ülke arasında 135. sırada yer almıştır. Son iki yılda yaşanan gelişmelerle ülkemizdeki akademik özgürlüğün daha da geriye gittiği rahatlıkla söylenebilir.

Muhalefet Üzerindeki Baskılar:

Belediyelerimiz Üzerindeki Baskılar: 31 Mart 2019 (ve 23 Haziran İstanbul Büyükşehir Belediyesi tekrar seçimi) Yerel Seçimleri, Türkiye'nin adaletsizlik makus talihinin kırılması anlamında özel bir öneme sahiptir. Bu tarihten itibaren Millet İttifakı mensubu belediyeler, il bazında ülkemizin nüfusunun yarısını yönetmektedir. Başta pandemi süreci olmak üzere, göreve geldiklerinden beri belediyelerimizin sosyal/halkçı belediyeçilik örneklerini sergilediklerine, destan yazdıklarına şahit olmaktayız. Kamuoyu yoklamalarında belediyelerimizin yönetiminden memnuniyet oranları da bunu doğrulamaktadır. Ancak iktidar bu durumda, merkezi-yerel yönetim iş birliğiyle halkımızın sorunlarını çözmek yerine, Millet İttifakı'na mensup belediyeleri çalıştırmamak üzerine politika izlemektedir. Aslında belediyeleri değil, yurttaşlarımızı cezalandıran bu zihniyete rağmen belediyelerimiz şikâyet değil, hizmet üretmektedir. Tüm bunlarla birlikte; idari ve mali açılardan belediyelerimiz zor durumda bırakılmak istenmektedir.

Bunun en önemli örneklerinden biri Yalova'dır. Kendisinin belediye başkanlığından önceye dayanan, usulsüzlük tespit edildiğinde derhal ihbarını bizzat kendi yapan ve tutuksuz olarak yargılanan Belediye Başkanımız Vefa Salman 27 Şubat 2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı kararıyla görevden haksız ve keyfi biçimde uzaklaştırılmıştır. İktidar partisine mensup kimi belediyelerde yaşanan benzer olaylara dair tutum ise CHP'li belediyeye yapılanın tam tersidir. Bilirkişi, Sayıştay ve mali uzman denetimlerinde de suçsuzluğu açıkça görülen Vefa Salman, bir siyasi intikam uğruna görevinden uzak tutulmaktadır.

İstanbul Büyükşehir Belediyemiz, iktidarın keyfi uygulamalarının ve kurmak istediği baskının odak noktası haline gelmiştir. Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu hakkında “Türbede ellerini arkadan bağladı” gibi uydurma bir bahaneyle ön soruşturma yapılmıştır. İşe başlarken alınan adli sicil kaydının Adalet Bakanlığı tarafından verildiği bir düzende, FETÖ’nün darbe girişimini yöneten üst düzey isimlerin kardeşlerinin Bakan, Büyükelçi vb. yapıldığı bir ülkede, Cumhurbaşkanı’nın işaret vermesiyle tamamen zorlama biçimde İçişleri Bakanlığı tarafından “belediyede terörist çalıştırılıyor” bahanesiyle teftiş başlatılmıştır.

Mali anlamda da belediyelerimiz köşeye sıkıştırılmaya çalışılmaktadır. Gelirinin yarısından fazlasını CHP’li belediyelerin sağladığı Türkiye Belediyeler Birliği, buna rağmen belediyelerimize hakkaniyetli bir yardımda bulunmamaktadır. Muğla, Adana ve İzmir başta olmak üzere birçok belediyemiz, masrafsız ve düşük faizli krediler için Cumhurbaşkanı onayını beklemekteler. İller Bankası’nın kredi ve teminat mektubu verilmesi konusunda da adil davranmadığı, kamu bankalarının tamamen belediyelerimize kapalı olduğu düşünülürse partizanlığın derecesi anlaşılmaktadır.

Örgütlerimiz ve Yöneticilerimiz Üzerindeki Baskılar:

Siyasi partiler, demokrasinin vazgeçilmez unsuru olduğu gibi halkın doğru bilgilenmesiyle tercihlerini yönlendirmeye çalışan kuruluşlardır. Haliyle siyasi parti faaliyetleri aynı zamanda ifade özgürlüğünün kolektif kullanım biçimidir.

Muhalefetin ya da muhalif tarzdaki söylemlerin korunması, demokratik sistemlerde diğer söylemlere göre daha önemli görülmektedir. Siyasi partilerin ve muhaliflerin demokrasilerde üstlendiği önemli işlev doğrultusunda bu kuruluşların ve kişilerin ifade özgürlüğü ayrıca önem taşımaktadır ve bunlar ifade özgürlüğü korumasından eksiksiz biçimde yararlanmalıdır. Siyasi bir grubun, yalnızca devletin bir kısmının durumunu aleni biçimde tartışmayı ve demokratik kurallara uygun olarak herkesi tatmin edebilecek çözümleri bulmak üzere siyasal yaşamda yer almayı istediği için engelle karşılaşması haklı görülemez. Muhalefetin korunması klasik demokrasinin temel ilkelerindedir. Devletin görevi muhalif görüşleri susturmak değil, aksine onları hâkim görüşe ve çoğunluğa karşı korumaktır.

Siyasetçilerin kamuyu ilgilendiren sorunlarla ilgili barışçıl yöntemlerle seslerini duyurmaya çalışmaları ve farkındalık oluşturarak, çoğunluğun dikkatini çekmeleri korunması gereken bir değerdir. Siyasetçinin ifade özgürlüğü halkın ifade özgürlüğüdür. Zaten siyasalere sağlanan ifade özgürlüğü de kendilerine tanınmış bir imtiyaz değil, halkın ihtiyaçlarının dile getirilmesinin önünün açılmasıdır. Siyasi partilerin faaliyetlerinin bilakis koruma altında tutulması gerekmektedir. Ne var ki geçtiğimiz yıl, yargı eliyle siyasi parti faaliyetlerinin engellenmeye çalışıldığı bir yıl olmuştur.

Genel Başkan Yardımcımız Gökçe Gökçen, tamamı AK Partililerin sözlerinden hazırlanan “21 Soruda FETÖ’nün Siyasi Ayağı” kitapçığı nedeniyle Cumhurbaşkanı’na hakaret, halkı kin ve düşmanlığa tahrik, kamu görevlilerine hakaret ve Cumhurbaşkanı’na fiili saldırı suçlarından iddialarıyla 3 ayrı davada yargılanmaktadır. Kitapçığın hazırlandığı dönem görevde bulunan diğer Merkez Yönetim Kurulu üyeleri aynı zamanda parlamenter olduğundan bu kişiler hakkında da fezlekeler düzenlenmiştir. Kitapçığın tamamı, açık kaynaklardan erişilebilecek, AK Parti’nin FETÖ ile nasıl yol yürüdüğünü anlatan niteliktedir. Gerçekler yargılansa da mutlaka beraat edecektir.

Denizli İl Gençlik Kolları Başkanımız Tugay Odabaşoğlu, yaptığı bir konuşma nedeniyle uluslararası hukuk içtihatlarında ve doktrinde yeri kalmamış Cumhurbaşkanı’na hakaret iddiasıyla tutuklanmıştır.

İstanbul İl Başkanımız Canan Kaftancıoğlu, PM Üyemiz Eren Erdem, Önceki Genel Başkan Yardımcılarımızdan Zeynep Altıok ile ilgili haksız ve hukuksuz davalar sürmektedir. Yine daha önce Parti Meclisimiz tarafından yayınlanan bir bildiri nedeniyle birçok yöneticimiz hakkında başlatılan yargılamalar devam etmektedir.

Kayyumlar: Halkın iradesiyle seçilmiş belediyelerin, sandık yerine masa başında “kazanılması” amacının güdüldüğü, Demokratik hukuk devletine, anayasaya ve yerel yönetim doktrinine aykırı kayyum uygulaması hız kesmeden devam etmektedir.

Adaletsizliğin Farklı Boyutları:

İstanbul Sözleşmesi’nden Çıkılması ve Kadına Şiddet: Tek adam sistemlerinin önemli özelliklerinden birini yansıtır ve Anayasa’ya aykırı biçimde, bir gece yarısı İstanbul Sözleşmesi’nden çıkılarak kadınların savunma hakları ellerinden alınmıştır. Türkiye’nin öncülük ettiği ve bu yüzden İstanbul ismini taşıyan anlaşma, mevcut iktidarın “doğru” olarak nitelendirilebilecek az sayıda işlerinden biriydi. Sözleşmenin değil, uygulanmamasının sonucunda hız kesmeyen kadın cinayetleri 2021 yılında da devam etmiştir. 2021’de en az 405 kadın cinayeti işlenmiştir.

Sokak Röportajı Yapanlara Verilen Cezalar: Sokak röportajı yapan YouTube kanalları Kendine Muhabir, İlave TV ve Sade Vatandaş hesaplarının sahipleri olan Hasan Köksoy, Arif Kocabıyık ve Turan Kural için ev hapsi cezası verildi. Sabahın erken saatlerinde baskınla, çocuklarının tabletlerine kadar alınarak yapılan gözaltılar, kamuoyunda büyük tepki toplamıştır. Sürece neden olan ise AK Parti MKYK üyelerinden birinin şikâyeti idi. Bu kişilerin yaptıkları ise yalnızca sokaklarda röportaj yaparak yurttaşların sesini yansıtmak. Basının %90'ından fazlasının iktidar kontrolünde olduğu bir ülkede, yurttaşlar seslerini duyurabilmek için çeşitli yöntemler kullanmaktadır.

10 Bin Dolar Rüşvet Alan Siyasetçi: Görevi suç ve suçluyla mücadele etmek olan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, birbirinden farklı alanlarda suç ve suçluyla anılır olarak tarihe geçmiştir. Sedat Peker'in hakkında ileri sürdüğü iddialara yanıt verememekle birlikte, herhangi bir soruşturma ve/veya inceleme yapılmaması iddiaları kamuoyunda daha da inanılır hale getirmiştir. Daha ötesi, bizzat kendisi suç ve suçluyla canlı yayında korumuş ve korumaya da devam etmektedir. 24 Mayıs 2021 tarihinde katıldığı bir televizyon programında, canlı yayında, kendi partisinden birinin mafyadan düzenli olarak 10 bin dolar rüşvet aldığını belirtmiş, ismi de Savcıya vereceğini söylemiştir. Üzerinden 8 ay geçmesine rağmen bu ismi vermemiş, bir Savcı da bu konuda Bakanın görüşüne başvurmamıştır. Birden fazla suçu ve suçluyla barındıran bu eylemde, Bakanın harekete geçmiş olmamasının hem suçu hem de suçluyla koruma anlamına geldiği açıktır.

Hukuksuzluğun Genelleşmesi: AK Parti dönemini ifade edecek çok fazla tanımlama olmakla birlikte, "adaletsizlik" bunlar içerisinde en doğrusudur. 2021 yılı ise her türden adaletsizliğin zirveye çıktığı yıl olmuştur. Bizzat iktidar sözcüleri, hukuksuzluğu normalleştirecek açıklamalarda bulunarak, illegaliteyi teşvik etmişlerdir. Tüm bunlarla mücadele etmesi gereken İçişleri Bakanı, aynen şu ifadeleri kullanmıştır: "Muhtarlarımız diyor ki 'Efendim şurada metruk bina var burada metruk bina var. Ama mahkeme kararı var yıkamıyoruz.' Ya arkadaş sen gece yık, mahkeme kararı bizim arkamızdan gelsin."

Türkiye'nin Hukukun Üstünlüğü Endeksindeki Yeri: Türkiye, uluslararası arenada da demokratik hukuk devleti görüntüsünden oldukça uzaklaşmıştır. Özetle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi neden, adaletsizlik sonucudur!

Dünya Adalet Projesi (WJP) tarafından gerçekleştirilen Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ne göre ilk on ülke şunlardır:

1. Danimarka,	6. Hollanda,
2. Norveç,	7. Yeni Zelanda,
3. Finlandiya,	8. Lüksemburg,
4. İsveç,	9. Avusturya
5. Almanya,	10. İrlanda.

Türkiye, 2021 yılında hukukun üstünlüğü başlığında 139 ülke arasında 117'inci sırada yer aldı. 2020 yılında 107'inci sırada olan Türkiye bir yıl içinde 10 puan birden gerilemiştir.

- Türkiye, Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri kategorisinde 14 ülke içerisinde sonuncu sıradadır.
- Devlet yetkilileri üzerindeki kısıtlamalarda 139 ülke içerisinde 134. sıradadır.
- Yolsuzlukla mücadelede 139 ülke içerisinde 69. sıradadır.
- Şeffaflıkta 139 ülke içerisinde 107. sıradadır.
- Temel hakların korunmasında 139 ülke içerisinde 133. sıradadır.
- Kişilerin can ve mal güvenliğinin korunmasında 139 ülke içerisinde 83. sıradadır.
- Adalet erişilebilirlikte 139 ülke içerisinde 113. sıradadır.
- Ceza adaleti konusunda 139 ülke içerisinde 103. sıradadır.

Türkiye'nin Kara Para ve Terörizmin Finansmanında Gri Listeye Girmesi: Kara paranın aklanması, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile mücadelede uluslararası standartlar oluşturma amacıyla 1989 yılında, hükümetler arası bir organizasyon olarak kurulan, bağımsız bir statüye sahip ve Paris'teki Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde faaliyetlerini yürüten Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force – FATF) kara para aklama ve terörizmin finansmanı konusunda yükümlülüklerini eksik yerine getiren ülkeleri gri listeye almaktadır. Ekim ayında yapılan toplantıda Ürdün ve Malî'yle birlikte Türkiye de gri listeye alınmıştır.

Alınan kararda kara paranın aklanmasının engellenmesi konusunda, Türkiye'nin yetersiz kaldığı vurgulanmış ve BM'nin terörist gruplar arasında gösterdiği IŞİD ve El Kaide'ye yaptırım uygulaması söylenmiştir. Bu utanç Saray iktidarı tarafından yaşatılmıştır.

FATF Başkanı Marcus Pleyer Türkiye ile ilgili alınan karara dair söylediği şu sözleri ülkemizin uluslararası arenada düşürüldüğü durumu, suçla mücadele edilmediğini gözler önüne sermektedir: "FATF, Türkiye'nin insan hakları örgütlerinin, hükümet destekli olmayan organizasyonlara yönelik kaygılarının da farkında. Türkiye IŞİD ve El Kaide gibi BM'nin terör örgütü olarak tanıdığı gruplara öncelik verip, riskleri de hesaba katarak terörizmin finanse edilmesine karşı yaptırım uyguladığını göstermelidir."

Uluslararası Demokrasi Endeksleri: İsveç merkezli V-Dem Enstitüsü'nün demokrasi raporunda Türkiye 179 ülke içinde 149'uncu sırada yer almıştır. Afrika ülkelerinin bile geçtiği Türkiye, son 10 yılda en fazla otoriterleşen üçüncü ülke olmuştur.

Uluslararası Demokrasi ve Seçim Destek Enstitüsü'nün 2021 küresel demokrasi raporunda Türkiye, son 10 yılda demokrasisi en çok gerileyen ülkeler arasında yer almış ve hibrit rejimler arasında sayılmıştır. Türkiye 2020 yılında Freedom House ve Economist'in raporlarında da hibrit rejimler arasında gösterilmiştir.

Hibrit rejim ya da demokrasi: Hibrit rejim (demokrasi), dört rejim türü (demokratik, kusurlu demokrasiler, hibrit rejimler ve otoriter rejimler) arasında otoriter rejimden bir önceki sırada yer almaktadır. Karma ya da melez rejim olarak da belirtilen sistem, düzenli seçim sahtekarlıklarının olduğu, adil ve özgür demokrasinin engellendiği ülkeleri ifade etmektedir. Hibrit rejimlerde genellikle muhalefetin bastırılması, basın ve ifade özgürlüğünün engellenmesi, yargı sisteminin hükümete bağlı hale getirilmesi, siyasi kültürün az gelişmişliği görülmektedir.

Türkiye İnternette Özgür Olmayan Ülke Statüsünde: Freedom House'un Nette Özgürlük adlı raporunda Türkiye "internetin özgür olmadığı" ülkeler arasında sayılmıştır. Dünyadaki internet kullanıcılarının %88'ini oluşturan 70 ülkenin değerlendirildiği raporda Türkiye, internet kullanımı, "erişim engeli" başlığında 15, "içerik sınırlaması"nda 10 ve "kullanıcı hakları ihlalleri"nde 9 olmak üzere toplam 34 puan alarak, internet erişiminin özgür olmadığı ülkeler arasında gösterilmiştir.

Türkiye, Saray iktidarı nedeniyle adaletsizliğin yeni varyantlarını yaşamakta, hukuksuzluğu her bir yurttaşımız iliklerine kadar hissetmektedir. Kimsenin şüphesi olmasın; ilk seçimde, iktidarın yaşadığı tükenmişlik sendromu ve ülkemize yaşattığı adaletsizliğe son vereceğiz. Çünkü; hepimizin bildiği gibi: Hırsız her şeyi çalabilir ama özgür irademizi ve gerçekleri çalamaz!

BÖLGEMİZ VE GEL-GİT DIŞ POLİTİKAMIZ!

DÜNYA UKRAYNA'DAKİ İNSANİ KRİZE SADECE SEYİRCİ

Rusya'nın Ukrayna'ya başlattığı harekât yeni bir mülteci sorununu ve ağır bir insani krizi ortaya çıkartırken, AB ve Avrupa ülkelerinin iki yüzlü yaklaşımları yine gün ışığına çıktı!

Rusya'nın Ukrayna'ya başlattığı harekât yeni bir mülteci sorununu ve ağır bir insani krizi ortaya çıkartırken, AB ve Avrupa ülkelerinin iki yüzlü yaklaşımları yine gün ışığına çıktı. Ukrayna'da savaştan kaçan insanlara kapıların açılması gayet insani ve doğaldır. AB; Suriyeli, Libyalı mültecilere kapattığı kapıların aksine Ukrayna'dan gelecek mülteci akınına 'açık kapı politikası' başlattı!

Rusya ordusunun başkent Kiev de dahil ülke genelinde yürüttüğü operasyonlardan kaçan milyonlarca Ukraynalı, Avrupa'da yeni bir mülteci akını ve ağır bir insani krizi tetikledi. Birleşmiş Milletler 44 milyon nüfuslu Ukrayna'dan ilk aşamada en az 1 milyon mültecinin Avrupa ülkelerine geçmesinin beklendiğini açıkladı. AB, Ukrayna'dan gelecek mültecilere açık kapı politikası uygulanacağını tümünün kabul edileceğini duyurdu. Polonya, Macaristan, Avusturya, Çekya, Slovakya gibi Doğu Avrupa ülkeleri mülteci kabul merkezleri kurarak sınırdan geçişlere izin sağlarken, Polonya 120 hastanenin, konaklama, geçici ikamet merkezlerinin hazırlandığını açıkladı. Almanya her türlü senaryoya karşı hazırlıkların tamamlandığını Ukrayna'dan 250 bin-1 milyon sığınmacı beklendiğini ilan ederken, AB fonlarından Ukraynalı mülteciler için üye ülkelere acil kaynak aktarılması kararlaştırıldı.

Ortaya çıkan bu insani krizde AB'nin ve batılı ülkelerin izlediği İKİ YÜZLÜ ve ÇİFTE STANDARTLI politikaları vurgulamak durumundayım.

Tabii ki ülkelerinde savaştan, çatışmadan kaçan Ukraynalı sivilere kapıların açılması, yaşam güvenliklerinin sağlanması, güvenli bölgelere geçişlerine olanak yaratılması olumlu ve insani bir yaklaşımdır. Ancak Ukraynalılara gösterilen bu insani yaklaşımın; tüm insanlara, savaştan, ölümden kaçan tüm insanlara aynı şekilde gösterilmesi, anlamlı olur.

Oysa aynı AB ve AB üyesi ülkeler; daha birkaç ay önce Suriye ve Libya iç savaşından, Afganistan'da Taliban zulmünden kaçarak Belarus sınırına yığılan on binlerce insana sınırları kapattılar. Takviye askeri güç gönderdiler ve Belarus'a mültecileri sınıra yığıldığı için yaptırım kararı aldılar. 2011'de başlayan iç savaştan kaçan Suriyelilere, Libyalılara, Afganlara aynı şefkati göstermedikleri gibi yıllardır onların şişme botlarda Ege'de, Akdeniz'de ölmelerine göz yumdular. Sırf bunun için özel sınır güvenlik birimleri kurdular, Frontex ordusunu harekete geçirdiler. Yunanistan ve Bulgaristan, sınırlarına beton duvar, dikenli tel örgüler çekti. Karadan Avrupa'ya geçmeyi başarabilenlere Polonya'da, Macaristan'da sergilenen insanlık dışı tutumlara ilişkin görüntüler hâlâ zihinlerde. Cesedi Bodrum kıyılarına vuran Aylan bebeğin babasına bile sığınma hakkı vermediler ve cenazeleriyle birlikte Kuzey Irak'a dönmek zorunda kaldı. Daha geçen ay 19 mülteci Yunanistan tarafından geri itilerek Meriç sınırında donarak ölmüş halde bulundu.

Ukraynalıların evlerini, topraklarını terk etmelerine yol açan, bu insanlık dramı karşısında kapıları ardına kadar açan Avrupa, aynı tavrı Suriyelilere, Iraklılara, Libyalılara, Afganlara göstermedi. Türkiye 5 milyonu aşan sığınmacıya ev sahipliği yaparken, bu insanların Avrupa'ya geçmesinin engellenmesi için Türkiye ile 3 milyar Euro karşılığında pazarlık masasına oturdu.

ABD ve AB'nin, Avrupalıların sergilediği bir başka ikiyüzlülük Ukrayna'nın uzun süredir Rusya işgali ve bölünme tehdidi altında olmasına karşılık bu ülkeyi kendi emelleri için Rusya'ya karşı piyon olarak kullanmaları. Kısa süre öncesine kadar Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy'e her türlü desteği vaat eden ABD ve AB liderleri, ülkeleri işgal edilen Ukraynalılar için 'dualarımız sizinle' mesajı ve daha önce de benzerleri uygulamaya konulan yaptırımlar dışında bir adım atmadılar.

2008'den bu yana NATO'ya adaylığı kabul edilen ancak üyeliği onaylanmayan Ukrayna ve Gürcistan, şayet üye yapılmış olsaydı şu anda NATO anlaşmasının 5. Maddesi uyarınca NATO Ukrayna'yı savunmak zorunda kalacak ve bu da 3. Dünya Savaşının kapısını açacaktı. Bu ihtimali gördükleri ve bildikleri için bu iki ülkeye üyelik vaadi hep gündemde tutuldu ancak hiçbir zaman hayata geçmeyeceği ABD, AB ve NATO tarafından en baştan itibaren biliniyordu.

Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılmasından sonra, 1994'te ABD, İngiltere, Rusya, Ukrayna arasında imzalanan Lizbon ve Budapeşte anlaşmalarıyla o dönemde ABD ve Rusya'nın ardından üçüncü büyük nükleer güç olan Ukrayna, envanterindeki toplam 6100 stratejik ve taktik nükleer silahı Rusya'ya devretti. Bu çerçevede taraflar Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne, egemenliğine ve bağımsızlığına hiçbir müdahalede bulunulmayacağı konusunda mutabakata vardı. Aynı mutabakatta ABD ve İngiltere NATO'nun genişlemesinin Doğu Avrupa'yı kapsamayacağı iki Almanya'nın birleşmesi sonrasında eski Doğu Almanya sınırının ötesine genişleme olmayacağını taahhüt etti. Ancak Rusya'ya verilen bu söz tutulmadı. Rusya Devlet Başkanı Putin, bu yüzden 1994 Lizbon-Budapeşte mutabakatlarıyla ilgili yöneltilen sorulara rahatlıkla 'o anlaşmayı ben imzalamadım' yanıtını veriyor.

Varşova Pakti'nin dağılmasıyla birlikte bu kuruluşun eski üyeleri Macaristan, Polonya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Romanya, Estonya, Litvanya, Letonya süratle önce AB üyesi ardından NATO üyesi yapıldı. Rusya çarlık döneminden itibaren tarihsel olarak en büyük endişesi olan batı tarafından kuşatılma, çembere alınma kaygısını derinden yaşamaya başladı. Bu çemberin Ukrayna, Moldova, Gürcistan'ın NATO üyelikleriyle hem Rusya'nın batısından hem de güneyde Karadeniz'den genişletilmek istenmesi **Rusya ve Putin tarafından tehdidin son aşaması olarak görüldü.**

Kanımcı Batı ve NATO, bu öncelikle iki ülkeyi kullanarak (Ukrayna-Gürcistan) Rusya'yı harekete geçmeye, işgale kadar varan adımları atmaya, kendisi açısından var olma-yok olma meselesi olarak gördüğü harekâtı başlatmaya tahrik etti. Kaldı ki Ukrayna'nın toprak bütünlüğü, egemenliği için dünyayı ayağa kaldıran ABD ve AB, **Avrupa'nın ortasında Yugoslavya'nın bölünmesinin zeminini** hazırladı. İç savaş sürerken Hırvatistan'ı, Slovenya'yı bağımsız devlet olarak tanıyıp AB üyeliğine alınmasının öncülüğünü Almanya yaptı. Bugün Yugoslavya'nın beşe bölünmesine, Kosova'nın Sırbistan'dan ayrılarak iç savaşla bağımsızlığını ilan etmesine, Çekoslovakya'nın Çekya ve Slovakya olarak ikiye bölünmesine destek verip AB üyesi yapan da aynı ülkelerdi.

✓ Çifte standardın en somut göstergesi Yugoslavya'dan kopan devletlerden sadece Bosna-Hersek'in sırf Müslüman olduğu için tam üyeliğe alınmaması.

✓ Benzer yaklaşımın Müslüman nüfusa sahip Kosova ve Arnavutluk için de sergilenmesi.

Irak'ın ABD-İngiltere tarafından işgalini hazırladıkları anayasa ile mezhep ve etnik köken üzerinden üçe bölünmesini, Suriye'yi işgal ve bölme çabalarını, Afganistan'ın işgalini de bu çerçevede değerlendirmek ve **batılı ülkelerin kendi çıkarları söz konusu olduğunda her şeyi mubah gördüklerini tespit etmek durumundayız.**

Tüm bunlara rağmen Rusya'nın Ukrayna'yı işgali kabul edilemez. Bölgemizde ve Karadeniz'de barışı, huzur ve güvenliği tehdit eden bir adımdır. Sıcak savaş ve işgal sürecinin ne kadar devam edeceği belirsiz. Rusya, Ukrayna ordusunun silah bırakmasını ve Ukrayna'nın 'silahsızlandırılmasını' talep ediyor. Bu koşulla Belarus'un başkenti Minsk'te müzakere masasına oturabileceğini belirtiyor. ABD ve İngiltere, Putin ve Lavrov'un da yaptırım kapsamına alınması hazırlığında. İç politikada sıkışık durumda olan, anketlerde oy kaybeden Biden'ın bu yıl yapılacak senato ara seçimlerini kaybetmesi, kongrede bıçak sırtında duran çoğunluğunu kaybetmesi ihtimali yüksek. İngiltere Başbakanı Boris Johnson'ın ortaya çıkan siyasi skandallar, COVID 19 salgınında Başbakanlıkta düzenlenen maskesiz partiler nedeniyle siyasi hayatı tehlikede.

Rusya-Ukrayna gerginliğini tırmandırmanın öncülüğünü Biden ve Johnson yaparak, Almanya, Fransa ve AB'yi kendi politik amaçları için kullanmış görünüyorlar. Rusya, her türlü olasılığı ve riski göze alarak batı içindeki bu bölünmüşlüğü, görüş ayrılıklarını Ukrayna operasyonu için fırsat görerek kendi lehine olduğunu öngördüğü işgal hamlesini yaptı. **Ukrayna, BATI tarafından sahipsiz şekilde ortada bırakıldı!**

'ÇEKİMSER' OY, İKTİDARIN UKRAYNA SÖYLEMİYLE ÇELİŞKİLİ VE SAMİMİYETSİZ!

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Rusya oturumunda Türkiye'nin 'çekimser' oy kullanması, iktidarın iç politikaya endekli ve çelişkili politikalarla ne yapacağını bilmez halde olduğunu yine gösterdi. 'AİHM ve AKBK kararlarını tanımadığını' söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Rusya'nın Ukrayna işgalinin haksız-hukuksuz olduğunu ve reddettiklerini ifade ettikten sonra çekimser oy talimatı vermesi, siyasi ve diplomatik şaşkınlıktır!

İktidarın bugüne kadar izlediği dış politikada yanlış üstüne yanlış yapmasının temel nedeni gelişmeleri analiz edememesi ve dış politikayı iç politika malzemesi yaparak siyasi nema amaçlamasıdır. Bu dengesiz, şaşkın ve ne yapacağını bilmez halin son örneği, **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin (AKBK)** Rusya ile ilgili olağanüstü toplantısında, bu ülkenin Avrupa Konseyi'nden (AK) ihracı, üyeliğinin ve oy hakkının askıya alınmasıyla ilgili kararda Türkiye temsilcisinin 'çekimser' oy kullanması oldu.

AKBK'daki Türkiye temsilcisinin kullandığı çekimser oy, iktidarın politikalarında ve söylemlerindeki ilkesizliği ortaya koydu. Rusya'nın Ukrayna işgaliyle ilgili yapılan resmî açıklamalarda 'savaş' yerine 'askeri operasyon' ifadesinin kullanılması yanında, bu hareketin uluslararası hukuka aykırı, kabul edilemez olduğu ve reddedildiği gerek Dışişleri gerekse Cumhurbaşkanı tarafından ifade edildi. CB Erdoğan, kısa süre önce **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM)** Osman Kavala hakkındaki beraat, tutukluluğun sonlandırılması ve tahliye kararlarının Türk mahkemeleri tarafından uygulanmaması üzerine Türkiye hakkında 'ihlal süreci' başlatma kararı alınmasına sert tepki göstermişti. İhlal süreci oylamasında 47 üyeli AKBK'da üçte ikiyi aşan çoğunluk ülkeler Türkiye aleyhine oy kullandı.

İhlal süreci kararı üzerine, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelere ve anayasadaki hükümlere rağmen Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan, AKBK ve AİHM kararlarını tanımadıklarını, Avrupa Konseyi'nin siyasi karar aldığını ve herkesin Türk yargısının kararlarına saygılı olması gerektiğini söylemişti.

✓ Şimdi ise bir yandan Rusya'nın Ukrayna ile ilgili operasyonlarının ve işgalin hukuksuzluğunu ileri süren, reddettiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, AKBK'daki oylamada çekimser oy talimatı veriyor.

AİHM kararlarını tanıyan sözleşmeyi imzalayan ve bunu anayasa hükmü haline getiren Türkiye, şimdi bu imzasını unutup AİHM kararlarını uygulamaz iken, Dışişleri Bakanı Montrö Sözleşmesi konusundaki süreçlere ilişkin olarak Türkiye'nin imzaladığı tüm uluslararası anlaşmalara bağlı olduğunu ve kesinlikle uyduğunu söylüyor.

AİHM ve AKBK'nın yargıyla ilgili kararlarını siyasi hesaplarla tanımayan, Türkiye'yi yargının siyasallaştığı bir görüntüye sokmaktan çekinmeyen CB Erdoğan ve iktidar, Rusya konusunda kabul ya da ret oyu kullanarak net tavır takınma ya da Azerbaycan, Sırbistan gibi oylamaya katılmama yönünde davranacağına, hem tanımadığını söylediği AKBK toplantısına katılıyor hem de 'tavırsız' kalarak çekimser oy kullanıyor!

TÜRKİYE'YE DOĞU AKDENİZ'DE ÜÇLÜ İTTİFAK MESAJI

İsrail Cumhurbaşkanı Yitzak Herzog'un Ankara ziyaretinden önce Yunanistan'a ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne (GKRY) resmi ziyarette bulunacak olması, Türkiye'ye İsrail-Yunanistan-GKRY ittifakının güçlü bir şekilde devam ettiği mesajının verilmesidir. Bu ziyaret programı, ABD'nin EASTMED boru hattına desteğini çekme kararına rağmen bu ittifaka desteğinin sürdüğünü ve Türkiye'nin dışarıda tutulmaya devam edeceğini gösteriyor!

İsrail Cumhurbaşkanı Yitzak Herzog, 9-10 Mart'taki Türkiye ziyaretinden önce Atina'ya ardından Lefkoşa'ya gidecek.

İktidarın normalleşme adımlarında önemli gördüğü İsrail yakınlaşmasının, Yunanistan-İsrail-GKRY arasında oluşturulan Doğu Akdeniz İttifakı'nı etkilemeyeceği ve üç ülkenin yakın iş birliğini sürdüreceği bu resmi ziyaret programının açıklanmasıyla açıklık kazanıyor.

Doğu Akdeniz Enerji Birliği (EASTMED) ve bu çerçevede yürütülen doğalgaz sondajları, münhasır ekonomik bölge paylaşımlarında Türkiye'yi dışarıda tutma yaklaşımının sürdürüleceği mesajı da bu ziyaretlerle veriliyor.

✓ İsrail bir yandan Yunanistan ve GKRY'ye Türkiye ile yeniden diplomatik-siyasi ilişki kurulmasının ittifaklarını etkilemeyeceğini gösterirken diğer yandan da Türkiye'ye geçmişte yaşanan iniş-çıkışlı ilişkiler nedeniyle tam güven konusunda çekinceleri olduğunu, bu yüzden de bölgesel ittifaklarının, birlikteliklerinin Türkiye için geri plana atılamayacağını iletmiş oluyor.

Uzun süredir kesilmiş durumdaki Türkiye-İsrail ilişkilerinin yarattığı boşluk döneminde Doğu Akdeniz'de bölgede çok farklı dengeler ve yapılanmalar ortaya çıktı.

✓ Türkiye, kendi uyguladığı yanlış diplomasi nedeniyle tüm bu süreçlerin dışında kaldı.

Türkiye nihayet Mısır ve İsrail ile normalleşmenin gerekliliğini kabul etmek zorunda kalırken, karşı taraf ülkeler geride kalan süreçte yaşanan güvensizliklerden ötürü temkinli olma, ağırdan alma ihtiyacı içindeler.

✓ Mısır'ın normalleşme için çok istekli davranmaktansa bazı ön koşullar talep etmesini, İsrail'in de başta Hamas ile bağların kesilmesi olmak üzere birtakım şartları gündeme getirmesini bu çerçevede değerlendirmek durumundayız.

✓ İsrail'in en öncelikli endişe kaynağı İstanbul'daki Hamas Karargâhı ve burada koruma altında tutulan Hamas liderleri.

İsrail hükümet kaynaklarına atfen yer verilen değerlendirmelerde; Türkiye'nin Hamas'ı tamamıyla tasfiye ve ülke dışına çıkartma sözü vermediği ancak faaliyetlerinin ve hareket alanlarının ciddi şekilde kısıtlanması, vb. konularda söz verdiği kaydediliyor.

Son olarak İsraili iş insanı Yair Geller'e yönelik olarak İstanbul'da İran tarafından düzenlenmesi planlanan suikastın Türk istihbaratı tarafından önlenmesi, çok sayıda İranlı istihbaratçının gözaltına alınması İsrail medyasında geniş şekilde yer aldı.

✓ Bu operasyon, Türkiye'nin güven verici adımlarından biri olarak, değerlendirildi.

İran'ın Türkiye-İsrail normalleşmesinden rahatsız olduğu yönündeki değerlendirmelere örnek olarak;

✓ İstanbul'da yapılması planlanan suikastın açığa çıkarılması,

✓ Kuzey Irak'taki Türk Güvenlik güçlerine ait Başika üssünün İran destekli Şii milislerce roket saldırısına uğraması,

✓ Suriye'de İran destekli milislerce TSK'ya ve TSK kontrolündeki bölgelere bazı saldırılar gerçekleştirilmesi, gösteriliyor.

İktidarın İsrail'den;

*F-35 savaş uçağı satışlarının iptali ve ortak üretim programından Türkiye'nin çıkarılması,

*ABD'den 80 adet F-16 alınması, S-400 yaptırımlarının kaldırılması vb. konularında destek istemesi,

*ABD yönetimiyle ilişkilerin düzeltilmesi ve ABD Kongresi'nde Türkiye aleyhine atmosferin dağıtılmasına yardım edilmesini, **isteyeceğini öngörmekteyiz.**

GÜZEL YARINLARA AÇILAN BİRLİK PENCERESİ

28 Şubat 2022 zirvesi, Türkiye'nin bugünü ve geleceğinde tarihi ve hayati bir dönüm noktasıdır. Demokrasi, özgürlük, adalet ve refah temelli yeni siyasal yapının temel taşları, altı liderin üstlendiği tarihi sorumlulukla dönecektir. Ülkemizin, yurttaşlarımızın demokratik toplum özleminin yolunu açacak, toplumsal ilerlemeye ivme kazandıracak 'Türkiye Taahhünamesi' tarihsel uzlaşmanın belgesi olarak siyasi tarihimize altın harflerle yazılacaktır.

Ülkemizin içinde bulunduğu, siyasi, hukuki, ekonomik sorunların, yaygınlaşan adaletsizlik ve yükselen toplumsal kaygıların, temel hak ve özgürlüklere yönelik baskı ve kısıtlamaların temelinde her türlü kuralsızlığın kural haline getirildiği tek kişilik yönetim sistemi yatmaktadır. 16 Nisan 2017'deki anayasa değişikliği ile topluma dayatılan, 24 Haziran 2018 erken seçimiyle fiilen uygulamaya konulan bu sistemin ülkeyi her alanda çöküşe sürüklediği, kurumsal yıkım, basiretsizlik, beceriksizlik ve liyakatsizlikle toplumda adalete inancı tükettiği apaçık ortadadır. Türkiye'yi karanlığa sürükleyen, geriletken bu sistemin değiştirilmesi ve ülkemizin çağdaş demokrasiyle kucaklaşmasının yolunu açmak üzere büyük özveriyle yürütülen çabaların sonunda müzakereden mukaveleye dönüşen bu süreç, altı siyasi liderin topluma taahhütleriyle çok önemli bir aşamaya ulaştı. Altı siyasi partinin ortaya koyduğu siyasi irade, ortak akıl ve ilkeler temelinde bugüne kadar örneği olmayan, topluma umut ve heyecan veren bir tarihsel uzlaşma sağlandı. Anayasal, demokratik, laik hukuk devletini, yargı bağımsızlığı ve güçler ayrılığını, siyasetin finansmanında şeffaflık ve ahlaki-etik kuralları özümseyerek önceleyen, eylem ve işlemleri yasama ve yargının denetimine açık hesap verebilir bir yönetim mekanizmasının yanı sıra, milletin ve meclisin egemenliğini her şeyin üstünde tutan **Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem** hedefiyle çıkılan yolda büyük mesafe kat edildi.

Bu nedenle 28 Şubat 2022, ülkemizin demokrasi mücadelesinde yadsınamayacak önemde bir gündür. Demokratik parlamenter sistemin güçlü bir şekilde yeniden inşası, milletin egemenliğinin, meclisin saygınlığı ve yasama-denetim yetkisinin, temel hak ve özgürlüklerin, eşit yurttaşlık ve her yurttaşın adalet talebinin güvence altına alınması, iktidar gücünün denge-denetim mekanizmalarıyla kontrol altında tutulması, demokratik toplum olmanın en temel, vazgeçilmezleridir.

Tek kişilik yönetim sistemi, milletin meclisinin güçsüz ve inisiyatifsiz konuma getirildiği, adli, idari, yüksek yargı ve anayasal yargı kurumlarının tarafsızlığı ve bağımsızlığının yok edilerek siyasi etki altına alındığı bir ortamı besleyerek, ülkemizi hızla demokrasiden otokrasie sürüklüyor. İktidarın sürekli yinelediği ve artık sıradanlaşarak inandırıcılığını yitiren 'en kötüsü geride kaldı' söylemi aksine halkta '**daha kötüsü mü geliyor?**' endişesine yol açmaktadır.

Türkiye'nin ve köklü devlet kurumlarının saygınlığı, itibarı içeride ve dışarıda yok edildi. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) bir kişinin torbaya doldurup gönderdiği yasa değişikliklerinin tasdik kurumuna dönüştürüldü. Ekonomiden dış politikaya kadar her alanda kurumsal ilkeler, devlet gelenekleri terk edilerek liyakatsizlik, partizanlaşma, yozlaşma, devletten nemalanma, ahlaki değerlerden uzaklaşma, milletin ve devletin varlıklarının, kaynaklarının yağmalanması sıradanlaştırıldı. Hepsinden öte tüm bu tahribat; yerlilik, millilik, inanç, devletin bekası ambalajında, yeni Türkiye adı altında yapıldı, yapılmaya devam ediyor.

İşte bu gidişe dur demek üzere altı siyasi liderin ülkemizi demokrasiye, özgürlüklere saygılı, şeffaf-adil-hukuka dayalı bir yönetim sistemine kavuşturmak için bir araya gelmeleri, parti ve kurumsal aidiyetler dışında ilkesel bir mutabakata varmaları çok değerlidir. Ülkemizin ve yurttaşlarımızın gelecek umutlarına, aydınlık ufuklarına, çocuklarımızın mutlu, huzurlu, barış ve refah içinde bir arada yaşayacağı yarınlarına açılan kapının anahtarıdır.